

PRAVILNIK
o provođenju Općih izbora 2026. godine u Bosni i Hercegovini
(Prečišćeni tekst)

Sarajevo, juli 2026. godine

Na osnovu člana 2.9 stav (1) tačke 2. i 7, a u vezi s članovima 1.5, 5.3 stav (1), 5.4, 5.6 stav (2), 5.7 stav (1), 5.10, 5.21, 5.22 stav (1), 5.26 stav (1), 5.27 stav (1), 5.29 i 5.32 stav (2), i Poglavlja 14. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 i 24/24), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 44. sjednici, održanoj 23. 07. 2026. godine, utvrdila

PRAVILNIK
o provođenju Općih izbora 2026. godine u Bosni i Hercegovini
(Prečišćeni tekst)

DIO PRVI – UVODNE NAPOMENE

Član 1.
(Predmet)

Pravilnikom o provođenju Općih izbora 2026. godine u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Pravilnik) utvrđuju se:

- a) način pripreme i korištenja specifičnih izbornih tehnologija u izbornom procesu, način instaliranja i pripreme opreme, provođenja izbornih aktivnosti uz upotrebu specifičnih izbornih tehnologija, način obrade podataka, vođenja evidencija i izvještaja, dužnosti i obaveze učesnika, načina dostavljanja i prijema opreme i druga pitanja bitna za organizaciju i provedbu održavanja izbora;
- b) dužnost predsjednika biračkog odbora i uloga člana biračkog odbora, prisustvo na biračkom mjestu, uloga posmatrača na biračkom mjestu; kontrola, pakovanje, dostavljanje i predaja izbornog materijala od Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Centralna izborna komisija BiH) prema općinskoj izornoj komisiji, gradskoj izornoj komisiji i Izornoj komisiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: izborna komisija); kontrola, dostavljanje i predaja izbornog materijala od izborne komisije na biračka mjesta; način primopredaje izbornog materijala između izborne komisije i Centralne izborne komisije BiH nakon dana održavanja izbora; radnje na biračkom mjestu uoči izbora i prije otvaranja biračkog mjesta; način glasanja i utvrđivanja izbornih rezultata na biračkim mjestima, način brojanja glasačkih listića i glasova te način pakovanja izbornog materijala na redovnim biračkim mjestima, biračkim mjestima za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima, biračkim mjestima za glasanje u odsustvu, biračkim mjestima u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: DKP BiH), glasača koji glasa putem mobilnog tima i putem pošte, obrasci na biračkim mjestima i način glasanja birača koji glasaju izvan Bosne i Hercegovine; način i rokovi za objavljivanje preliminarne, nezvaničnih i nekompletnih rezultata izbora (u daljem tekstu: nepotpuni preliminarni izborni rezultati) nakon utvrđivanja rezultata glasanja na biračkom mjestu; način i rokovi brojanja glasačkih listića u cilju objedinjavanja utvrđenih izbornih rezultata, obrada i kontrola utvrđenih izbornih rezultata Centralne izborne komisije BiH, način i rokovi za objedinjavanje izbornih rezultata i stavljanje na uvid javnosti tabelarnog prikaza izbornih rezultata, način i rokovi za potvrđivanje izbornih rezultata i objavljivanje raspodijeljenih mandata po političkim subjektima i kandidatima unutar tih političkih subjekata;

- c) način provođenja prijevremenih, ponovnih i odgođenih izbora.

Član 2. (Pojmovi)

Pojedini izrazi korišteni u ovom Pravilniku znače:

1. **“Bar-kod”** je, u smislu ovog Pravilnika, način označavanja izbornog materijala nizom crnih i bijelih linija koje je moguće posebnim uređajima optički prepoznavati.
2. **“Birač”** je državljanin Bosne i Hercegovine koji je upisan u Centralni birački spisak.
3. **“Biračko mjesto u DKP-u BiH”** je biračko mjesto gdje svoje biračko pravo može ostvariti birač koji je upisan u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan Bosne i Hercegovine za glasanje u DKP-u BiH.
4. **“Biračko mjesto za glasanje u odsustvu”** je biračko mjesto na kojem biračko pravo ostvaruje raseljeno lice kod kojeg se osnovna izborna jedinica za koju glasa razlikuje od osnovne izborne jedinice trenutnog boravišta.
5. **“Biračko mjesto za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima”** je biračko mjesto na kojem biračko pravo može ostvariti birač koji je upisan u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan Bosne i Hercegovine, a na dan održavanja izbora zatekne se u zemlji; kao i redovni birač koji se ne nalazi na zaključenom izvodu iz Centralnog biračkog spiska, a posjeduje važeći identifikacioni dokument iz člana 5.12 Izbornog zakona BiH i potvrdu o mjestu prebivališta, odnosno dokaz o entitetskom državljanstvu za glasanje u Brčko distriktu BiH.
6. **“Birački paket”** je materijal za glasanje koji Centralna izborna komisija BiH preporučenom poštom dostavlja biraču koji je upisan u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje putem pošte.
7. **“Glasač”** je državljanin Bosne i Hercegovine koji je upisan u Centralni birački spisak i koji je ostvario aktivno biračko pravo.
8. **“Izborna jedinica”** podrazumijeva:
 - a) osnovnu izbornu jedinicu koja podrazumijeva općinu, grad Banja Luku, Brčko distrikt BiH, gradsku izbornu jedinicu Grada Mostara i izborne jedinice gradskog područja Grada Mostara, u kojima se bira i konstituira ukupan broj predstavnika za određeni nivo vlasti i koje unutar sebe nemaju višečlane izborne jedinice;
 - b) kantonalnu izbornu jedinicu u kojoj se bira i konstituira ukupan broj predstavnika za određeni nivo vlasti i koja unutar sebe nema višečlane izborne jedinice;
 - c) entitetsku izbornu jedinicu u kojoj se bira i konstituira entitetski nivo vlasti i koja unutar sebe ima višečlane izborne jedinice i
 - d) entitetsku izbornu jedinicu u kojoj se bira državni nivo vlasti.
9. **“Izbjeglo lice”** podrazumijeva državljanina Bosne i Hercegovine koji ima biračko pravo i boravi u inostranstvu u statusu izbjeglog lica iz Bosne i Hercegovine.
10. **“Izborni materijal”** je materijal koji se koristi na biračkom mjestu i koji se dijeli na osjetljivi i neosjetljivi izborni materijal.
11. **“Instrukcijsko pismo”** je uputstvo biraču koji glasa putem pošte o načinu prijema i slanja povratne koverta.
12. **“JIIS BiH aplikacija”** podrazumijeva računarski softver za unos i obradu izbornih rezultata po biračkim mjestima, izbornim jedinicama i ukupnih izbornih rezultata političkih subjekata.
13. **“Kombinacija”** je set svih glasačkih listića, za sve nivoe vlasti za koje se provode izbori, koje birač na biračkom mjestu preuzme od člana biračkog odbora koji izdaje glasačke listiće.
14. **“Kutija”** je ambalaža koja sadrži određeni broj vakuum pakovanja s glasačkim listićima za određenu izbornu jedinicu.

15. **“Koverta za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima”** je koverta u koju se pakuju glasački listići za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima sa zaštitnom kovertom.
16. **“Koverta za glasanje mobilnim timom”** je koverta u koju se pakuju glasački listići za glasanje mobilnim timom sa zaštitnom kovertom.
17. **“Komplet”** je zaštitna koverta s glasačkim listićima koja se ubacuje u personaliziranu kovertu.
18. **“Mobilni tim”** je birački odbor koji omogućava glasanje birača koji su vezani za domove i ustanove.
19. **“Male providne vreće s natpisom ‘Pomoćne vreće/Помоћне вреће’”** su vreće koje birački odbor koristi kao pomoćno sredstvo prilikom brojanja glasačkih listića, tako što u njih odlaže glasačke listiće za nivo vlasti koji trenutno ne broji.
20. **“Nepotvrđeni glasački listić”** je glasački listić identičnog dizajna i sadržaja kao običan glasački listić koji se nakon glasanja stavlja u posebnu kovertu i koji se ne prebrojava na redovnom biračkom mjestu, već se broji u Centru za brojanje nakon provjere biračkog prava.
21. **“Prebivalište”** je općina, grad ili distrikt gdje se državljanin nastanio s namjerom da tamo stalno živi.
22. **“Paket s glasačkim listićima”** je paket koji sadrži odgovarajući broj vakuum pakovanja s glasačkim listićima.
23. **“Paleta”** je ambalaža koja sadrži određeni broj kutija u kojima su vakuum pakovanja za određenu izbornu jedinicu.
24. **“Personalizirana koverta”** je koverta na koju se upisuje ime/ime oca/prezime i JMB birača koji je glasao putem mobilnog tima, nepotvrđenim glasačkim listićem ili u DKP-u BiH.
25. **“Pomoćna glasačka kutija”** je kartonska glasačka kutija za glasanje putem mobilnog tima i u DKP-u BiH.
26. **“Povratna koverta”** je koverta s odštampanom (povratnom) adresom Centralne izborne komisije BiH u kojoj birač koji glasa putem pošte dostavlja materijal za glasanje Centralnoj izbornoj komisiji BiH.
27. **“Pomoć drugog lica”** je pravo birača koji je slijep, nepismen ili fizički nesposoban da koristi pomoć drugog lica prilikom glasanja.
28. **“Proporcionalna zastupljenost”** je pojam koji se u svrhu ovog Pravilnika koristi na obrascima prilikom brojanja glasova datih kandidatima unutar političkog subjekta – lični glasovi u izbornom sistemu proporcionalne zastupljenosti.
29. **“Raseljeno lice”** podrazumijeva državljanina Bosne i Hercegovine kojem je status raseljenog lica utvrdio nadležni organ uprave za pitanja raseljenih lica u skladu sa zakonom.
30. **“Redovno biračko mjesto”** je biračko mjesto na kojem biračko pravo ostvaruje birač koji glasa za osnovnu izbornu jedinicu trenutnog prebivališta/boravišta.
31. **“Sigurnosni pečat”** je plastični pečat s kojim se osigurava otvor zaštitne vreće u cilju zaštite izbornog materijala.
32. **“Sistem većinskog glasa”** je, u svrhu ovog Pravilnika, izborni sistem prema kojem mandat dobija kandidat koji osvoji najviše glasova.
33. **“Specifične izborne tehnologije – SIT”** podrazumijevaju uređaj za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju i skener glasačkih listića.
34. **“U-folija”** je providna plastična folija u koju se pakuje izborni materijal.
35. **“Kutija za pakovanje vreća s glasačkim listićima”** je kartonska kutija u koju birački odbor pakuje vreće s upakovanim glasačkim listićima.
36. **“Višečlana izborna jedinica”** podrazumijeva izbornu jedinicu u kojoj se bira više od jednog a manje od ukupnog broja predstavnika za određeni nivo vlasti.
37. **“Vodič za glasanje putem pošte”** podrazumijeva pisanu instrukciju za birače o načinu glasanja putem pošte.

- 38. “Vakuum pakovanje”** je pakovanje propisanog broja glasačkih listića istog tipa zapakovanih u providnu foliju iz koje je izvučen zrak.
- 39. “Zaštitna koverta”** je koverta u koju birač na biračkom mjestu za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima, birač koji glasa putem mobilnog tima, birač koji glasa u odsustvu, u DKP-u BiH ili birač koji glasa putem pošte ubacuje svoje glasačke listiće i koja se nakon toga ubacuje u personaliziranu kovertu.
- 40. “Direktna transmisija rezultata”** podrazumijeva automatski prijenos rezultata dobijenih u procesu skeniranja glasačkih listića na glavni server nakon zatvaranja biračkog mjesta i uspostavljanja konekcije, bez utjecaja operatera ili nekog drugog lica.
- 41. “Dobavljač”** je privredni subjekt kojem je dodijeljen ugovor o javnoj nabavci.
- 42. “Elektronsko/automatizirano prebrojavanje glasova”** podrazumijeva korištenje optičkih skenera za skeniranje, brojanje i evidentiranje glasova s glasačkih listića, osiguravajući brže, preciznije i efikasnije prebrojavanje glasova u poređenju s metodom ručnog prebrojavanja glasova.
- 43. “Obrazac/formular elektronskih rezultata (FER)”** je štampani izvještaj dobijen u procesu skeniranja glasačkih listića i automatskog brojanja po završetku procesa glasanja.
- 44. “Kutija za pakovanje neiskorištenih i prebrojanih glasačkih listića”** je kartonska kutija u koju birački odbor pakuje neiskorištene i prebrojane glasačke listiće korištene u postupku provođenja izbora s korištenjem specifičnih izbornih tehnologija.
- 45. “Velika kutija za pakovanje kutija s neiskorištenim i prebrojanim glasačkim listićima”** je kartonska kutija u koju birački odbor pakuje sve kutije s neiskorištenim i kutije s prebrojanim glasačkim listićima.
- 46. “Kutija za odlaganje potvrda o izvršenoj identifikaciji/autentifikaciji birača”** je kartonska kutija u koju birač ubacuje potvrdu o izvršenoj identifikaciji/autentifikaciji nakon što istu potpiše.
- 47. “Operater”** je lice imenovano od strane Centralne izborne komisije BiH zaduženo za instalaciju, provjeru, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat.
- 48. “Tehničari terenske podrške”** su lica zadužena za rješavanje tehničkih problema, proglašavanje opreme neispravnom i zamjenu neispravne opreme rezervnom opremom.
- 49. “Skener glasačkih listića”** je uređaj koji čita i broji glasove skeniranjem označenih glasačkih listića kako bi se osiguralo precizno i efikasno brojanje. Nakon čitanja skener formira sliku (imidž) skeniranog listića.
- 50. “Zaštitna fascikla”** je fascikla u koju birač stavlja sve glasačke listiće nakon glasanja, čime se osigurava dodatna tajnost glasanja do pojedinačnog ubacivanja glasačkih listića u skener.
- 51. “Biometrijski podaci”** predstavljaju skup zaštićenih i kriptovanih podataka o biraču koji se koriste za identifikaciju i autentifikaciju birača na biračkom mjestu.
- 52. “Uređaj za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju”** je poseban uređaj koji se koristi na biračkom mjestu koji omogućava pohranu, identifikaciju birača te zaštitu aplikacije i podataka.
- 53. “Potvrda o izvršenoj identifikaciji i autentifikaciji”** je štampana potvrda o uspješno izvršenoj identifikaciji i autentifikaciji koju birač potpisuje.
- 54. “QR kod”** je sigurnosni element koji sadrži zaštitu identičnu otisku štambilja i potpisu člana biračkog odbora.
- 55. “Koverta za pakovanje glasačkih listića”** je koverta C4 formata, s prozorom, u koju se pakuju iskorišteni glasački listići i na koju birački odbor upisuje oznaku izbornog nivoa, naziv političkog subjekta i broj glasačkih listića koji se nalazi u koverti. U ove koverta također se pakuju nevažeći glasački listići, posebno za svaki izborni nivo, razvrstane po kategorijama na koje se upisuje riječ: “nevažeći”, kao i kategorija i broj glasačkih listića u koverti.
- 56. “Poseban flomaster”** je flomaster koji se nalazi u glasačkoj kabini kojim se označava glasački listić.

DIO DRUGI – PROVOĐENJE IZBORA S KORIŠTENJEM SPECIFIČNIH IZBORNIH TEHNOLOGIJA

POGLAVLJE I. DUŽNOSTI DOBAVLJAČA, PREDSJEDNIKA I ČLANOVA BIRAČKOG ODBORA, OPERATERA, PRISUSTVO NA BIRAČKOM MJESTU I IZBORNI POSMATRAČI

Član 3. (Dužnost dobavljača)

(1) Dobavljač je dužan izraditi korisničko uputstvo o upotrebi uređaja za identifikaciju i autentifikaciju i skenera glasačkih listića u kojem će definirati:

- a) stavljanje u funkciju uređaja,
- b) korištenje uređaja,
- c) moguće tehničke probleme na uređajima i način rješavanja istih,
- d) transmisiju rezultata uređaja prema serverima Centraln izborne komisije BiH,
- e) isključivanje uređaja i skladištenje istih.

(2) Ukoliko jedan od uređaja specifične izborne tehnologije na biračkom mjestu nije u funkciji, dobavljač je obavezan da isti u roku od najviše dva sata zamijeni novim uređajem.

(3) Za vrijeme iz stava (2) ovog člana za koje se vrši zamjena uređaja biračko mjesto će biti zatvoreno za glasanje.

Član 4. (Dužnost predsjednika i članova biračkog odbora u procesu glasanja)

(1) Predsjednik upravlja radom biračkog odbora i zajedno s članovima biračkog odbora odgovoran je za zakonitost rada na biračkom mjestu; održava integritet procesa glasanja, odnosno brojanja i održava mir i red na biračkom mjestu i njegovoj okolini; popunjava sve potrebne obrasce; osigurava da na biračkom mjestu ne bude oružja ili opasnih predmeta; pomaže biračima kojima treba dodatno objašnjenje o procesu glasanja; rješava sva pitanja koja se odnose na identifikaciju i pravo glasa birača i evidentira u Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (u daljem tekstu: ZARBO) vrijeme i okolnosti svih izuzetnih događaja na biračkom mjestu, uključujući prekid rada specifičnih izbornih tehnologija i prelazak na proceduru glasanja bez upotrebe specifičnih izbornih tehnologija, uz saglasnost Centralne izborne komisije BiH koju je prethodno osigurala izborna komisija osnovne izborne jedinice (u daljem tekstu: izborna komisija), na način da na svaku primjedbu upisanu u ZARBO napiše šta je poduzeo ukoliko je primjedba osnovana; i određuje dužnosti svakom članu biračkog odbora. Eventualni prekid rada u brojanju glasačkih listića predsjednik ili zamjenik predsjednika evidentira u ZARBO. Predsjednik biračkog odbora za birača čije ime nije upisano na biračkom spisku na tom biračkom mjestu obavezan je izvršiti provjeru s nadležnom izbornom komisijom na kojem biračkom mjestu taj birač glasa.

(2) Predsjednik biračkog odbora, na biračkom mjestu na kojem je do 18.45 sati na izborni dan glasalo više od 350 birača, obavezno obavještava izbornu komisiju osnovne izborne jedinice koja poziva zamjenika predsjednika i zamjenike članova biračkog odbora da nakon zatvaranja prisustvuju u procesu brojanja glasačkih listića.

(3) Predsjednik biračkog odbora, na biračkom mjestu koje je trebalo biti otvoreno u 07:00 sati, a biračko mjesto je u postupku otvaranja kasnilo od jedan do tri sata, ili na kojem je prekid u toku glasanja bio od jedan do tri sata, prije zatvaranja biračkog mjesta obavezno poziva svog zamjenika i zamjenike članova biračkog odbora da nakon zatvaranja dođu na biračko mjesto i prisustvuju u procesu brojanja glasačkih listića.

(4) Član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda osigurava kontrolu kretanja birača na biračkom mjestu i osigurava da se na biračkom mjestu ne naruši tajnost glasanja.

(5) Član biračkog odbora zadužen za identifikaciju/autentifikaciju provlači lični dokument (lična karta i pasoš) kroz mašinski čitljivu zonu na uređaju za identifikaciju; ili snima bar-kod s vozačke dozvole, odnosno ručno unosi jedinstveni matični broj – JMB birača ili ime i prezime birača i datuma rođenja, u slučaju kada je lični dokument oštećen ili nečitljiv. Nakon što aplikacija učitava lične podatke birača, koji su vidljivi na ekranu uređaja, biraču kod kojeg je uspješno izvršena autorizacija ličnog dokumenta i biračkog mjesta omogućava se autentifikacija putem otiska prvo desnog kažiprsta, kojim se potvrđuje identitet birača. Ukoliko autentifikacija nije moguća otiskom kažiprsta desne ruke, autentifikacija se vrši lijevom kažiprstom. Nakon izvršene identifikacije i autentifikacije, član biračkog odbora zadužen za identifikaciju printa potvrdu o izvršenoj identifikaciji i autentifikaciji koju birač potpisuje i predaje članu biračkog odbora zaduženom za identifikaciju/autentifikaciju, a koji potvrdu odlaže u kutiju za odlaganje potvrda o izvršenoj identifikaciji/autentifikaciji birača. Ukoliko biraču na osnovu otiska prsta nije moguće izvršiti autentifikaciju, predsjednik biračkog odbora i član biračkog odbora zaduženi za identifikaciju/autentifikaciju na osnovu dvostruke provjere važećeg ličnog dokumenta utvrđuju identitet birača i izdaju štampanu potvrdu o izvršenoj identifikaciji bez autentifikacije koju birač potpisuje i predaje članu biračkog odbora za identifikaciju/autentifikaciju, a koji potvrdu odlaže u kutiju za odlaganje potvrda o izvršenoj identifikaciji/autentifikaciji birača.

(6) Na biračkim mjestima na kojima su različite kombinacije glasačkih listića član biračkog odbora zadužen za identifikaciju birača potvrdu o izvršenoj identifikaciji/autentifikaciji daje na uvid članu biračkog odbora zaduženom za izdavanje glasačkih listića zbog izdavanja odgovarajuće kombinacije glasačkih listića biraču.

(7) Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića obavezno objašnjava biraču kako treba ispravno ispuniti glasačke listiće, uz napomenu da obavezno pogleda uputstvo o načinu glasanja na svakom glasačkom listiću; pojašnjava postupak opisan u članu 23. ovog Pravilnika te posebno ističe upotrebu zaštitnih fascikli i ubacivanje glasačkog listića u skener; izdaje glasačke listiće i kandidatsku listu biraču i upućuje birača prema slobodnom prostoru na kojem mu se omogućava tajnost glasanja (u daljem tekstu: glasačka kabina). Ako birač ošteti glasački listić na način da je glasački listić neupotrebljiv, fizički oštećen, pogrešno popunjen ili u procesu skeniranja zaglavljnjen i mora se fizički osloboditi iz skenera uz pomoć operatera, član biračkog odbora biraču izdaje novi glasački listić, a oštećeni glasački listić izuzima, na istom ispisuje riječ "OŠTEĆENI" i odlaže ga u za to predviđenu kovertu s naznakom "OŠTEĆENI GLASAČKI LISTIĆI".

(8) Član biračkog odbora zadužen za nadzor nad radom skenera glasačkih listića vodi računa da glasački listići budu ubačeni u skener glasačkih listića. U slučaju da se glasački listić u procesu skeniranja zaglavi, član biračkog odbora takav glasački listić fizički oslobađa iz skenera, vodeći računa o tajnosti glasa birača, vraća glasački listić biraču i, ukoliko je oštećen, upućuje ga da isti zamijeni kod člana biračkog odbora koji izdaje glasačke listiće. U slučaju da birač ne ubaci sve glasačke listiće koji su mu izdati na biračkom mjestu, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije upozorit će ga da je obavezan to uraditi. Ako birač ne postupi u skladu s ovim upozorenjem, predsjednik biračkog odbora će u ZARBO-u izvršiti evidenciju navedenog, zapisujući i podatke s identifikacionog dokumenta birača, te će birački odbor postupiti u skladu s članom 23. stav (18) ovog Pravilnika.

(9) Ako se birački odbor sastoji od predsjednika i dva člana, predsjednik biračkog odbora će biti zadužen za kontrolu reda i nadzor nad radom skenera glasačkih listića, jedan član biračkog odbora će biti zadužen za identifikaciju i autentifikaciju, a drugi za izdavanje glasačkih listića.

(10) Članovi biračkog odbora individualno odgovaraju za učinjene nepravilnosti u okviru zaduženja koje dobiju od predsjednika biračkog odbora u skladu s Izbornim zakonom BiH i podzakonskim aktima Centralne izborne komisije BiH.

(11) Predsjednik biračkog odbora odgovoran je i za učinjene nepravilnosti člana biračkog odbora ukoliko je uočio, a nije evidentirao nepravilnosti i odmah izvijestio nadležnu izbornu komisiju.

(12) Predsjednik i članovi biračkog odbora odgovorni su za osiguranje pravilnosti i tajnosti glasanja, pravilno rukovanje sa specifičnom izbornom tehnologijom, pravilno brojanje, evidentiranje glasačkih listića i ispravno pakovanje izbornog materijala na biračkom mjestu.

(13) Predsjednik i članovi biračkog odbora moraju biti prisutni tokom cijelog procesa glasanja, uključujući i proces brojanja glasačkih listića shodno odredbi člana 5.5 Izbornog zakona BiH, osim u slučaju kada je potrebno obaviti glasanje na drugom biračkom mjestu za koje su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska ili zbog zdravstvenih i drugih opravdanih razloga nisu u mogućnosti da nastave dalje obavljati svoje dužnosti.

(14) Predsjednik biračkog odbora obavezan je obavijestiti izbornu komisiju o potrebi njegovog odsustva ili odsustva članova biračkog odbora s biračkog mjesta, kako bi izborna komisija mogla angažirati njihove zamjenike da dođu na biračko mjesto i preuzmu njihove funkcije. Predsjednik biračkog odbora obavezan je da sve promjene osoblja na biračkom mjestu evidentira u dio Z5a ZARBO "Zapažanja u toku glasanja".

Član 5.

(ZARBO – član 5.7 stav (1) Izbornog zakona BiH)

(1) Za svako biračko mjesto birački odbor dužan je voditi ZARBO koji je sastavni dio ovog Pravilnika. ZARBO je sačinjen tako da svaka stranica ima dvije kopije u boji (zelenu za izbornu komisiju i crvenu za predsjednika biračkog odbora) na koje se preslikavaju podaci upisani na stranici. Svaka stranica obavezno sadrži broj biračkog mjesta.

(2) U ZARBO se upisuju podaci po stranicama, i to:

- a) Z1 Specifikacija izbornog materijala – izborna komisija evidentira izborni materijal koji predaje biračkom odboru;
- b) Z1a Glasački listići – predsjednik biračkog odbora upisuje broj primljenih i broj neiskorištenih glasačkih listića te ukupan broj birača upisanih u izvod iz Centralnog biračkog spiska za to biračko mjesto;
- c) Z1b Specifične izborne tehnologije – predsjednik izborne komisije i predsjednik biračkog odbora vrše primopredaju uređaja specifične izborne tehnologije;
- d) Z2 Zapažanja o stanju izbornog materijala i biračkog mjesta dan uoči održavanja izbora – predsjednik i članovi biračkog odbora upisuju svoja zapažanja;
- e) Z3 Evidencija o prisustvu – predsjednik biračkog odbora evidentira zaduženja koja je dodijelio članovima biračkog odbora;
- f) Z3a Zakletva – predsjednik i članovi biračkog odbora potpisuju zakletvu, kao i njihovi zamjenici ukoliko su angažirani;
- g) Z4 Evidencija o akreditiranim posmatračima – predsjednik evidentira akreditirane posmatrače koji prate proces glasanja i brojanja glasačkih listića na biračkom mjestu;
- h) Z5 Zapažanja u toku glasanja – predsjednik biračkog odbora evidentira događaje koji su se desili u toku glasanja, kao i podatke o biraču koji je glasao ispred biračkog mjesta;
- i) Z5a Evidencija odsustva – predsjednik biračkog odbora evidentira svoje odsustvo i odsustvo članova biračkog odbora s biračkog mjesta;
- j) Z6 Mišljenje ili primjedbe člana biračkog odbora, birača ili akreditiranog posmatrača – svi navedeni u naslovu mogu unijeti svoju primjedbu na rad biračkog odbora;
- k) Z7 Udaljavanje lica s biračkog mjesta – predsjednik biračkog odbora upisuje podatke o licima koja je u toku glasanja ili brojanja glasačkih listića odstranio s biračkog mjesta;
- l) Z8 Vrijeme zatvaranja biračkog mjesta – predsjednik biračkog odbora upisuje vrijeme zatvaranja biračkog mjesta;

- m) Z9 Broj potvrda birača koji su se uspješno identificirali i autentificirali te ukupan broj potvrda, kao i podatak o ukupnom broju višestrukih pokušaja verifikacije. Pored navedenih podataka, ovaj obrazac sadrži i podatak o broju birača koji su se identificirali i potpisali na izvod iz Centralnog biračkog spiska na biračkim mjestima na kojim je korištena štampana verzija izvoda iz Centralnog biračkog spiska;
- n) Z10 Naljepnice – predsjednik biračkog odbora upisuje serijske brojeve naljepnica kojima se zatvaraju kutije za neiskorištene i prebrojane glasačke listiće, kao i brojeve plastičnih pečata velike i male vreće.

(4) U slučaju da je članu biračkog odbora, biraču ili akreditiranom posmatraču onemogućen upis primjedbe ili mišljenja u ZARBO, svoje primjedbe ili mišljenja dostavljaju direktno izbornoj komisiji, o čemu izborna komisija bez odlaganja obavještava Centralnu izbornu komisiju BiH.

Član 6.

(Operater i tehničari terenske podrške)

(1) Operater je lice imenovano od strane Centralne izborne komisije BiH zaduženo za instalaciju, provjeru, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu specifičnih izbornih tehnologija za povrat te je obavezan biti prisutan na svim biračkim mjestima na kojima se koriste skeneri glasačkih listića i uređaji za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju.

(2) Operater instalira tehničku opremu pod nadzorom predsjednika biračkog odbora. U koordinaciji s izbornim komisijama, odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora, provjerava funkcionalnost dostavljene opreme, o čemu predsjednik biračkog odbora izvještava izbornu komisiju.

(4) Po završenoj transmisiji rezultata sa skenera, a po naredbi predsjednika biračkog odbora, operater oslobađa skener s poklopca glasačke kutije i pakuje ga u zaštitnu kutiju s ostalom pratećom opremom skenera.

(5) Operater je obavezan da, ukoliko dođe do problema s radom skenera glasačkih listića i uređaja za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju ili potrebe zamjene istih, zamijeni postojeći skener/uređaj za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju.

(6) Tehničari terenske podrške na poziv operatera dolaze na biračko mjesto i rješavaju tehničke probleme u radu specifične izborne tehnologije. Ukoliko tehničar tehničke podrške ne može riješiti tehnički problem na uređaju, isti proglašava neispravnim i organizira zamjenu za novi ispravan uređaj.

Član 7.

(Prisustvo na biračkom mjestu)

(1) Na biračkom mjestu u toku glasanja i brojanja glasačkih listića mogu biti prisutni predsjednik, članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici i operateri, u slučajevima propisanim ovim Pravilnikom, birači i lica koja pomažu biračima koji ne mogu samostalno obaviti glasanje, akreditirani posmatrači i, izuzetno, pripadnici policije, ukoliko je pozvana od predsjednika biračkog odbora u vrijeme kada je biračko mjesto zatvoreno za glasanje zbog narušavanja reda na biračkom mjestu.

(2) Na biračko mjesto u toku glasanja, po odobrenju predsjednika biračkog odbora, na kraći vremenski period mogu ući i predstavnici medija, ali im je zabranjeno narušavati tajnost glasa, snimati birače u glasačkoj kabini i ometati izborni proces. Na biračkom mjestu zabranjeno je davanje izjava medijima.

(3) U svrhu pružanja savjetodavne pomoći biračkim odborima, na biračko mjesto mogu ući predsjednik, član izborne komisije ili ovlašteno lice izborne komisije.

(4) U svrhu obilaska biračkih mjesta na izborni dan, na biračko mjesto u pratnji predsjednika ili člana izborne komisije mogu ući i predsjednik i/ili članovi Centralne izborne komisije BiH, kao i ovlašteni službenici Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH.

(5) Na izborni dan, u svrhu otklanjanja tehničkih problema u radu sa specifičnim izbornim tehnologijama ili pratećom opremom te neophodnosti zamjene istih, tehničari terenske podrške koji donesu zamjenski skener glasačkih listića i/ili uređaj za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju ili opremu mogu ući na biračko mjesto i dostaviti skener ili opremu predsjedniku biračkog odbora, što predsjednik biračkog odbora evidentira u ZARBO.

(6) Nakon izvršene ranje iz stava (5) ovog člana, tehničar terenske podrške napušta biračko mjesto.

Član 8. **(Akreditirani posmatrači)**

(1) Brojanje glasačkih listića je javno. Birački odbor mora omogućiti akreditiranim posmatračima nesmetano posmatranje cijelog procesa glasanja i prebrojavanja glasačkih listića i upisa svih primjedbi u ZARBO.

(2) Javnost iz stava (1) ovog člana osigurava se mogućnošću prisustva posmatrača, a birački odbor obavezan je omogućiti posmatračima jasan uvid u sve izborne aktivnosti. Predsjednik biračkog odbora obavezan je odgovoriti na upit posmatrača koji je za vrijeme posmatranja utvrdio nepravilnosti u procesu kojeg posmatra; a ukoliko je posmatrač nezadovoljan pojašnjenjem, predsjednik biračkog odbora mu obavezno omogućava da upiše primjedbu u dio Z6 ZARBO.

(3) Posmatrač ima pravo posmatrati ručno brojanje glasačkih listića s udaljenosti s koje može jasno vidjeti sve aktivnosti biračkog odbora, a da ne ometa postupak brojanja glasačkih listića. Birački odbor će brojati glasačke listiće na način da posmatrač koji stoji u blizini jasno vidi glasačke listiće.

(4) Predsjednik biračkog odbora dužan je posmatračima osigurati vidljivim kopije početnog izvještaja skenera, Obrasca elektronskih rezultata (FER) i ZR obrazaca.

POGLAVLJE II. PRIMOPREDAJA IZBORNOG MATERIJALA

Član 9. **(Izborni materijal)**

(1) Centralna izborna komisija BiH osigurava svim biračkim mjestima na kojima se koriste specifične izborne tehnologije izborni materijal koji se sastoji od:

a) osjetljivog izbornog materijala:

- 1) obrasci iz člana 140. stav (1) tačka a) ovog Pravilnika,
- 2) izvodi iz konačnog Centralnog biračkog spiska za biračko mjesto za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićem i putem mobilnog tima;

b) neosjetljivog izbornog materijala:

- 1) kandidatske liste s imenima kandidata u formi koju Centralna izborna komisija BiH propiše posebnom odlukom,
- 2) glasačke kutije za biračka mjesta za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima, glasanje u odsustvu i glasanje putem mobilnog tima (pomoćne),
- 3) dio potrošnog biračkog materijala (glasačke kabine, posteri, vreće za pakovanje izbornog materijala i dr),

- 4) priručnik s procedurama, poster i kako glasati upotrebom specifičnih izbornih tehnologija, poster i kako označiti i ubaciti glasački listić u skener i poster i kako upakovati izborni materijal.

(2) Dobavljač osigurava izborni materijal svim biračkim mjestima putem izborne komisije osnovne izborne jedinice, koji se sastoji od:

- a) osjetljivog izbornog materijala:
 - 1) glasački listići,
 - 2) skener glasačkih listića s glasačkom kutijom i pratećom opremom,
 - 3) olovke za glasanje,
 - 4) uređaj za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju te prateću opremu,
 - 5) pečati sa serijskim brojevima za glasačku kutiju sa skenerom.
- b) neosjetljivog izbornog materijala:
 - 1) zaštitna fascikla u koju se stavljaju glasački listići u vremenu nakon označavanja do ubacivanje u skener,
 - 2) kutija za pakovanje kartonskih kutija s neiskorištenim i prebrojanim glasačkim listićima,
 - 3) naljepnice za skener s brojem biračkog mjesta i crvene naljepnice "Rezultati nisu preneseni",
 - 4) kutije za pakovanje skenera.

(3) Centralna izborna komisija BiH će, s neosjetljivim izbornim materijalom, dostaviti male providne vreće s natpisom "Pomoćne vreće/Помоћне вреће" onim izbornim komisijama koje Centralnoj izbornoj komisiji BiH dostave informaciju da im nedostaje određeni broj tih vreća.

(4) Izborna komisija, s ostalim izbornim materijalom za redovne izbore, izdaje biračkom odboru:

- a) 3 (tri) vreće iz stava (3) ovog člana i
- b) izborna komisija Brčko distrikta BiH za provođenje Općih izbora 6 (šest) vreća iz stava (3) ovog člana.

(5) Birački odbor zadužene male providne vreće obavezno vraća izbornoj komisiji zajedno s drugim izbornim materijalom.

(6) Izborna komisija male providne vreće čuva na pogodnom i osiguranom mjestu do provođenja narednih redovnih izbora.

(7) Birački odbor vreće iz stava (4) ovog člana koristi u postupku brojanja glasačkih listića nakon otvaranja glasačke kutije, na način da u njih sprema glasačke listiće za nivo vlasti koji trenutno ne broji.

(8) Glasački listići iz stava (2) tačka a) alineja 1) ovog člana su:

- a) glasački listići za redovno biračko mjesto,
- b) glasački listići s posebnom oznakom za glasanje u DKP-ima BiH i
- c) glasački listići s posebnom oznakom za glasanje putem pošte.

Član 10.

(Odgovornost za distribuciju izbornog materijala)

(1) Centralna izborna komisija BiH odgovorna je za distribuciju i sigurnost izbornog materijala iz stava (1) člana 9. do izborne komisije.

(2) Dobavljač je odgovoran za distribuciju i sigurnost izbornog materijala iz stava (2) člana 9. do izborne komisije.

(3) Izborna komisija od momenta preuzimanja izbornog materijala od Centralne izborne komisije BiH i dobavljača odgovorna je za dostavljanje i raspodjelu izbornog materijala po biračkim

odborima na području osnovne izborne jedinice i za njegovu sigurnost do momenta predaje biračkim odborima. Izborna komisija je od momenta preuzimanja cjelokupnog izbornog materijala od biračkih odbora odgovorna za sigurnost izbornog materijala, do njegovog uručenja Centralnoj izbornoj komisiji BiH i dobavljaču.

(4) Za primopredaju izbornog materijala iz stavova (2) i (3) ovog člana od i prema Centralnoj izbornoj komisiji BiH i dobavljaču odgovoran je predsjednik izborne komisije ili član izborne komisije kojeg predsjednik ovlasti u pisanoj formi.

Član 11.

(Dostavljanje izbornog materijala – član 5.3 Izbornog zakona BiH)

(1) Centralna izborna komisija BiH dostavlja izbornoj komisiji izborni materijal iz člana 9. stav (1) najkasnije 20 dana prije dana održavanja izbora.

(2) Dobavljač dostavlja izbornoj komisiji izborni materijal iz člana 9. stav (2) ovog Pravilnika najkasnije tri dana prije dana održavanja izbora.

(3) Dobavljač je obavezan pripremiti zapisnik o primopredaji izbornog materijala iz člana 9. stav (2) ovog Pravilnika.

Član 12.

(Obrasci PO-1 i PO-2 – član 5.4 stav (2) Izbornog zakona BiH)

(1) Nadležna izborna komisija dužna je tokom preuzimanja izbornog materijala od Centralne izborne komisije BiH i dobavljača provjeriti ukupan broj primljenog izbornog materijala po kategorijama i potvrditi prijem u odgovarajuće primopredajne obrasce izbornog materijala – Obrazac PO-1 i Obrazac PO-2, koji su sastavni dio ovog Pravilnika.

(2) Potpisanu kopiju obrazaca iz stava (1) ovog člana izborna komisija zadržava za svoje potrebe, a ostale kopije zadržava Centralna izborna komisija BiH i dobavljač.

(3) Ukoliko izborna komisija nakon prijema izbornog materijala iz stava (1) ovog člana uoči određene nedostatke u pogledu količine i vrste primljenog izbornog materijala, dužna je odmah, a najkasnije u roku od 12 sati od prijema izbornog materijala, pismeno izvijestiti Centralnu izbornu komisiju BiH, kako bi se otklonili uočeni nedostaci.

Član 13.

(Predaja izbornog materijala izbornoj komisiji – član 5.26 Izbornog zakona BiH)

(1) Nakon zatvaranja biračkih mjesta i okončanja procesa brojanja i svih aktivnosti na biračkom mjestu, birački odbor dostavlja izbornoj komisiji spakovan sav izborni materijal na način propisan članovima 31. stav (3), 32. stav (3) i 33. ovog Pravilnika.

(2) Izborna komisija osnovne izborne jedinice uz pomoć operatera dužna je preuzeti specifične izborne tehnologije na biračkom mjestu, a ostali izborni materijal s biračkog mjesta birački odbor dostavlja izbornoj komisiji, gdje se prikuplja do povrata Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

(3) Izborna komisija pri preuzimanju izbornog materijala od biračkog odbora provjerava je li izborni materijal upakovan na propisan način i potvrđuje prijem u Obrascu Z1b ZARBA. Ukoliko uoči da izborni materijal nije propisno spakovan ili da određeni materijal nedostaje, poziva birački odbor da otkloni uočene nedostatke uz prisustvo posmatrača, a pod kontrolom izborne komisije.

Član 14.

(Predaja izbornog materijala Centralnoj izbornoj komisiji BiH i dobavljaču)

(1) Izborna komisija priprema izborni materijal s biračkih mjesta za predaju Centralnoj izbornoj komisiji BiH i dobavljaču prema kategorijama izbornog materijala kako je isti i zadužila, nakon čega potvrđuje prijem u primopredajnom obrascu izbornog materijala SIT Zapisnik IK-CIK BIH ili SIT Zapisnik IK-DOBAVLJAČ.

(2) Dobavljač je obavezan preuzeti specifičnu izbornu tehnologiju najkasnije tri dana nakon održavanja izbora, a Centralna izborna komisija BiH preuzima izborni materijal od drugog do šestog dana nakon održavanja izbora.

(3) Centralna izborna komisija BiH i dobavljač pri preuzimanju izbornog materijala od izborne komisije osnovne izborne jedinice provjeravaju je li izborni materijal spakovan na propisan način, nakon čega potvrđuju prijem u primopredajnom obrascu izbornog materijala SIT Zapisnik IK-CIK BIH ili SIT Zapisnik IK-DOBAVLJAČ.

(4) Obrazac iz stava (3) ovog člana izborna komisija kopira i kopiju zadržava za svoje potrebe, a original obrazac zadržava Centralna izborna komisija BiH.

Član 15.

(Pakovanje i primopredaja glasačkih listića – član 5.4 Izbornog zakona BiH)

(1) Glasачki listići dostavljaju se izornoj komisiji zapakovani u odgovarajući broj paleta u zavisnosti od ukupnog broja kutija glasačkih listića za skener koji se isporučuju datoj osnovnoj izornoj jedinici.

(2) Vakuum pakovanja s glasačkim listićima za biračka mjesta na teritoriji date osnovne izborne jedinice zapakovani su u ojačane kartonske kutije. Svako redovno biračko mjesto dobija jednu kutiju s glasačkim listićima za jedan nivo.

(3) Svaka paleta s glasačkim listićima označava se sljedećim podacima:

- a) jedinstvenom oznakom, odnosno serijskim brojem palete;
- b) nazivom osnovne izborne jedinice;
- c) brojem kutija koje se nalaze na paleti;
- d) brojevima biračkih mjesta na koje se kutije s te palete odnose i
- e) podacima o ukupnom broju i tipu glasačkih listića koji se nalaze na paleti.

(4) Svaka kutija s glasačkim listićima označava se sljedećim podacima:

- a) brojem biračkog mjesta;
- b) nazivom osnovne izborne jedinice;
- c) oznakom tipa glasačkih listića koji su zapakovani u kutiju;
- d) podacima o ukupnom broju glasačkih listića zapakovanih u kutiju.

(5) Centralna izborna komisija BiH će tokom štampanja i pakovanja glasačkih listića u štampariji posebnom odlukom imenovati komisiju iz reda zaposlenih Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH za stalni nadzor i kontrolu štampanja i pakovanja glasačkih listića, što podrazumijeva i kontrolna brojanja glasačkih listića prije pakovanja u plastične folije metodom slučajnog uzorka. Ovom odlukom će Centralna izborna komisija BiH odrediti i jednog člana Centralne izborne komisije BiH za koordinaciju rada ove komisije.

(6) Komisija iz stava (5) ovog člana dužna je Centralnoj izbornoj komisiji BiH dostavljati informaciju u pisanom obliku o toku realizacije određenih aktivnosti te po završetku podnijeti pisani izvještaj o izvršenom nadzoru i kontroli izrade glasačkih listića, odnosno štampanju i pakovanju glasačkih listića.

Član 16.

(Glasačka kutija, skeneri i pomoćne vreće)

(1) Izborna komisija dužna je glasačke kutije propisno uskladištiti, evidentirati njihovo brojno stanje i eventualna oštećenja i nedostatke te čuvati za potrebe narednih izbora kao stalno materijalno sredstvo.

(2) Specifične izborne tehnologije će, kao dio izbornog materijala, izborna komisija tretirati kao osjetljiv materijal i čuvati ga od fizičkih oštećenja do predaje dobavljaču. Glasačke kutije koje se koriste uz skener izborna komisija tretira kao i glasačke kutije iz stava (1) ovog člana.

(3) Izborna komisija dužna je vreće iz člana 9. stav (4) ovog Pravilnika propisno skladištiti, evidentirati njihovo brojno stanje i eventualna oštećenja i nedostatke te čuvati za potrebe narednih izbora kao stalno materijalno sredstvo.

(4) Evidenciju brojnog stanja glasačkih kutija iz stava (1) ovog člana izborna komisija dostavlja Centralnoj izbornoj komisiji BiH uz redovni izvještaj o radu, dok evidenciju vreća iz člana 9. stav (4) ovog Pravilnika izborna komisija dostavlja Centralnoj izbornoj komisiji BiH samo izuzetno, u slučaju potrebe za dodatnim vrećama, i to početkom izborne godine.

(5) Vrste i postupanje s glasačkom kutijom Centralna izborna komisija BiH će regulirati posebnim propisom.

POGLAVLJE III. REDOVNA BIRAČKA MJESTA

Odjeljak A. PAKOVANJE I PREDAJA GLASAČKIH LISTIĆA IZBORNIM KOMISIJAMA

Član 17.

(Redovno biračko mjesto – član 5.4 Izbornog zakona BiH)

Redovno biračko mjesto dobija broj glasačkih listića prema broju birača na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za određeno biračko mjesto, koji se zaokružuje na sljedećih 10.

Član 18.

(Pakovanje glasačkih listića)

(1) Paketi s glasačkim listićima za određeno redovno biračko mjesto sadrže odgovarajući broj vakuum pakovanja od 200 glasačkih listića istog izbornog nivoa. Ukoliko je broj glasačkih listića za određeno redovno biračko mjesto manji od 200, ili ako ukupan broj listića nije djeljiv s 200, ostatak glasačkih listića će biti smješten u posebno vakuum pakovanje, ako ta razlika bude veća od 50. Ako ta razlika bude iznosila 50 ili manje glasačkih listića za skener, listići će biti smješteni u isto pakovanje s 200 listića, uz obavezno navođenje tačnog broja listića koje sadrži to pakovanje.

(2) Svako vakuum pakovanje označava se podacima o tipu glasačkih listića, brojem redovnog biračkog mjesta, nazivom i kodom osnovne izborne jedinice i ukupnim brojem glasačkih listića koji se nalaze u pakovanju, uz numeraciju broja pakovanja za svaki nivo na način koji odredi Centralna izborna komisija BiH.

(3) Osim podataka iz stava (2) ovog člana, na vakuum pakovanju se nalazi naljepnica s bar-kodom koji sadrži šifru osnovne izborne jedinice.

Odjeljak B. PRIJE OTVARANJA BIRAČKIH MJESTA

Član 19.

(Dan uoči izbora na redovnom biračkom mjestu – član 5.3 stav (1) Izbornog zakona BiH)

(1) Izborna komisija donosi plan predaje izbornog materijala biračkom odboru na biračkom mjestu.

(2) Prema planu iz stava (1) ovog člana, izborna komisija će dan prije, a najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta, dostaviti biračkom odboru izborni materijal, i to:

- a) odgovarajući broj kutija s glasačkim listićima,
- b) najmanje jedan skener glasačkih listića po biračkom mjestu s dodatnom opremom, kako je propisano članom 9. stav (2) tačka a) alineja 2),
- c) jedan uređaj za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju po biračkom mjestu s dodatnom opremom, kako je propisano članom 9. stav (2) tačka a) alineja 4),
- d) komplet obrazaca za biračko mjesto,
- e) kandidatske liste, odnosno postere s izgledom glasačkih listića na kojima se glasa u toj izbornoj jedinici,
- f) postere s uputstvima kako se glasa putem skenera, postere kako označiti i ubaciti glasački listić u skener i postere kako upakovati izborni materijal,
- g) ZARBO iz člana 5. stav (1) ovog Pravilnika,
- h) potrošni materijal prema specifikaciji iz ZARBO neophodan za proces glasanja i brojanja glasačkih listića,
- i) priručnik s procedurama,
- j) zaštitnu fasciklu u koju se stavljaju glasački listići nakon označavanja do ubacivanja u skener,
- k) naljepnica za skener s brojem biračkog mjesta i crvena naljepnica “Rezultati nisu preneseni” i
- l) kutije za skener.

(3) Birački odbor prilikom primopredaje izbornog materijala od strane izborne komisije provjerava je li izborni materijal koji je primio od izborne komisije kompletan i u ispravnom stanju te potpisuje u ZARBO. Ukoliko birački odbor utvrdi da izborni materijal nije kompletan, odmah o tome obavještava izbornu komisiju koja je obavezna da u kontaktu s Centralnom izbornom komisijom BiH otkloni sve nedostatke. Ukoliko birački odbor uoči da je skener glasačkih listića i/ili uređaj za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju tehnički neispravan, odmah o tome obavještava izbornu komisiju koja je obavezna na biračko mjesto uputiti tehničare terenske podrške koji trebaju otkloniti sve nedostatke, odnosno zamijeniti neispravan uređaj, u najkraćem roku.

(4) Nakon primljenog izbornog materijala, predsjednik i članovi biračkog odbora provjeravaju prostor koji je predviđen za biračko mjesto i otklanjaju eventualne nedostatke ako utječu na zakonitost rada biračkog odbora. Zapažanje o stanju biračkog mjesta upisuje se u ZARBO. Predsjednik i članovi biračkog odbora odgovorni su za sigurnost izbornog materijala na biračkom mjestu od trenutka prijema materijala pa do završetka svih svojih dužnosti nakon zatvaranja biračkog mjesta, okončanja procesa brojanja i uručenja izbornog materijala. Izborni materijal se u noći prije otvaranja biračkog mjesta čuva u zaključanim prostorijama na lokaciji biračkog mjesta. Policija osigurava birački materijal u noći prije otvaranja biračkih mjesta na lokacijama biračkih mjesta.

(5) Birački odbor uklanja s biračkog mjesta sve oznake i obilježja koja upućuju na političke stranke, vjerske simbole, kao i oznake koje imaju diskriminaciono značenje. Birački odbor postavlja na vidnom mjestu oznaku biračkog mjesta, ulaza i izlaza, smjera lokacije biračkog mjesta, zabrane unošenja i pokazivanja oružja i opasnih predmeta, zabrane pušenja, zabrane upotrebe fotoaparata, kamere, mobitela ili drugih sredstava kojima se može snimiti ili isporučiti zvučni, video ili tekstualni sadržaj na biračkom mjestu, od momenta preuzimanja glasačkog listića pa do napuštanja biračkog mjesta, izlaže kandidatske liste i na vidljivom mjestu izlaže spisak članova biračkog odbora s nazivom političkog subjekta koji ih je nominirao.

(6) Predsjednik i članovi biračkog odbora uređuju biračko mjesto tako da se omogućí nesmetano kretanje birača na biračkom mjestu.

(7) Operater postavlja uređaj za identifikaciju/autentifikaciju na predviđeno mjesto i provjerava ispravnost uređaja. Ukoliko kod provjere ispravnosti uređaja operater uoči tehničke nedostatke kod uređaja, kontaktira tehničare terenske podrške da otklone uočene tehničke nedostatke.

(8) Operater postavlja skener na predviđeno mjesto i provjerava ispravnost skenera. Ukoliko kod provjere ispravnosti skenera operater uoči tehničke nedostatke kod skenera, kontaktira tehničare terenske podrške da otklone uočene tehničke nedostatke.

(9) Birački odbor određuje mjesto za svaku glasačku kabinu na način da se otvor glasačke kabine okrene prema članovima biračkog odbora i posmatračima te da glasačka kabina bude dovoljno udaljena od članova biračkog odbora, posmatrača ili birača koji se identificira kako se ne bi povrijedila tajnost glasanja.

Član 20.

(Prije otvaranja biračkog mjesta – član 5.8 Izbornog zakona BiH)

(1) Svi članovi biračkog odbora i operater moraju doći na biračko mjesto najmanje sat vremena prije početka otvaranja biračkog mjesta. U tom vremenskom periodu samo članovi biračkog odbora, operater i akreditirani posmatrači mogu biti prisutni na biračkom mjestu.

(2) Prije otvaranja biračkog mjesta operateri su dužni provjeriti funkcionalnost opreme, o čemu izvještavaju izbornu komisiju putem predsjednika biračkog odbora. U slučaju problema u radu i funkcioniranju opreme, postupa se u skladu s instrukcijom iz člana 23. ovog Pravilnika.

(3) Prije početka glasanja predsjednik odnosno članovi biračkog odbora vrše sljedeće:

- a) predsjednik biračkog odbora određuje dužnosti svim članovima biračkog odbora;
- b) predsjednik i članovi biračkog odbora potpisuju zakletvu u ZARBU;
- c) upisuju sve potrebne podatke na kovertu;
- d) predsjednik upućuje operatera da uređaj za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju postavi na biračkom mjestu, isprinta početni izvještaj iz uređaja iz kojeg je vidljivo da je početno stanje na uređaju "0" i isti stavi u funkciju;
- e) ručno broje primljene glasačke listiće za svaki izborni nivo i predsjednik biračkog odbora upisuje u ZARBO ukupan broj primljenih glasačkih listića;
- f) predsjednik biračkog odbora provjerava glasačku kutiju i pokazuje svim prisutnim licima da je glasačka kutija prazna, nakon čega operater pod nadzorom predsjednika biračkog odbora na glasačku kutiju stavlja skener i plastične pečate;
- g) predsjednik upućuje operatera da isprinta početni izvještaj iz skenera iz kojeg je vidljivo da je početno stanje na skeneru "0". Ovaj izvještaj potpisuju predsjednik i svi članovi biračkog odbora i prilaže se uz ZARBO obrazac. Početni izvještaj se stavlja na uvid prisutnim posmatračima;
- h) predsjednik upisuje u ZARBO vrijeme otvaranja biračkog mjesta;
- i) predsjednik provjerava posmatračev identifikacioni dokument s fotografijom, koji zadržava do momenta kada posmatrač napušta biračko mjesto, utvrđuje da li se ime posmatrača nalazi na akreditaciji i u ZARBO upisuje ime posmatrača, naziv subjekta koji ga je akreditirao, broj njegove akreditacije, vrijeme kada je posmatrač stigao i vrijeme kada je posmatrač napustio biračko mjesto;
- j) predsjednik upućuje posmatrače na mjesto gdje mogu sjesti i posmatrati izborne aktivnosti te ih upozorava da se ne mogu miješati u izborni proces niti gledati u glasačku kabinu, ali da mogu postavljati pitanja u vezi s izbornim procesom i stavljati mišljenja ili primjedbe na izborni proces u ZARBO ili ih predati u pisanoj formi, uz obavezan potpis.

(4) U dio Z5a ZARBO predsjednik biračkog odbora evidentira vrijeme napuštanja biračkog mjesta predsjednika ili članova biračkog odbora, kao i vrijeme povratka na biračko mjesto.

Član 21.

(Postupanje biračkog odbora u slučaju neispravnosti u pakovanjima glasačkih listića)

(1) U slučaju da birački odbor prilikom provođenja procedure propisane članom 20. stav (3) tačka e) ovog Pravilnika utvrdi nepravilnosti:

- a) u vakuum pakovanjima glasačkih listića nađu materijal koji nije glasački listić ili glasačke listiće koje nije propisala Centralna izborna komisija BiH, obavezan je da ih odvoji i utvrdi njihov broj, kao i da utvrdi broj glasačkih listića koji su ispravni;
- b) u vakuum pakovanjima glasačkih listića prime manji broj glasačkih listića od predviđenog broja, a utjecao bi na proces glasanja zbog nedostatka glasačkih listića,

odmah po saznanju o nepravilnostima iz tačke a) i b) ovog stava obavještava izbornu komisiju.

(2) Izborna komisija po obavještenju biračkog odbora iz stava (1) ovog člana obavezna je otići na biračko mjesto i utvrđenu nepravilnost zapisati u ZARBO u dio "Prije otvaranja biračkog mjesta" te dostaviti pisani izvještaj o utvrđenoj nepravilnosti Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

Član 22.

(Postupanje biračkog odbora u slučaju tehničkih problema sa specifičnim izbornim tehnologijama)

(1) U slučaju tehničkih problema sa specifičnim izbornim tehnologijama, tehničari terenske podrške osigurat će zamjenu uređaja na biračkom mjestu.

(2) Ukoliko na biračkom mjestu nije moguće osigurati rezervnu opremu, izborna komisija osnovne izborne jedinice će, uz saglasnost Centralne izborne komisije BiH, na osnovu informacije osoblja za tehničku podršku donijeti odluku o prelasku rada biračkog odbora bez upotrebe specifičnih izbornih tehnologija na tom biračkom mjestu.

Odjeljak C. PROCEDURA GLASANJA

Član 23.

(Identifikacija birača, izdavanje glasačkog listića za skenere i glasanje – članovi 5.12, 5.13 i 5.16 Izbornog zakona BiH)

(1) Birač nakon ulaska na biračko mjesto obavezan je da se identifikira putem važećeg ličnog dokumenta i autentificira na način propisan članom 4. stav (5) ovog Pravilnika.

(2) Nakon izvršene identifikacije/autentifikacije, član biračkog odbora zadužen za identifikaciju štampa potvrdu o uspješno izvršenoj identifikaciji/autentifikaciji koju birač potpisuje i član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkog listića ubacuje u kutiju koja se nalazi pored uređaja.

(3) Ukoliko se biraču iz stava (1) ovog člana na osnovu otiska prsta ne može potvrditi identitet, predsjednik biračkog odbora i član biračkog odbora zadužen za identifikaciju na osnovu identifikacionog dokumenta utvrđuju identitet birača i izdaju štampanu potvrdu o izvršenoj identifikaciji bez autentifikacije, koju birač potpisuje i predaje članu biračkog odbora za identifikaciju/autentifikaciju, a koji potvrdu odlaže u kutiju za odlaganje potvrda o izvršenoj identifikaciji/autentifikaciji birača. Na biračkim mjestima na kojima su različite kombinacije glasačkih listića član biračkog odbora zadužen za identifikaciju birača potvrdu o izvršenoj identifikaciji/autentifikaciji daje na uvid članu biračkog odbora zaduženom za izdavanje glasačkih listića zbog izdavanja odgovarajuće kombinacije glasačkih listića biraču.

(4) Birač se iz stava (3) ovog člana upućuje da preuzme glasačke listiće i kandidatsku listu.

- (5) Ukoliko birač ne glasa na tom biračkom mjestu, predsjednik biračkog odbora s izbornom komisijom osnovne izborne jedinice utvrdit će na kojem biračkom mjestu birač glasa te će birača uputiti na biračko mjest gdje isti ostvaruje biračko pravo.
- (6) Ukoliko na biračkom mjestu proces identifikacije i autentifikacije nije moguće provoditi iz razloga što uređaj nije u funkciji, a nema rezervnog uređaja, birački odbor prelazi na proceduru identifikacije birača s jednim od tri identifikaciona dokumenta.
- (7) Za potrebe procesa identifikacije iz stava (6) ovog člana izborna komisija osnovne izborne jedinice štampa izvod iz Centralnog biračkog spiska za to biračko mjesto, isti ovjerava pečatom i potpisom predsjednika ili člana OIK-a na svakoj stranici i dostavlja biračkom odboru.
- (8) Uvid u lični dokument birača koji pristupa identifikaciji/autentifikaciji mogu imati predsjednik i svi članovi biračkog odbora.
- (9) U slučaju da birač pokuša na osnovu važećeg ličnog dokumenta drugog birača izvršiti identifikaciju/autentifikaciju i glasanje u ime tog birača, proces glasanja se privremeno zaustavlja i predsjednik biračkog odbora poziva policiju radi evidentiranja pokušaja izvršenja krivičnog djela. Informacija o pokušaju glasanja na osnovu važećeg ličnog dokumenta drugog birača evidentira se u Obrazac Z5, dok se ukupan broj ovih pokušaja evidentira u Obrazac Z9.
- (10) Kada birač bude identificiran, član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića izdaje glasačke listiće. Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića objašnjava biraču kako treba ispravno ispuniti glasačke listiće potpunim ispunjavanjem kruga za označavanje svojih preferencija, uz napomenu da pogleda uputstvo o načinu glasanja; da birač treba koristiti olovku koja se nalazi u kabini za označavanje glasačkog listića; da treba koristiti fasciklu za zaštitu tajnosti glasanja prilikom nošenja glasačkog listića od kabine za glasanje do glasačke kutije/skenera te da glasačke listiće, iz zaštitne fascikle, treba ubaciti u otvor skenera u ravnoj liniji kako bi se izbjeglo zaglavljivanje, jedan po jedan, koje će skener automatski povući u glasačku kutiju. Nakon pojašnjenja, biraču izdaje glasačke listiće i odmah ga upućuje prema jednoj od slobodnih glasačkih kabina kako bi popunio glasačke listiće. U glasačkoj kabini u isto vrijeme smije se nalaziti samo jedno lice, osim ako se radi o biraču iz člana 24. ovog Pravilnika.
- (11) Ispunjavanje glasačkog listića na biračkom mjestu je tajno, glasanje je lično. Predsjednik i članovi biračkog odbora dužni su osigurati tajnost glasanja i onemogućiti da neko lice glasa umjesto drugog lica pod njegovim imenom ili da ponovno glasa.
- (12) Nakon popunjavanja glasačkih listića, birač koristi fasciklu za glasačke listiće kojom se dodatno osigurava tajnost glasanja kad se prenosi glasački listić od glasačke kabine do skenera te iz fascikle ubacuje jedan po jedan glasački listić u skener glasačkih listića.
- (13) Birač stavlja glasački listić u otvor na vrhu skenera glasačkih listića, koji automatski povuče glasački listić, skenira i provlači ga u glasačku kutiju, nakon čega se na ekranu skenera pojavljuje poruka da je glasački listić uspješno skeniran. Isti postupak birač ponavlja za sve glasačke listiće.
- (14) Ukoliko skener glasačkih listića nije u funkciji, a nema rezervnog skenera, birač nakon glasanja ubacuje svoje listiće u glasačku kutiju koju dostavi izborna komisija osnovne izborne jedinice.
- (15) Ukoliko glasački listić nije uspješno skeniran zbog gužvanja ili zaglavljivanja u skeneru te je došlo do oštećenja pri njegovom oslobađanju iz skenera, birač dobija novi glasački listić za izborni nivo koji nije uspješno skeniran, nakon čega se ponavlja proces glasanja, odnosno ubacivanje u skener navedenog glasačkog listića. Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića, glasački listić koji nije uspješno skeniran zbog gužvanja ili zaglavljivanja u skeneru stavlja u kovertu za oštećene glasačke listiće.
- (16) O slučajevima iz stava (15) u kojima je izdat novi glasački listić predsjednik biračkog odbora vodi evidenciju u ZARBO, navodeći vrijeme i razlog izdavanja novog glasačkog listića.

(17) Član biračkog odbora zadužen za nadzor nad radom skenera vodi računa da svi glasački listići budu ubačeni u skener glasačkih listića.

(18) U slučaju da birač ne ubaci sve glasačke listiće koji su mu izdati na biračkom mjestu, član biračkog odbora zadužen za nadzor nad radom skenera upozorit će birača da je obavezan to uraditi. Ako birač ne postupi u skladu s ovim upozorenjem, predsjednik biračkog odbora će u ZARBO izvršiti evidenciju navedenog, zapisujući i podatke o identifikaciji birača, i iste odložiti u kovertu za "Oštećene glasačke listiće koji nisu skenirani".

(19) Predsjednik i članovi biračkog odbora, ako im se imena nalaze na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za to biračko mjesto, glasaju neposredno poslije otvaranja biračkog mjesta.

(20) Odziv birača s biračkog mjesta automatski se svakih sat vremena dostavlja na servere Centralne izborne komisije BiH. Centralna izborna komisija BiH objavljuje podatke u odzivu u 11.00, 15.00 i 19.00 sati, a po potrebi i češće.

Član 24.

(Pomoć drugog lica – član 5.19 Izbornog zakona BiH)

(1) Prilikom glasanja birača koji je slijep, nepismen ili lice s invaliditetom, birač ima pravo koristiti pomoć drugog lica kojeg on izabere i uz odobrenje predsjednika biračkog odbora.

(2) Predsjednik biračkog odbora vodi evidenciju o situacijama u kojima se koristi pomoć drugog lica na PDL obrascu. PDL obrazac sadrži sljedeće podatke:

- a) podatak gdje birač koristi pomoć drugog lica na biračkom mjestu ili izvan biračkog mjesta;
- b) za birača koji je slijep, nepismen ili fizički nesposoban:
 - ime i prezime
 - JMB
 - broj identifikacionog dokumenta;
- c) za lice koje pruža pomoć biraču:
 - ime i prezime,
 - broj identifikacionog dokumenta i JMB,
 - potpis;
- d) oznaku da li se radi o slijepom, nepismenom ili fizički nesposobnom licu;
- e) navod o vrsti dokaza, odnosno broj i datum izdavanja dokaza o činjenici iz tačke d) ovog člana;
- f) redni broj obrasca;
- g) broj biračkog mjesta;
- h) izjavu da lice koje pomaže biraču može pomoći samo jednom biraču na dan izbora;
- i) potpis predsjednika biračkog odbora.

(3) Dokaz iz stava (2) tačka e) za slijepo i lice s invaliditetom jeste rješenje ili uvjerenje/potvrda nadležne ustanove, instituta ili komisije o utvrđenom invaliditetu ili tjelesnom oštećenju i članska iskaznica saveza ili udruženja registriranih za pomoć ovoj kategoriji lica. Izuzetno, predsjednik biračkog odbora može bez dokaza odobriti pomoć drugog lica biraču koji očigledno nije u mogućnosti izvršiti glasanje bez ove pomoći, a zbog svoje nesposobnosti. Dokaz za nepismeno lice iz stava (2) je oznaka "XX" na putnoj ispravi, ukoliko je identifikacija birača izvršena pomoću pasoša, odnosno nepopunjena rubrika za potpis, ukoliko je identifikacija izvršena ličnom kartom.

(4) Za birača koji dođe do biračkog mjesta, ali zbog fizičkih prepreka i neprilagodbe prostora njegovoj invalidnosti ne može ući na biračko mjesto, uređuje se posebno mjesto s glasačkom kabinom ispred biračkog mjesta, a koje je pogodno za ovu kategoriju birača. Drugo lice koje taj

birač izabere donosi važeći identifikacioni dokument fizički nesposobnog birača na biračko mjesto i izjavljuje da birač ne može ući na biračko mjesto. Ako je ime tog birača upisano u izvod iz Centralnog biračkog spiska, predsjednik biračkog odbora odobrava identifikaciju i autentifikaciju i unosi podatke u evidenciju iz stava (2) ovog člana te odobrava procedure, a zatim član biračkog odbora odlazi prema fizički nesposobnom biraču sa ZARBO-om, glasačkim listićima, potvrdom s uređaja za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju, olovkom i kovertom. Član biračkog odbora upisuje ime i lične podatke fizički nesposobnog birača s brojem identifikacionog dokumenta u PDL obrazac. Fizički nesposobni birač i lice koje mu pomaže potpisuju se na potvrdu iz uređaja za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju, a fizički nesposobni birač popunjava glasačke listiće koje stavlja u zaštitnu fasciklu. Lice koje je fizički nesposobni birač izabrao odnosi u zaštitnoj fascikli glasačke listiće do glasačke kutije, otvara je i stavlja glasačke listiće u skener te zaštitnu fasciklu vraća članu biračkog odbora zaduženom za kontrolu glasačke kutije. Član biračkog odbora u dio predviđen za potpis na PDL obrascu pored imena fizički nesposobnog birača upisuje broj identifikacionog dokumenta tog birača.

(5) Izborna komisija obavezna je da prilikom određivanja biračkih mjesta vodi računa da, ukoliko je to moguće, biračka mjesta odredi na lokacijama na kojima bi birači iz stava (4) ovog člana imali pristup biračkom mjestu, te izbjegli procedure glasanja iz stava (4) ovog člana.

(6) Izborna komisija obavezna je za svako biračko mjesto odštampati najmanje po 10 PDL obrazaca, koje će numerirati u polje "redni broj obrasca", iz stava (2) ovog člana, i predati ih predsjedniku biračkog odbora prilikom primopredaje izbornog materijala. Izborna komisija će biračkom odboru u toku glasanja dostaviti dodatni broj obrazaca na zahtjev predsjednika biračkog odbora.

(7) Birački odbor će sve iskorištene PDL obrasce iz stava (2) ovog člana ubaciti u providnu plastičnu foliju koju će sa ZARBO-om upakovati po shemi pakovanja

(8) Za omogućavanje pomoći drugog lica u skladu sa stavom (1) ovog člana odgovoran je predsjednik biračkog odbora.

Član 25.

(Udaljavanje s biračkog mjesta – član 5.6 Izbornog zakona BiH)

(1) Izborna komisija može s biračkog mjesta udaljiti predsjednika i članove biračkog odbora koji su svojim aktivnostima narušili kontinuitet glasanja, odnosno postupali suprotno pravilima u toku glasanja ili brojanja glasačkih listića. Izborna komisija obavezna je o tome pisanim putem obavijestiti Centralnu izbornu komisiju BiH i dostaviti kompletnu dokumentaciju o poduzetim radnjama.

(2) Izborna komisija postupak iz stava (1) ovog člana pokreće po prijavi predsjednika ili člana biračkog odbora, akreditiranih posmatrača ili birača ili po službenoj dužnosti.

(3) Birački odbor može s biračkog mjesta udaljiti posmatrača ukoliko posmatrač ometa proces glasanja ili brojanja glasačkih listića. Odluku o udaljavanju posmatrača s biračkog mjesta birački odbor donosi natpolovičnom većinom. Politički subjekt čiji je posmatrač udaljen s biračkog mjesta može poslati novog posmatrača na to biračko mjesto.

(4) Predsjednik biračkog odbora u dio Z7 ZARBO-a evidentira razlog i vrijeme udaljavanja posmatrača s biračkog mjesta.

Član 26.

(Zatvaranje biračkog mjesta – član 5.9 stav (2) Izbornog zakona BiH)

(1) Biračko mjesto se zatvara u 19.00 sati, osim u slučajevima propisanim odredbom člana 5.9 stav

(3) Izbornog zakona BiH.

(2) Procedura zatvaranja biračkog mjesta je sljedeća:

- a) predsjednik 15 minuta prije zatvaranja biračkog mjesta objavljuje svima prisutnim, unutar i ispred biračkog mjesta, vrijeme zatvaranja biračkog mjesta;
- b) član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda u vrijeme zatvaranja biračkog mjesta obavezan je stati na kraj reda kako bi se osiguralo da se nijedno lice ne priključi nakon zatvaranja biračkog mjesta i zatvara vrata odmah nakon što posljednji birač iz reda glasa;
- c) predsjednik u ZARBO upisuje vrijeme zatvaranja biračkog mjesta i zatvara otvor skenera samoljepljivom trakom te je potpisuje.

(3) Prilikom zatvaranja biračkog mjesta predsjednik evidentira prisutne akreditirane posmatrače u dijelu Z4 ZARBO-a.

Odjeljak D. BROJANJE GLASAČKIH LISTIĆA I GLASOVA TE PAKOVANJE IZBORNOG MATERIJALA

Član 27. (Vrijeme brojanja)

Nakon zatvaranja redovnih biračkih mjesta pristupa se elektronskoj transmisiji skeniranih rezultata izbora, a nakon toga i ručnom brojanju na biračkom mjestu.

Član 28. (Redoslijed radnji nakon zatvaranja biračkog mjesta)

(1) Nakon što je zatvoreno biračko mjesto za glasanje birača, vrše se sljedeće radnje:

- a) elektronskim putem se šalju podaci o broju lica koja su identificirana/autentificirana, kao i broj lica koja se nisu mogli autentificirati a koja su glasala, nakon čega se štampa Izvještaj o odzivu BM, koji potpisuje predsjednik biračkog odbora;
- b) član biračkog odbora zadužen za identifikaciju/autentifikaciju broji potvrde o uspješnoj izvršenoj identifikaciji/autentifikaciji, kao i potvrde o izvršenoj identifikaciji i neuspješnoj autentifikaciji, te broj javlja predsjedniku biračkog odbora koji te brojeve upisuje u ZARBO dio Z9, a nakon čega potvrde odlaže u posebnu kovertu na kojoj su ispisane riječi "Potvrde o izvršenoj identifikaciji/autentifikaciji";
- c) ukoliko se radnja iz tačke a) ovog stava ne može izvršiti iz tehničkih razloga, jer na tom biračkom mjestu nije moguće uspostaviti konekciju sa serverom Centralne izborne komisije BiH, podaci će se proslijediti elektronskim putem čim uređaj za identifikaciju/autentifikaciju bude dostavljen u sjedište izborne komisije odmah nakon zatvaranja biračkog mjesta;
- d) ukoliko se podaci ne mogu proslijediti ni iz sjedišta izborne komisije, uređaj za identifikaciju/autentifikaciju treba biti dostavljen na najbliže mjesto sjedištu izborne komisije s kojim se mogu elektronski proslijediti podaci uz sigurnosne mjere zaštite;
- e) ukoliko je u toku glasanja došlo do zamjene uređaja za identifikaciju/autentifikaciju, podaci iz stava a) se šalju s oba uređaja, onog koji je zamijenjen i onog koji je bio u funkciji nakon zamjene pa do zatvaranja biračkog mjesta;
- f) ukoliko se podaci s uređaja koji je zamijenjen ne mogu proslijediti zbog oštećenja uređaja, birački odbor će na osnovu broja potvrda o identifikaciji/autentifikaciji dostaviti izornoj komisiji osnovne izborne jedinice podatak o broju izvršenih identifikacija/autentifikacija s tog uređaja;
- g) ukoliko je na biračkom mjestu uređaj za identifikaciju/autentifikaciju isključen iz upotrebe, a nije bilo rezervnog uređaja da se zamijeni te se prešlo na proceduru propisanu u članu 23.

- stav (6) ovog Pravilnika, elektronskim putem se šalju podaci s uređaja, dok izborna komisija u aplikaciju unosi broj lica koja su identificirana nakon prelaska na proceduru identifikacije;
- h) broj lica koji je potpisan u izvod iz Centralnog biračkog spiska predsjednik biračkog odbora evidentira u dio Z9 ZARBO-a;
 - i) ukoliko se zbog oštećenja elektronskim putem ne mogu poslati podaci s uređaja iz tačke d) ovog stava, birački odbor će na osnovu broja potvrda o identifikaciji/autentifikaciji dostaviti izornoj komisiji osnovne izborne jedinice podatak o broju izvršenih identifikacija/autentifikacija s tog uređaja;
 - j) podaci o biračima koji su se identificirali/autentificirali, kao što su ime i prezime i JMB, bit će snimljeni na server Centralne izborne komisije BiH kada uređaj bude vraćen u skladište Centralne izborne komisije BiH;
 - k) nakon zatvaranja biračkog mjesta popunjavanje svih obrazaca na biračkom mjestu vrši se isključivo hemijskom olovkom crvene boje, dok se ostale olovke odlažu u vreću za neiskorištene glasačke listiće odmah nakon zatvaranja biračkog mjesta.
- (2) Elektronska transmisija podataka sa skenera podrazumijeva dostavljanje podataka o rezultatima za sve nivoe vlasti, i to:
- broj glasova po političkim subjektima,
 - broj pojedinačnih glasova po kandidatima,
 - ukupan broj nevažećih glasačkih listića,
 - ukupan broj nevažećih neoznačenih glasačkih listića,
 - ukupan broj nevažećih ostalih glasačkih listića.
- (3) Ukoliko se naprijed navedene radnje ne mogu izvršiti iz tehničkih razloga, jer na biračkom mjestu nije moguće uspostaviti konekciju sa serverom Centralne izborne komisije BiH, podaci će se proslijediti elektronskim putem iz sjedišta izborne komisije.
- (4) Ukoliko se podaci ne mogu proslijediti ni iz sjedišta izborne komisije, podaci se dostavljaju s mjesta najbližeg sjedištu izborne komisije s kog se može vršiti prijenos podataka uz sigurnosne mjere zaštite.
- (5) Ukoliko je u toku glasanja došlo do zamjene skenera, vrši se dostavljanje podataka iz oba skenera – onog koji je zamijenjen i onog koji je bio u funkciji do zatvaranja biračkog mjesta.
- (6) Skenirane slike svih glasačkih listića bit će snimljene na server Centralne izborne komisije BiH po dostavljanju skenera u skladište Centralne izborne komisije BiH.
- (7) Izborna komisija će za biračka mjesta za koja nije izvršena transmisija rezultata iz stavova (1) i (2) ovog člana s operaterima provjeriti razlog neizvršenja transmisije. Ukoliko razlog neizvršenja transmisije nije tehničke prirode, izborna komisija će naložiti operateru, kao i poduzeti sve mjere i radnje, da se transmisija rezultata izbora odmah izvrši.
- (8) Nakon završenih svih radnji iz stavova (1) i (2) ovog člana, aparati se pakuju u njihove originalne kutije za transport i iste izborna komisija preuzima na biračkom mjestu.

Član 29.

(Redosljed radnji prilikom ručnog brojanja)

- (1) Nakon završenih svih radnji iz člana 28. ovog Pravilnika, birački odbor prvo ručno broji potvrde o izvršenoj identifikaciji/autentifikaciji i njihov broj evidentira u ZARBO.

(2) Nakon radnje iz stava (1) ovog člana, birački odbor broji oštećene i neiskorištene glasačke listiće za svaki nivo vlasti. Predsjednik biračkog odbora broj neiskorištenih glasačkih listića upisuje u ZARBO, a birački odbor pakuje neiskorištene glasačke listiće u kartonske kutije u kojima su i dostavljeni na biračko mjesto, a na ivice poklopca kartonske kutije lijepe se papirni pečati i naljepnica za neiskorištene glasačke listiće, a oštećene glasačke listiće pakuje u posebnu kovertu.

(3) Birački odbor priprema veliku radnu površinu na kojoj će se vršiti ručno brojanje glasačkih listića.

(4) Predsjednik biračkog odbora otvara glasačku kutiju i sve glasačke listiće iz glasačke kutije stavlja na radnu površinu iz stava (3) ovog člana.

(5) Birački odbor razvrstava sve glasačke listiće u grupe po nivou vlasti, odnosno po boji, a predsjednik biračkog odbora ostale glasačke listiće za druge nivoe koji se neće prvi brojati pakuje u male providne vreće na kojima piše "Pomoćne vreće/Помоћне вреће", dok na stolu ostaju glasački listići nivoa koji se prvi broji.

Član 30.

(Glasački listići za pojedine izborne nivoe – članovi 5.14 i 5.25 Izbornog zakona BiH)

(1) Na općim izborima glasački listići za pojedine izborne nivoe broje se sljedećim redoslijedom:

a) u Federaciji Bosne i Hercegovine:

- 1) Predsjedništvo BiH – izborni sistem – većinski glas,
- 2) Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH – izborni sistem proporcionalne zastupljenosti,
- 3) Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH – izborni sistem proporcionalne zastupljenosti,
- 4) kantonalna skupština – izborni sistem proporcionalne zastupljenosti;

b) u Republici Srpskoj:

- 1) Predsjedništvo BiH – izborni sistem većinski glas,
- 2) Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH – izborni sistem proporcionalne zastupljenosti,
- 3) predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske – izborni sistem – većinski glas,
- 4) Narodna skupština Republike Srpske – izborni sistem proporcionalne zastupljenosti.

(2) Birački odbor u Brčko distriktu BiH broji glasačke listiće prvo iz stava (1) tačke a) alineja 1) i tačke b) alineja 1), zatim glasačke listiće iz tačke a) alineja 2) i tačke b) alineja 2), zatim iz tačke b) alineja 3), nakon toga iz tačke a) alineja 3) i tačke b) alineja 4).

Član 31.

(Procedura brojanja glasova – za nivoe na kojima se koristio izborni sistem većinskog glasa)

(1) Svi članovi biračkog odbora zajednički, jedni pred drugima, vrše brojanje glasačkih listića i moraju biti prisutni tokom procesa brojanja glasačkih listića. Prilikom brojanja glasova dobijenih sistemom većinskog glasa, predsjednik i članovi biračkog odbora:

- a) razvrstavaju glasačke listiće u posebne grupe nevažećih i važećih za svakog kandidata;
- b) birački odbor broji glasačke listiće za svakog kandidata metodom duplog brojanja po 25 glasačkih listića i unakrsnog slaganja, a predsjednik biračkog odbora upisuje broj glasova u obrazac SIT ZR – većinski glas za taj nivo te broj nevažećih glasačkih listića.

(2) Predsjednik biračkog odbora sve prebrojane glasačke listiće i plavu kopiju obrasca SIT ZR – većinski glas za taj nivo pakuje u jaču kartonsku kutiju, a na ivice poklopca kartonske kutije lijepe papirne pečate i naljepnicu za prebrojane glasačke listiće.

(3) Predsjednik biračkog odbora zelenu kopiju obrasca SIT ZR – većinski glas pakuje u kovertu za predsjednika izborne komisije, dok crvenu kopiju pakuje u kovertu za predsjednika biračkog odbora, a original obrazac u koricama pakuje za Centralnu izbornu komisiju BiH. Žuta kopija obrasca izlaže se na biračkom mjestu zajedno sa štampanim rezultatom elektronskog brojanja te su dostupni svim posmatračima.

Član 32.

(Brojanje glasova dobijenih sistemom proporcionalne zastupljenosti za sve izborne nivoe)

(1) Prilikom brojanja glasova dobijenih sistemom proporcionalne zastupljenosti, predsjednik i članovi biračkog odbora:

- a) razvrstavaju glasačke listiće za taj izborni nivo u posebne grupe glasačkih listića za svaki politički subjekt i grupe nevažećih glasačkih listića;
- b) birački odbor broji svaku grupu važećih glasačkih listića iz tačke a) ovog stava metodom duplog brojanja po 25 glasačkih listića i unakrsnog slaganja, a predsjednik biračkog odbora upisuje broj glasačkih listića svake grupe u obrazac SIT ZR – proporcionalna zastupljenost za taj nivo za svaki politički subjekt;
- c) birački odbor razvrstava glasačke listiće svakog političkog subjekta u sljedeće grupe:
 - glasački listići na kojima je birač markirao samo političkog subjekta,
 - glasački listići na kojima je birač markirao četiri i više kandidata tog političkog subjekta i
 - glasački listići na kojima je birač markirao do tri kandidata tog političkog subjekta;
- d) birački odbor broji glasačke listiće svake grupe iz tačke c) ovog stava metodom duplog brojanja po 25 glasačkih listića i unakrsnog slaganja, a predsjednik biračkog odbora upisuje broj glasačkih listića svake grupe u obrazac SIT ZR – proporcionalna zastupljenost za taj politički subjekt;
- e) birački odbor broji glasačke listiće po kandidatima metodom čitanja rednih brojeva kandidata i upisivanja uspravnih crtica u pomoćni obrazac. Ovom metodom čitaju se samo glasovi na glasačkim listićima na kojima su birači markirali do tri kandidata političkog subjekta;
- f) predsjednik biračkog odbora upisuje broj glasova svakog od kandidata u obrazac SIT ZR – proporcionalna zastupljenost za taj politički subjekt.

(2) Predsjednik biračkog odbora sve prebrojane glasačke listiće i plavu kopiju obrasca SIT ZR – proporcionalna zastupljenost za taj nivo pakuje u jaču kartonsku kutiju, a na ivice poklopca kartonske kutije lijepe papirne pečate i naljepnicu za prebrojane glasačke listiće.

(3) Predsjednik biračkog odbora zelene kopije obrasca SIT ZR – proporcionalna zastupljenost pakuje u kovertu za predsjednika izborne komisije, dok crvenu kopiju pakuje u kovertu za predsjednika biračkog odbora, a original obrazac u koricama pakuje za Centralnu izbornu komisiju BiH. Žuta kopija obrasca se izlaže na biračkom mjestu zajedno sa štampanim rezultatom elektronskog brojanja te su dostupnim svim posmatračima.

Član 33.

(Pakovanje preostalog izbornog materijala i predaja izornoj komisiji)

(1) Izborni materijal s redovnog biračkog mjesta pakuje se na sljedeći način:

a) U manje kartonske kutije za svaki izborni nivo:

1. iskorišteni glasački listići (važeći i nevažeći glasački listići),
2. plava kopija SIT ZR obrazac.

b) U originalne kutije u kojim su zaduženi glasački listići pakuju se neiskorišteni glasački listići, posebno za svaki nivo.

c) Nakon što se kutija zatvori, na istu se lijepi naljepnica sa šifrom osnovne izborne jedinice, biračkog mjesta i izbornog nivoa.

d) U veliku kutiju se pakuju:

1. pomoćni obrasci na kojima su upisani podaci, i to: osnovna izborna jedinica, broj biračkog mjesta i šifra listića (tj. izborni nivo);
2. četiri kutije s neiskorištenim glasačkim listićima (povrat u kutije u kojima su dostavljene);
3. četiri kutije s iskorištenim (važećim i nevažećim) glasačkim listićima po nivoima, uz plavu kopiju SIT ZR obrasca u kutiji za svaki nivo te samoljepljive papirne pečate i naljepnicu obrazac na vrhu;
4. koverta s oštećenim glasačkim listićima.

(2) Velika kutija pakuje se u veliku plastičnu vreću koja se pečatira plastičnim pečatom, čiji se serijski broj upisuje u ZARBO – Obrazac Z10, a GIK/OIK upisuje isti broj pečata velike plastične vreće u obrazac SIT Zapisnik OIK-CIK BiH 1. Na velikoj kutiji i velikoj plastičnoj vreći crnim markerom se upisuje broj biračkog mjesta (npr. 146B012).

(3) U malu providnu plastičnu vreću, koja se osigurava plastičnim pečatom, predsjednik biračkog odbora pakuje:

1. ZARBO obrazac original,
2. kovertu s isprintanim rezultatima sa skener-aparata,
3. kovertu sa slipovima biometrije (ili izvod iz CBS-a, ako uređaj nije radio),
4. PDL obrasce,
5. original SIT ZR obrasci za CIK BiH.

(4) Plastična mala vreća se pečatira plastičnim pečatom čiji se serijski broj upisuje u ZARBO – Obrazac Z10, a GIK/OIK upisuje isti broj pečata male plastične vreće u obrazac SIT Zapisnik OIK-CIK BiH 2.

(5) Koverta za izbornu komisiju sadrži zelenu kopiju ZARBO-a i zelenu kopiju SIT ZR-a. Predsjednik BO zadržava crvenu kopiju SIT ZR obrasca, a žutu kopiju izlaže na vidno mjesto na biračkom mjestu uz elektronski izvještaj o rezultatima.

(6) Na biračkim mjestima u osnovnoj izbornoj jedinici Brčko distrikt BiH izborni materijal se pakuje na način propisan ovim članom, u dvije velike kutije razvrstane po entitetskom glasanju.

(7) Birački odbor predaje izbornoj komisiji izborni materijal odmah nakon završetka svih radnji brojanja i pakovanja izbornog materijala, vodeći računa o svim mjerama zaštite izbornog materijala.

Poglavlje IV. BIRAČKA MJESTA ZA GLASANJE NEPOTVRĐENIM KOVERTIRANIM GLASAČKIM LISTIĆIMA, BIRAČKA MJESTA ZA GLASANJE U ODSUSTVU I MOBILNI TIM

Odjeljak A. BIRAČKA MJESTA ZA GLASANJE NEPOTVRĐENIM KOVERTIRANIM GLASAČKIM LISTIĆIMA

Član 34.

(Biračko mjesto za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima)

- (1) Na biračka mjesta određena za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima dostavljaju se glasački listići pakovani u kovertu koje sadrže i zaštitnu kovertu.
- (2) Kovertu iz stava (1) ovog člana pakuju se u kartonske kutije koje sadrže broj biračkog mjesta, naziv osnovne izborne jedinice i broj koverti.
- (3) Ukupan broj koverti s glasačkim listićima iz stava (1) ovog člana je:
 - a) 50 za osnovne izborne jedinice do 10.000 birača,
 - b) 100 za osnovne izborne jedinice od 10.000 do 50.000 birača i
 - c) 200 za osnovne izborne jedinice preko 50.000 birača.

Član 35.

(Izdavanje nepotvrđenog kovertiranog glasačkog listića – član 5.18 Izbornog zakona BiH)

- (1) Biraču koji je stjecanjem punoljetstva prvi put upisan u Centralni birački spisak od dana zaključenja Centralnog biračkog spiska do dana izbora, a koji je biračkom odboru predao potvrdu izdatu od Centra za birački spisak, kojom potvrđuje da se njegovo ime ne nalazi upisano ni na jednom izvodu iz Centralnog biračkog spiska, birački odbor će omogućiti glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima.
- (2) Biraču s prebivalištem u Brčko distriktu BiH čije se ime ne nalazi na izvodu iz Centralnog biračkog spiska omogućit će se da glasa nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima ukoliko birač priloži potvrdu iz stava (1) ovog člana i uvjerenje o entitetskom državljanstvu.
- (3) Birački odbor će biraču koji se nalazi na spisku koji je dostavila Centralna izborna komisija BiH o državljanima Bosne i Hercegovine koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan zemlje, a zatekne se u Bosni i Hercegovini, omogućiti da glasa nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima.

Član 36.

(Glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima – članovi 3.16 stav (6) i 3.17 Izbornog zakona BiH)

- (1) Po jedno biračko mjesto u svakoj osnovnoj izbornoj jedinici bit će određeno za izdavanje nepotvrđenih kovertiranih glasačkih listića.
- (2) Nakon što član biračkog odbora zadužen za identifikaciju identificira birača iz člana 35. stav (1) ovog Pravilnika i upiše potrebne podatke u izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače koji glasaju nepotvrđenim glasačkim listićima, birač se potpisuje u predviđeno polje za potpis u ovom izvodu.
- (3) Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića na osnovu važećeg ličnog dokumenta birača ispunjava neophodne podatke na prednjoj stranici kovertu s nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima, na osnovu kojih se može provjeriti biračko pravo. Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića izdaje glasačke listiće i zaštitnu kovertu i kandidatsku listu te birača odmah upućuje prema jednoj od slobodnih glasačkih kabina kako bi popunio glasačke listiće.
- (4) Na prednju stranicu kovertu za nepotvrđene kovertirane glasačke listiće upisuju se sljedeći podaci:
 - a) broj biračkog mjesta,
 - b) prezime i ime birača,

- c) jedinstveni matični broj birača,
- d) datum rođenja i
- e) podaci o nazivu i broju predloženog identifikacionog dokumenta i naziv organa koji je izdao ovaj dokument.

(5) Obrazac izgleda koverta sastavni je dio ovog Pravilnika.

(6) Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića zadržava identifikacioni dokument birača do momenta kada birač vrati nepotvrđene kovertirane glasačke listiće zapakovane u zaštitnoj bijeloj koverti, a dokumentaciju iz člana 35. stav (1) ovog Pravilnika prilaže uz izvod iz Centralnog biračkog spiska. Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića stavlja sigurnosnu bijelu kovertu u kovertu s podacima o biraču koji glasa nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima. Koverta se zalijepi i birač je ubacuje u glasačku kutiju.

Član 37. **(Brojanje koverti s glasačkim listićima)**

(1) Nakon zatvaranja biračkog mjesta, predsjednik i članovi biračkog odbora biračkog mjesta za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima broje kovertu s glasačkim listićima, a skeniranje i brojanje glasova vrši se u Glavnom centru za brojanje.

(2) Kovertu s glasačkim listićima s biračkih mjesta za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima otvaraju se i broje se glasački listići u Glavnom centru za brojanje.

(3) Predsjednik i članovi biračkog odbora:

- a) nakon popunjavanja Obrasca za brojno stanje za biračko mjesto za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima otvaraju glasačku kutiju i stavljaju sadržaj na sto tako da to vide svi prisutni;
- b) broje kovertu s nepotvrđenim glasačkim listićima, kontroliraju brojanje, a dobijeni broj predsjednik upisuje u Obrazac za brojno stanje za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima;
- c) pakuju kovertu s nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima u odgovarajuću zaštitnu vreću za pakovanje izbornog materijala, u skladu s članom 38. ovog Pravilnika i
- d) popunjavaju i potpisuju Obrazac za brojno stanje za biračka mjesta koja izdaju nepotvrđene glasačke listiće.

Član 38. **(Pakovanje izbornog materijala)**

(1) Na biračkim mjestima ovlaštenim za izdavanje nepotvrđenih kovertiranih glasačkih listića u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčko distrikt BiH birački odbori pakuju izborni materijal na sljedeći način:

a) u **ZELENU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

- 1. kutija u kojoj se nalaze prebrojane kovertu s nepotvrđenim glasačkim listićima i plava kopija Obrasca za brojno stanje BSN;
- 2. na kutiju zalijepiti naljepnicu zelene boje i napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta.

b) u **PROVIDNU VEĆU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

- 1. neiskorištene kovertu sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije i oštećene kovertu sa setovima glasačkih listića;
- 2. na originalnu kutiju zalijepiti naljepnicu bijele boje i na njoj napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta.

c) u **PROVIDNU MANJU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

- 1. Obrazac za brojno stanje BSN (original u koricama);

2. ZARBO (original u koricama);
3. izvod iz konačnog Centralnog biračkog spiska – spisak birača koji imaju pravo glasati nepotvrđenim glasačkim listićima i
4. PDL obrazac.

(2) Kopije obrazaca koje je birački odbor koristio tokom glasanja i brojanja koverti s nepotvrđenim glasačkim listićima na biračkom mjestu birački odbor pakuje na sljedeći način:

- a) u kovertu za predsjednika biračkog odbora stavlja se Obrazac za brojno stanje BSN (crvena kopija),
- b) u kovertu za predsjednika izborne komisije stavlja se Obrazac za brojno stanje BSN (zelena kopija) i ZARBO (zelena kopija).

(3) Birački odbor upisuje u Obrazac BSN broj plastičnih pečata s glasačke kutije i pečate s plastičnih vreća, providna (neiskorišteni glasački listići), zelena (iskorišteni glasački listići) i mala providna (dokumentacija za CIK BiH).

(4) Birački odbor svaku od navedenih vreća označava crnim markerom (npr. broj biračkog mjesta 146BNNN na dva mjesta na zaštitnoj vreći). Svaka vreća mora biti čvrsto zalijepljena ljepljivom trakom ispod mjesta gdje se kroz predviđene otvore na vreći provlači plastični pečat čiji se broj upisuje u Obrascu Z10 ZARBO-a na predviđenom mjestu.

(5) Sve tri vreće staviti u veliku kartonski kutiju, zalijepiti kutiju i na istoj napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta (npr. broj biračkog mjesta 146BNNN).

Odjeljak B. BIRAČKO MJESTO ZA GLASANJE U ODSUSTVU

Član 39.

(Biračko mjesto za glasanje u odsustvu)

(1) Glasački listići za glasanje u odsustvu zapakovani su u kovertu u kojima se nalazi odgovarajuća kombinacija glasačkih listića po osnovnim izbornim jedinicama za koje su birači upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače koji imaju status raseljenog lica.

(2) Šifra određene kombinacije glasačkih listića i nazivi osnovnih izbornih jedinica na koje se kombinacija odnosi odštampani su na svakoj koverti s kombinacijom glasačkih listića za glasanje u odsustvu.

(3) Biračko mjesto za glasanje u odsustvu dobija odgovarajući broj koverti s kombinacijama glasačkih listića prema broju birača u izvodu iz Centralnog biračkog spiska za birače koji imaju status raseljenog lica. Ovom broju dodaje se po jedna rezervna kombinacija za svaku izbornu jedinicu za koju su upisani birači u izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače koji imaju status raseljenog lica.

(4) Kovertu s kombinacijama glasačkih listića za glasanje u odsustvu pakuju se u kutije, s tim da su različite kombinacije unutar svake kutije posebno odijeljene. Svaka kutija za biračka mjesta za glasanje u odsustvu, osim podataka koje sadrže i kutije s glasačkim listićima za redovna biračka mjesta, uključuje i listu kombinacija s glasačkim listićima koja se nalazi u kutiji s naznačenim brojem koverti za svaku kombinaciju.

Član 40.

(Glasanje na biračkom mjestu za glasanje u odsustvu)

(1) Biraču koji glasa na biračkom mjestu za glasanje u odsustvu izdaju se kovertu koje sadrže glasačke listiće koji se izdaju u osnovnoj izbornoj jedinici za koju birač glasa.

(2) Birački odbor prije otvaranja biračkog mjesta za glasanje u odsustvu obavlja iste radnje kao i birački odbor na redovnim biračkim mjestima, kako je utvrđeno članom 20. ovog Pravilnika, osim što na tim biračkim mjestima ručno broje kovertе koje sadrže glasačke listiće po osnovnim izbornim jedinicama za koje birači glasaju. Dobijene brojeve prebrojanih koverti predsjednik unosi u Obrazac za brojno stanje.

(3) Postupak identifikacije i autentifikacije vrši se na način propisan odredbama člana 23. ovog Pravilnika.

(4) Nakon završenog postupka identifikacije i autentifikacije, član biračkog odbora za izdavanje kovertе s glasačkim listićima obavezan je objasniti biraču kako treba ispravno ispuniti glasačke listiće, uz napomenu da obavezno pogleda uputstvo o načinu glasanja na poledini svakog glasačkog listića, zatim mu izdaje glasačke listiće, odgovarajuću kandidatsku listu i odmah ga upućuje prema jednoj od slobodnih glasačkih kabina kako bi popunio glasačke listiće. U glasačkoj kabini u isto vrijeme smije se nalaziti samo jedno lice, osim ako se radi o biraču iz člana 24. ovog Pravilnika.

(5) Ispunjavanje glasačkog listića na biračkom mjestu je tajno, glasanje je lično. Predsjednik i članovi biračkog odbora dužni su osigurati tajnost glasanja i onemogućiti da neko lice glasa umjesto drugog lica pod njegovim imenom ili da ponovno glasa.

(6) Nakon popunjavanja glasačkih listića, birač ih bez presavijanja ubacuje u kovertu, a zatim u glasačku kutiju. Član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije vodi računa da sve kovertе s glasačkim listićima budu ubačene u glasačku kutiju.

(7) U slučaju da birač ne ubaci kovretu s glasačkim listićima koja mu je izdata na biračkom mjestu, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije upozorit će ga da je obavezan to uraditi. Ako birač ne postupi u skladu s ovim upozorenjem, predsjednik biračkog odbora će u ZARBO izvršiti evidenciju navedenog, zapisujući i podatke s identifikacionog dokumenta birača.

(8) U slučaju da birač pokuša u glasačku kutiju ubaciti kovertu s glasačkim listićem koja se po boji ili na drugi način razlikuje od originalnih koje se izdaju na biračkim mjestima, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije obavijestit će o tome predsjednika biračkog odbora, koji će prekinuti proces glasanja i uz intervenciju policije taj materijal oduzeti biraču. Predsjednik biračkog odbora će u ZARBO evidentirati ovaj slučaj, zapisujući i podatke s identifikacionog dokumenta birača. O navedenim slučajevima predsjednik biračkog odbora odmah obavještava izbornu komisiju.

Član 41.

(Brojanje koverti s glasačkim listićima)

(1) Nakon zatvaranja biračkog mjesta, predsjednik i članovi biračkog odbora biračkog mjesta za glasanje u odsustvu broje kovertе s glasačkim listićima, dok se glasački listići iz koverti skeniraju u u Glavnom centru za brojanje.

(2) Kovertе s nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima (ako određeno biračko mjesto za glasanje u odsustvu izdaje nepotvrđene kovertirane glasačke listiće) predsjednik i članovi biračkog odbora dostavljaju na verifikaciju Glavnom centru za brojanje, i ako biračko pravo za datog birača bude potvrđeno, ovi glasački listići se broje/skeniraju u Glavnom centru za brojanje.

(3) Predsjednik i članovi biračkog odbora:

- a) nakon popunjavanja Obrasca za brojno stanje za biračko mjesto za glasanje u odsustvu otvaraju glasačku kutiju i stavljaju sadržaj na sto tako da to vide svi prisutni;
- b) razvrstavaju kovertе s glasačkim listićima na:
 - 1) kovertе s nepotvrđenim glasačkim listićima (za ona biračka mjesta u odsustvu koja izdaju nepotvrđene glasačke listiće) i

- 2) kovertе s glasačkim listićima za glasanje u odsustvu;
- c) razvrstavaju kovertе s glasačkim listićima za glasanje u odsustvu po osnovnim izbornim jedinicama za koje su birači glasali, odnosno po oznakama kombinacija glasačkih listića na kovertama;
- d) broje kovertе s nepotvrđenim glasačkim listićima, kontroliraju brojanje, a dobijeni broj predsjednik upisuje u Obrazac za brojno stanje za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima;
- e) broje kovertе s glasačkim listićima za glasanje u odsustvu, kontroliraju brojanje, a dobijeni broj koverti po osnovnim izbornim jedinicama za koje su birači glasali predsjednik upisuje u Obrazac za brojno stanje za glasanje u odsustvu;
- f) vežu zajedno kovertе za glasanje u odsustvu s istim kombinacijama glasačkih listića po osnovnim izbornim jedinicama i pakuju ih u odgovarajuću zaštitnu vreću za pakovanje izbornog materijala u odsustvu, u skladu s članom 42. ovog Pravilnika;
- g) pakuju kovertе s nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima u odgovarajuću zaštitnu vreću za pakovanje izbornog materijala, u skladu s članom 42. ovog Pravilnika i
- h) popunjavaju i potpisuju Obrazac za brojno stanje za biračka mjesta za glasanje u odsustvu i Obrazac za brojno stanje za biračka mjesta koja izdaju nepotvrđene glasačke listiće.

Član 42. **(Pakovanje izbornog materijala)**

(1) Na biračkim mjestima za glasanje u odsustvu birački odbori pakuju izborni materijal na sljedeći način:

a) u **CRVENU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. kutija u kojoj se nalaze prebrojane kovertе sa setovima glasačkih listića uvezane po osnovnim izbornim jedinicama i plava kopija Obrasca za brojno stanje BSO;
2. na kutiju zalijepiti naljepnicu crvene boje i napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta.

b) u **PROVIDNU VEĆU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. neiskorištene kovertе sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije i oštećene kovertе sa setovima glasačkih listića;
2. na originalnu kutiju zalijepiti naljepnicu bijele boje i na njoj napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta.

c) u **PROVIDNU MANJU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. Obrazac za brojno stanje BSO (original u koricama);
2. ZARBO (original u koricama);
3. izvod iz konačnog Centralnog biračkog spiska za birače koji imaju status raseljenog lica;
4. PDL obrazac.

(2) Kopije obrazaca koje je birački odbor koristio tokom glasanja i brojanja koverti s glasačkim listićima na biračkom mjestu birački odbor pakuje na sljedeći način:

- a) u kovertu za predsjednika biračkog odbora stavlja se Obrazac za brojno stanje BSO (crvena kopija) i
- b) u kovertu za predsjednika izborne komisije stavlja se Obrazac za brojno stanje BSO (zelena kopija) i ZARBO (zelena kopija).

(3) Birački odbor upisuje u Obrazac BSO broj plastičnih pečata s glasačke kutije i pečate s plastičnih vreća, providna (neiskorišteni glasački listići), crvena (iskorišteni glasački listići) i mala providna (dokumentacija za CIK BiH).

(4) Birački odbor svaku od navedenih vreća označava crnim markerom (npr. broj biračkog mjesta 146B501 na dva mjesta na zaštitnoj vreći). Svaka vreća mora biti čvrsto zalijepljena ljepljivom

trakom ispod mjesta gdje se kroz predviđene otvore na vreći provlači plastični pečat čiji se broj upisuje u Obrascu Z10 ZARBO-a na predviđenom mjestu.

(5) Sve tri vreće staviti u veliku kartonsku kutiju, zalijepiti kutiju i na istoj napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta (npr. broj biračkog mjesta 146B501).

Odjeljak C. MOBILNI TIM

Član 43. (Glasački listići)

- (1) Glasački listići za mobilni tim pakuju se u zaštitne kovertе koje sadrže i broj kombinacije.
- (2) Kovertе iz stava (1) ovog člana i personalizirane kovertе pakuju se u kartonsku kutiju na kojoj se nalazi broj mobilnog tima, broj koverti i potpis ovlaštenog lica Centralne izborne komisije BiH.
- (3) Ukupan broj kompleta s glasačkim listićima iz stava (2) ovog člana jednak je broju birača na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za mobilni tim uvećan za:
 - a) dvije kovertе ukoliko su birači koji glasaju putem mobilnog tima iz te osnovne izborne jedinice,
 - b) jednu kovertu za birače koji glasaju putem mobilnog tima a nisu iz te osnovne izborne jedinice.

Član 44. (Glasanje birača iz člana 5.21 stav (4) Izbornog zakona BiH)

(1) U svrhu glasanja birača vezanih za domove, hospitaliziranog lica ili birača koji će glasati u zatvorima i pritvorskim jedinicama, izborne komisije će u roku do deset dana prije dana održavanja izbora, uzimajući u obzir teritorijalnu raspoređenost i broj institucija, organizirati mobilne timove koji će na dan izbora posjetiti birača iz ove kategorije u njihovim domovima ili institucijama. Mobilni tim se sastoji od predsjednika i dva člana. Predsjednik rukovodi radom mobilnog tima i odgovoran je za njegovu zakonitost. Izborna komisija jedan sat prije otvaranja biračkih mjesta predaje svakom formiranom mobilnom timu materijal, kako slijedi:

- a) izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače koji su prijavljeni za glasanje na ovaj način;
 - b) odgovarajući broj glasačkih listića zapakovanih u zaštitne kovertе koje su stavljene u personalizirane kovertе na kojima su upisane šifre osnovnih izbornih jedinica za koje se glasa. Obrazac izgleda kovertе sastavni je dio ovog Pravilnika;
 - c) odgovarajući broj pomoćnih glasačkih kutija (kartonske kutije);
 - d) Obrazac za brojno stanje – mobilni tim;
 - e) potrošni materijal koji je neophodan u procesu glasanja i brojanja glasačkih listića;
 - f) ZARBO i
 - g) spisak birača s adresama i kontakt-telefonima iz tačke a) ovog stava.
- (2) Po preuzimanju izbornog materijala od izborne komisije, predsjednik i članovi mobilnog tima:
- a) upisuju svoja imena u ZARBO i potpisuju se u dijelu ZARBO-a koji je za to predviđen;
 - b) upisuju broj birača s izvoda iz stava (1) tačka a) ovog člana na predviđeno mjesto u Obrascu za brojno stanje – MOBILNI TIM;
 - c) ručno broje primljene personalizirane kovertе u kojima su zaštitne kovertе s glasačkim listićima prema šiframa osnovnih izbornih jedinica za koje se glasa, a prema biračkoj opciji birača koji su upisani u izvod iz stava (1) tačka a) ovog člana i upisuju taj broj u Obrazac za brojno stanje;

- d) formiraju pomoćnu glasačku kutiju za mobilni tim i stavljaju papirni samoljepljivi pečat na otvor glasačke kutije i
- e) upisuju serijske brojeve pečata s pomoćne glasačke kutije u Obrazac za brojno stanje.

(3) Predsjednik mobilnog tima glasačke listiće i zaštitnu kovertu i kandidatsku listu daje biraču.

(4) Način glasanja birača s posebnim potrebama ne razlikuje se od načina glasanja utvrđenog članom 36. ovog Pravilnika, s tom razlikom što na personaliziranu kovertu upisuju ime/ime oca/prezime birača i JMB koji je glasao putem mobilnog tima. Mobilni tim prilikom rada na terenu, nakon glasanja birača s posebnim potrebama na određenoj lokaciji, samoljepljivom trakom lijepi otvor glasačke kutije koju potpisuju predsjednik i članovi mobilnog tima. Nakon završetka rada na terenu, mobilni tim stavlja na otvor pomoćne glasačke kutije samoljepljivi papirni pečat na koji se potpisuju predsjednik i članovi mobilnog tima, a serijski broj pečata evidentira na Obrascu za brojno stanje.

(5) Za birače koji će glasati u zatvorima ustanova će osigurati identifikacioni dokument kako bi mobilni tim mogao utvrditi identitet birača, a birač glasa u skladu s načinom glasanja utvrđenog članom 36. ovog Pravilnika, s tom razlikom što na personaliziranu kovertu upisuju ime/ime oca/prezime birača i JMB koji je glasao putem mobilnog tima.

(6) Mobilni tim počinje raditi u 7.00 sati, a završava u 19.00 sati. Mobilni tim u 19.00 sati u sjedištu izborne komisije pakuje svoj izborni materijal u skladu s članom 46. ovog Pravilnika i predaje ga izornoj komisiji.

Član 45.

(Brojanje koverti s glasačkim listićima mobilnih timova)

(1) Nakon što posjete sve birače koji glasaju putem mobilnog tima, predsjednik i članovi mobilnog tima u sjedištu izborne komisije broje kovertu s glasačkim listićima na sljedeći način:

- a) broje i upisuju ukupan broj preostalih neiskorištenih koverti s glasačkim listićima za svaki izborni nivo u Obrazac za brojno stanje za glasanje putem mobilnog tima;
- b) pakuju neiskorištene kovertu s glasačkim listićima u vreću utvrđenu u članu 46. stav (1) tačka b) ovog Pravilnika;
- c) broje i upisuju u Obrazac za brojno stanje ukupan broj potpisa glasača iz člana 44. stav (1) tačka a) ovog Pravilnika;
- d) broje i upisuju ukupan broj koverti oštećenih glasačkih listića i pakuju ih u odgovarajuću kovertu;
- e) nakon upisa prethodno utvrđenih podataka u Obrazac za brojno stanje mobilnog tima, otvaraju glasačku kutiju i stavljaju sadržaj na sto tako da to vide svi prisutni;
- f) razvrstavaju kovertu s glasačkim listićima za glasanje putem mobilnog tima po osnovnim izbornim jedinicama za koje su birači glasali, odnosno po oznakama kombinacija glasačkih listića na kovertama;
- g) broje kovertu s glasačkim listićima za glasanje putem mobilnog tima, što znači da se kontroliraju i broje kovertu a ne glasački listići, a dobijeni broj koverti po osnovnim izbornim jedinicama za koje su birači glasali predsjednik upisuje u Obrazac za brojno stanje za glasanje putem mobilnog tima;
- h) vežu zajedno kovertu s glasačkim listićima i pakuju ih u odgovarajuću zaštitnu vreću za pakovanje izbornog materijala mobilnog tima, u skladu s članom 46. ovog Pravilnika i
- i) popunjavaju i potpisuju Obrazac za brojno stanje za mobilne timove.

(2) Originalni Obrazac brojnog stanja, ZARBO, Obrazac brojnog stanja za glasanje putem mobilnog tima i upakovani izborni materijal mobilni tim dostavlja izornoj komisiji koja isti prosljeđuje Centralnoj izornoj komisiji BiH radi brojanja/skeniranja u Glavnom centru za brojanje.

Član 46.

(Pakovanje izbornog materijala)

(1) Mobilni tim pakuje izborni materijal na sljedeći način:

a) u **NARANDŽASTU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. kutija u kojoj se nalaze prebrojane koverta sa setovima glasačkih listića uvezane po osnovnim izbornim jedinicama i plava kopija Obrasca za brojno stanje BSM;
2. na kutiju zalijepiti naljepnicu narandžaste boje i napisati šifru osnovne izborne jedinice i bračkog mjesta.

b) u **PROVIDNU VREĆU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. neiskorištene koverta sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije i oštećene koverta sa setovima glasačkih listića;
2. na originalnu kutiju zalijepiti naljepnicu bijele boje i na njoj napisati šifru osnovne izborne jedinice i bračkog mjesta.

c) u **PROVIDNU MANJU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. Obrazac za brojno stanje BSM (original u koricama);
2. ZARBO (original u koricama);
3. izvod iz konačnog Centralnog biračkog spiska za birače koji su vezani za svoje domove zbog starosti, bolesti ili invaliditeta i birače koji su zatvorenici ili su vezani za ustanove, a imaju pravo glasati;
4. PDL obrasci.

(2) Kopije obrazaca koje je birački odbor koristio tokom glasanja i brojanja koverti s glasačkim listićima na biračkom mjestu birački odbor pakuje na sljedeći način:

- a) u kovertu za predsjednika biračkog odbora stavlja se Obrazac za brojno stanje BSM (crvena kopija) i
- b) u kovertu za predsjednika izborne komisije stavlja se Obrazac za brojno stanje BSM (zelena kopija) i ZARBO (zelena kopija).

(3) Birački odbor upisuje u Obrazac BSM broj papirnih pečata s glasačke kutije i pečate s plastičnih vreća, providna (neiskorišteni glasački listići), narandžasta (iskorišteni glasački listići) i mala providna (dokumentacija za CIK BiH).

(4) Birački odbor svaku od navedenih vreća označava crnim markerom (npr. broj mobilnog tima 146BMT1 na dva mjesta na zaštitnoj vreći). Svaka vreća mora biti čvrsto zalijepljena ljepljivom trakom ispod mjesta gdje se kroz predviđene otvore na vreći provlači plastični pečat čiji se broj upisuje u Obrascu Z10 ZARBO-a na predviđenom mjestu.

(5) Sve tri vreće staviti u veliku kartonsku kutiju, zalijepiti kutiju i na istoj napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta (npr. broj biračkog mjesta 146BMT1).

POGLAVLJE V. DKP BiH I GLASANJE PUTEM POŠTE

Odjeljak A. NAČIN PROVOĐENJA IZBORA NA BIRAČKIM MJESTIMA U DKP-U BiH – član 1.5 stav (3) Izbornog zakona BiH

Član 47.

(Dostavljanje izbornog materijala)

(1) Centralna izborna komisija BiH će najkasnije deset dana prije otvaranja biračkih mjesta dostaviti Ministarstvu vanjskih poslova BiH izborni materijal, i to:

- a) izvod iz Centralnog biračkog spiska za određeno biračko mjesto u DKP-u BiH;

- b) odgovarajući broj zaštitnih koverti u kojima se nalaze glasački listići s posebnom zaštitom, a na kojima je ispisan broj kombinacije i naziv izbornih jedinica koji pripadaju toj kombinaciji, i kandidatske liste;
 - c) odgovarajući broj glasačkih kutija;
 - d) komplet obrazaca za biračko mjesto;
 - e) postere s uputstvima o načinu glasanja i informativnim sadržajima za birače;
 - f) ZARBO i
 - g) potrošni materijal prema specifikaciji iz ZARBO-a neophodan za proces glasanja i brojanja glasačkih listića.
- (2) Ministarstvo vanjskih poslova BiH će tri dana prije, a najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta u DKP-u BiH dostaviti biračkom odboru odgovarajućeg DKP-a BiH izborni materijal iz stava (1) ovog člana.
- (3) Birački odbor provjerava je li izborni materijal koji je primio od Ministarstva vanjskih poslova BiH kompletan i u ispravnom stanju, što upisuje u ZARBO.
- (4) Nakon primljenog izbornog materijala, predsjednik i članovi biračkog odbora postupaju u skladu s članom 50. ovog Pravilnika.

Član 48. **(Procedure glasanja)**

- (1) Glasanje na biračkom mjestu u DKP-u BiH provodi se po proceduri utvrđenoj u članu 40. ovog Pravilnika.
- (2) Važeći identifikacioni dokument za glasanje birača u DKP-u BiH utvrđen je u članovima 5.12, odnosno 3.15 stav (5) Izbornog zakona BiH.

Član 49. **(Brojanje koverti s glasačkim listićima DKP-a BiH)**

Brojanje koverti s glasačkim listićima na biračkim mjestima u DKP-u BiH vrši se po proceduri utvrđenoj u članu 41. ovog Pravilnika.

Član 50. **(Biračko mjesto u DKP-u BiH)**

- (1) Na biračkim mjestima u DKP-u BiH birački odbori pakuje izborni materijal na sljedeći način:
- a) u **CRVENU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:
 - 1) prebrojane koverti sa setovima glasačkih listića uvezane po osnovnim izbornim jedinicama i
 - 2) plava kopija Obrasca za brojno stanje BSO;
 - b) u **PROVIDNU VEĆU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:
 - 1) neiskorištene koverti sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije i
 - 2) oštećene koverti sa setovima glasačkih listića;
 - c) u **PROVIDNU MANJU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:
 - 1) Obrazac za brojno stanje BSO (original u koricama),
 - 2) ZARBO (original u koricama) i
 - 3) izvod iz konačnog Centralnog biračkog spiska za birače koji imaju status raseljenog lica te PDL obrazac (ako se koristio).

(2) Kopije obrazaca koje je birački odbor koristio tokom glasanja i brojanja koverti s glasačkim listićima na biračkom mjestu birački odbor pakuje tako što u kovertu za predsjednika biračkog odbora stavlja Obrazac za brojno stanje BSO (crvena kopija).

(3) Birački odbor svaku od navedenih vreća označava crnim markerom (naprimjer: broj biračkog mjesta A01 na dva mjesta na zaštitnoj vreći). Svaka vreća mora biti čvrsto zalijepljena ljepljivom trakom ispod mjesta gdje se kroz predviđene otvore na vreći provlači plastični pečat čiji se broj upisuje u odgovarajućem obrascu na predviđenom mjestu.

Član 51.

(Povrat izbornog materijala i rok za povrat)

Originalni Obrazac brojnog stanja, ZARBO i upakovani izborni materijal birački odbor u DKP-u BiH putem Ministarstva vanjskih poslova BiH dostavlja se Centralnoj izornoj komisiji BiH najkasnije pet dana od dana održavanja izbora. Brojanje/skeniranje glasačkih listića iz DKP-a vrši se u Glavnom centru za brojanje.

Odjeljak B. NAČIN GLASANJA BIRAČA KOJI GLASA PUTEM POŠTE – član 5.21 stav (1) Izbornog zakona BiH

Član 52.

(Birački paket)

Centralna izborna komisija BiH svim biračima koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje putem pošte dostavlja putem preporučene pošiljke birački paket koji sadrži:

- a) Obrazac s ličnim podacima birača: ime i prezime, jedinstveni matični broj, datum rođenja, trenutnu adresu izvan Bosne i Hercegovine (ulica i broj, grad, poštanski broj, država), kombinacijski broj za glasačke listiće te uputstva kako treba glasati (odštampana na poledini tog obrasca);
- b) odgovarajuće glasačke listiće s posebnom zaštitom koji se izdaju za osnovnu izbornu jedinicu za koju glasa birač i kandidatsku listu;
- c) povratnu kovertu s odštampanom (povratnom) adresom Centralne izborne komisije BiH i
- d) kovertu za glasačke listiće, koja osigurava tajnost glasanja.

Član 53.

(Povratna koverta)

Birač koji glasa putem pošte šalje nazad Centralnoj izornoj komisiji BiH povratnu kovertu, koja sadrži:

- a) kovertu za glasačke listiće koja osigurava tajnost glasa, s upakovanim glasačkim listićima i koja je zalijepljena kako bi se osigurala tajnost glasanja.
- b) kopiju jednog od važećih identifikacionih dokumenata, u skladu s članovima 5.12, odnosno 3.15 stav (5) Izbornog zakona BiH;
- c) Obrazac s ličnim podacima birača, koji sadrži podatke navedene u članu 52. stav (1) tačka a) ovog Pravilnika.

Član 54.

(Rok za prihvatanje povratne koverta – član 5.21 Izbornog zakona BiH)

Povratna koverta koja je poslana Centralnoj izornoj komisiji BiH najkasnije na dan održavanja izbora bit će prihvaćena i prebrojana ukoliko stigne u Centralnu izbornu komisiju BiH najkasnije

pet dana od dana održavanja izbora i ako je na povratnoj koverti otisak bar-koda/poštanskog pečata zemlje iz koje se glasa, s datumom ne kasnijim od datuma održavanja izbora. Brojanje/skeniranje glasačkih listića glasača izvan Bosne i Hercegovine dostavljenih putem pošte vrši se u Glavnom centru za brojanje.

Član 55. **(Vodič za glasanje putem pošte)**

Centralna izborna komisija BiH distribuirat će Vodič za glasanje putem pošte, čiji sadržaj utvrđuje Centralna izborna komisija BiH, preko:

- a) Ministarstva vanjskih poslova BiH i DKP-a BiH;
- b) klubova i udruženja građana Bosne i Hercegovine u inostranstvu;
- c) internet-stranice Centralne izborne komisije BiH, naloga Centralne izborne komisije BiH na društvenim mrežama i ostalih autoriziranih internet-stranica i
- d) kancelarija vladinih i nevladinih organizacija koje se bave izbjeglicama i pitanjima migracije.

POGLAVLJE VI. IZBORNI REZULTATI

Odjeljak A. IMENOVANJE REFERENATA ZA UNOS REZULTATA I KONTROLORA

Član 56. **(Referenti za unos izbornih rezultata)**

(1) Izborna komisija obavezna je da najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora osigura i umreži dovoljan broj računara putem kojih će se izvršiti unos izbornih rezultata. Pod dovoljnim brojem računara smatra se broj računara koji se dobije kada se broj biračkih mjesta podjeli s brojem 15.

(2) Izborna komisija obavezna je da najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora donese rješenje kojim će imenovati dovoljan broj referenata za unos izbornih rezultata (u daljem tekstu: referent). Pod dovoljnim brojem smatraju se četiri referenta za svaki računar iz stava (1) ovog člana za opće izbore. Za opće izbore referenti rade u dvije smjene po dva referenta. Prilikom unosa izbornih rezultata, jedan referent čita podatke sa zelene kopije obrasca, dok drugi referent unosi te podatke u aplikaciju uz nadzor kontrolora izbornih rezultata.

(3) Izborna komisija će prilikom imenovanja referenata iz stava (2) ovog člana voditi računa da imenovani poznaju rad na računarima i koji su po mogućnosti već obavljali poslove referenta za unos izbornih rezultata.

(4) Referenti iz stava (2) ovog člana u aplikaciju za unos izbornih rezultata za svako biračko mjesto unose izborne rezultate za svaki nivo vlasti za koji se provode izbori.

(5) Referent je obavezan prisustvovati obuci organiziranoj od strane izborne komisije prema posebnom planu i programu koji usvoji Centralna izborna komisija BiH. Za svoj rad odgovora izornoj komisiji i ima pravo na naknadu čiju visinu određuje izborna komisija u rješenju o imenovanju.

Član 57. **(Kontrolori)**

(1) Izborna komisija obavezna je da najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora donese rješenje kojim će imenovati kontrolore. Kontrolor je lice koje poznaje rad na računarima i koje je po mogućnosti već obavljalo poslove kontrolora izbornih rezultata.

(2) Kontrolor će u aplikaciji iz člana 56. stav (4) ovog Pravilnika:

- kontrolirati da svi podaci za svako biračko mjesto budu uneseni od strane referenata za unos;
- korigirati one podatke u aplikaciji za koje se utvrdi da su referenti za unos unijeli pogrešne podatke.

(3) Kontrolor je obavezan prisustvovati obuci organiziranoj od strane izborne komisije prema posebnom planu i programu koji donosi Centralna izborna komisija BiH. Kontrolor za svoj rad odgovora izornoj komisiji i ima pravo na naknadu čiju visinu određuje izborna komisija u rješenju o imenovanju.

Odjeljak B. UNOS REZULTATA

Član 58.

(Unos izbornih rezultata u izornoj komisiji)

(1) Izborna komisija nakon preuzimanja zelenih kopija SIT ZR obrazaca od biračkog odbora vrši unos rezultata evidentiranih ručnim brojanjem u poseban aplikativni sistem.

(2) Unos vrše referenti za unos izbornih rezultata, a kontrolor vrši provjeru tačnosti unosa podataka te poređenje izbornih rezultata elektronskog brojanja i izbornih rezultata ručnog brojanja.

(3) Ukoliko je razlika u broju glasačkih listića prilikom elektronskog brojanja i broju glasača koji su glasali na tom biračkom mjestu prema evidenciji uređaja za biometrijsku identifikaciju 2 % ili manja i ukoliko broj birača koji su izašli prema evidenciji uređaja za biometrijsku identifikaciju birača odgovara broju glasačkih listića u kutiji, ukoliko broj važećih glasačkih listića odgovara zbiru broja glasova koji su osvojili svi politički subjekti te ukoliko kandidat jednog političkog subjekta nema više osvojenih glasova nego taj politički subjekt, rezultati ostvareni na tom biračkom mjestu prihvataju se kao preliminarni, a rezultati elektronskog brojanja objavljuju se na interent-stranici Centralne izborne komisije BiH u izornoj noći.

(4) Ukoliko je razlika u broju glasačkih listića i broju glasača koji su glasali na tom biračkom mjestu veća od 2 %, glasački listići ponovo se broje elektronski i ručno u Glavnom centru za brojanje, a ovi rezultati se ne objavljuju na interent-stranici Centralne izborne komisije BiH.

(5) Rezultati elektronskog i ručnog brojanja koji su identični smatraju se utvrđenim rezultatima za to biračko mjesto.

Član 59.

(Ponovno brojanje i unos rezultata u Glavnom centru za brojanje)

(1) Ukoliko je razlika u broju glasačkih listića i broju glasača koji su glasali na tom biračkom mjestu veća od 2 % i ukoliko postoji razlika između elektronskog i ručnog brojanja na biračkom mjestu, vrši se ponovno elektronsko i ponovno ručno brojanje u Glavnom centru za brojanje.

(2) Nakon ponovnog elektronskog i ponovnog ručnog brojanja glasačkih listića, vrši se poređenje rezultata elektronskog brojanja na biračkom mjestu i elektronskog brojanja u Glavnom centru za brojanje, i to broja birača koji su izašli prema evidencijama uređaja za biometrijsku identifikaciju birača u odnosu na broj ručno prebrojanih potvrda, broj nevažećih glasačkih listića, broj glasova

koje je osvojio politički subjekt i broj glasova za kandidate. Ukoliko su rezultati identični, vrši se poređenje elektronskog brojanja i ručnog brojanja u Glavnom centru za brojanje

(3) Ukoliko rezultati elektronskog brojanja s biračkog mjesta i elektronskog brojanja iz Glavnog centra za brojanje nisu identični, u dalju proceduru idu rezultati elektronskog brojanja s biračkog mjesta.

(4) Ukoliko su rezultati elektronskog i ručnog brojanja identični te ukoliko poređenje rezultata elektronskog i ručnog brojanja prolazi provjeru, rezultati ručnog brojanja s tog biračkog mjesta imaju status utvrđenih rezultata za to biračko mjesto.

(5) Za rezultate elektronskog i ručnog brojanja koji ne prolaze provjere vrši se analiza utjecaja na dodjelu mandata na osnovu rezultata ručnog brojanja Glavnog centra za brojanje. Utjecaj na dodjelu mandata vrši se na osnovu razlike elektronskog i ručnog brojanja u Glavnom centru za brojanje.

Član 60.

(Provjera utjecaja rezultata izbora na dodjelu mandata)

a. Provjerom utjecaja rezultata izbora na dodjelu mandata utvrđuje se:

- a) može li razlika većeg ili manjeg broja glasačkih listića utjecati da određeni politički subjekt pređe izborni prag od 3 %;
- b) može li utvrđena razlika utjecati da neki politički subjekat osvoji ili izgubi mandat;
- c) može li utvrđena razlika utjecati da neki kandidat unutar liste političkog subjekta koji su prešli izborni prag više od 3 % može osvojiti ili izgubiti mandat;
- d) može li utvrđena razlika utjecati na poredak kandidata unutar liste kod političkih subjekata koji su osvojili mandat.

(2) Ukoliko nema utjecaja na dodjelu mandata, rezultati s tog biračkog mjesta dobijaju status utvrđenih rezultata i idu u proces dodjele mandata. Rezultati koji imaju utjecaj na dodjelu mandata posebno se označavaju, a konačnu odluku o statusu donosi Centralna izborna komisija BiH (utvrđeni ili poništeni).

(3) Za biračka mjesta za koja Centralna izborna komisija BiH donese odluku o poništenju rezultata, organizirat će se ponovljeni izbori.

Odjeljak C. UTVRĐIVANJE IZBORNIH REZULTATA – član 5.29 Izbornog zakona BiH

Član 61.

(Utvrdjivanje izbornih rezultata)

Centralna izborna komisija BiH utvrđuje i objavljuje izborne rezultate nakon što rezultati sa svih biračkih mjesta koji su prebrojavani u Glavnom centru za brojanje imaju status utvrđeni i nakon objedinjavanja rezultata glasanja s redovnih biračkih mjesta i rezultata dobijenih prebrojavanjem glasova u Glavnom centru za brojanje, i to: glasova iz mobilnih timova, odsustva, biračkih mjesta za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićem, glasovi pristigli putem pošte i iz DKP-a BiH, najkasnije 20 dana nakon održavanja izbora.

Član 62.

(Uvid u utvrđene i objavljene izborne rezultate)

Centralna izborna komisija BiH odmah po donošenju odluke o utvrđivanju i objavljivanju izbornih rezultata daje detaljan tabelarni prikaz rezultata glasanja na nivou biračkog mjesta po političkim subjektima i kandidatima te ga stavlja na raspolaganje javnosti putem internet-stranice Centralne izborne komisije BiH.

Odjeljak D. POTVRĐIVANJE IZBORNIH REZULTATA

Član 63.

(Ponovno brojanje i potvrđivanje izbornih rezultata – član 5.32 Izbornog zakona BiH)

(1) Nakon objavljivanja i utvrđivanja rezultata izbora podnose se zahtjevi za ponovno brojanje glasačkih listića Centralnoj izbornoj komisiji BiH, u skladu s članom 5.30 Izbornog zakona BiH.

(2) Centralna izborna komisija BiH nakon završetka ponovnog brojanja glasačkih listića i isteka roka za podnošenje žalbe, odnosno nakon pravosnažnosti odluka, a najkasnije 30 dana od dana održavanja izbora, potvrđuje izborne rezultate.

(3) Izuzetno od stava (1) ovog člana, Centralna izborna komisija BiH potvrdit će izborne rezultate najkasnije 45 dana od dana održavanja izbora u slučaju:

- a) ako je proces ponovnog brojanja glasačkih listića po zahtjevima ili po službenoj dužnosti u Glavnom centru za brojanje bio takvog obima da uz sve raspoložive kapacitete nije moguće završiti potvrđivanje rezultata u roku od 30 dana od dana održavanja izbora,
- b) ako proces zaštite izbornog prava nije moguće završiti u roku od 30 dana,
- c) ako je Centralna izborna komisija BiH poništila ili odgodila izbore u izbornoj jedinici ili na nekom biračkom mjestu i
- d) izuzetno, i u drugim opravdanim slučajevima kada je nužno produžiti rok od 30 dana od dana održavanja izbora.

Član 64.

(Objavljivanje potvrđenih izbornih rezultata)

Centralna izborna komisija BiH potvrđene izborne rezultate s raspodijeljenim mandatima i imenima kandidata unutar tih političkih subjekata objavljuje u službenim glasilima, internet-stranici Centralne izborne komisije BiH i sredstvima javnog informiranja.

DIO TREĆI – PROVOĐENJE IZBORA BEZ KORIŠTENJA SPECIFIČNIH IZBORNIH TEHNOLOGIJA

POGLAVLJE I. DUŽNOSTI PREDSJEDNIKA I ČLANOVA BIRAČKOG ODBORA, PRISUSTVO NA BIRAČKOM MJESTU I IZBORNI POSMATRAČI

Član 65.

(Dužnost predsjednika biračkog odbora i uloga članova biračkog odbora u procesu glasanja)

(1) Predsjednik upravlja radom biračkog odbora i zajedno s članovima biračkog odbora odgovoran je za zakonitost rada na biračkom mjestu; održava integritet procesa glasanja, odnosno brojanja i održava mir i red na biračkom mjestu i njegovoj okolini; popunjava sve potrebne obrasce; osigurava da na biračkom mjestu ne bude oružja ili opasnih predmeta; pomaže biračima kojima treba dodatno objašnjenje o procesu glasanja; rješava sva pitanja koja se odnose na identifikaciju i pravo glasa birača i evidentira u Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (u daljem tekstu: ZARBO) vrijeme i okolnosti svih izuzetnih događaja na biračkom mjestu, na način da na svaku primjedbu upisanu u ZARBO napiše šta je poduzeo ukoliko je primjedba osnovana; i određuje dužnosti svakom članu biračkog odbora. Eventualni prekid rada u brojanju glasačkih listića predsjednik ili zamjenik predsjednika evidentiraju u ZARBO-u. Predsjednik biračkog odbora za birača čije ime nije upisano na biračkom spisku na tom biračkom mjestu obavezan je izvršiti provjeru s nadležnom izbornom

komisijom osnovne izborne jedinice (u daljem tekstu: izborna komisija) na kojem biračkom mjestu taj birač glasa. Predsjednik biračkog odbora upotrebom pogodne aplikacije obavještava nadležnu komisiju o eventualnim nepravilnostima na biračkom mjestu te na isti način dostavlja preliminarne rezultate izbora za sistem većinskog glasa.

(2) Predsjednik biračkog odbora, na biračkom mjestu na kome je do 18.45 sati na izborni dan glasalo više od 350 birača, obavezno poziva svog zamjenika i zamjenike članova biračkog odbora da nakon zatvaranja dođu na biračko mjesto i prisustvuju u procesu brojanja glasačkih listića.

(3) Predsjednik biračkog odbora, na biračkom mjestu koje je trebalo biti otvoreno u 07.00 sati, a isto je u postupku otvaranja kasnilo od jedan do tri sata, ili na kojem je prekid u toku glasanja bio od jedan do tri sata, prije zatvaranja biračkog mjesta obavezno poziva svog zamjenika i zamjenike članova biračkog odbora da nakon zatvaranja dođu na biračko mjesto i prisustvuju u procesu brojanja glasačkih listića.

(4) Član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda osigurava kontrolu kretanja birača na biračkom mjestu i osigurava da se na biračkom mjestu ne naruši tajnost glasanja.

(5) Član biračkog odbora zadužen za identifikaciju provjerava identitet birača, pronalazi biračevo ime u izvodu iz Centralnog biračkog spiska, upozorava birača da se mora potpisati identično kao na važećem ličnom dokumentu i osigurava da se birač potpiše pored svog imena u izvodu iz Centralnog biračkog spiska u odgovarajućem šablonu. Potpis u izvodu iz Centralnog biračkog spiska mora odgovarati potpisu u dokumentu kojim je izvršena identifikacija.

(6) Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića objašnjava biraču kako treba ispravno ispuniti glasačke listiće, uz napomenu da obavezno pogleda uputstvo o načinu glasanja na poledini svakog glasačkog listića, izdaje glasačke listiće biraču i upućuje birača prema slobodnom prostoru na kojem mu se omogućava tajnost glasanja (u daljem tekstu: glasačka kabina). Ako birač ošteti glasački listić na način da je glasački listić neupotrebljiv, fizički oštećen ili pogrešno popunjen, član biračkog odbora biraču izdaje novi glasački listić, a oštećeni glasački listić izuzima, na istom ispiše riječ "OŠTEĆENI" i odlaže ga u za to predviđenu kovertu.

(7) Na biračkom mjestu gdje se biraču izdaje koverta s glasačkim listićima, ukoliko birač u glasačkoj kabini ošteti jedan ili više glasačkih listića, izuzima se koverta s oštećenim glasačkim listićima, biraču se izdaje nova koverta s odgovarajućom kombinacijom glasačkih listića, a preko izuzete koverte piše se riječ "OŠTEĆENI" i koverta se odlaže u za to predviđenu kovertu.

(8) Član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije upućuje birača da ubaci sve preuzete glasačke listiće, jedan po jedan, u glasačku kutiju i napusti biračko mjesto, osigurava da nijedan birač ne napusti biračko mjesto dok u glasačku kutiju ne ubaci sve glasačke listiće te da birač sve preuzete glasačke listiće ubaci jedan po jedan u glasačku kutiju, kao i da se samo glasački listići ubacuju u glasačku kutiju.

(9) Ako se birački odbor sastoji od predsjednika i dva člana, član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda istovremeno će obavljati i kontrolu glasačke kutije, dok će član biračkog odbora zadužen za identifikaciju birača istovremeno obavljati i izdavanje glasačkih listića.

(10) Članovi biračkog odbora individualno odgovaraju za učinjene nepravilnosti u okviru zaduženja koje dobiju od predsjednika biračkog odbora, u skladu s Izbornim zakonom BiH i podzakonskim aktima Centralne izborne komisije BiH.

(11) Predsjednik biračkog odbora odgovoran je i za učinjene nepravilnosti člana biračkog odbora, ukoliko nije evidentirao uočene nepravilnosti i odmah izvijestio nadležnu izbornu komisiju.

(12) Predsjednik i članovi biračkog odbora odgovorni su za osiguranje pravilnosti i tajnost glasanja, pravilno brojanje, evidentiranje glasačkih listića i ispravno pakovanje izbornog materijala na biračkom mjestu.

(13) Predsjednik i članovi biračkog odbora moraju biti prisutni tokom cijelog procesa glasanja, uključujući i proces brojanja glasačkih listića, shodno odredbi člana 5.5 Izbornog zakona BiH, osim u slučaju kada je potrebno obaviti glasanje na drugom biračkom mjestu za koje su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska, ili zbog zdravstvenih i drugih opravdanih razloga nisu u mogućnosti da nastave dalje obavljati svoje dužnosti.

(14) Predsjednik biračkog odbora obavezan je obavijestiti izbornu komisiju o potrebi njegovog odsustva ili odsustva članova biračkog odbora s biračkog mjesta, kako bi izborna komisija mogla angažirati njihove zamjenike da dođu na biračko mjesto i preuzmu njihove funkcije. Predsjednik biračkog odbora obavezan je da sve promjene osoblja na biračkom mjestu evidentira u dio Z5 ZARBO-a "Zapažanja u toku glasanja".

Član 66. **(Prisustvo na biračkom mjestu)**

(1) Na biračkom mjestu u toku glasanja i brojanja glasačkih listića mogu biti prisutni predsjednik, članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici, u slučajevima propisanim ovim Pravilnikom, akreditirani posmatrači i, izuzetno, pripadnici policije ukoliko je pozvana od predsjednika biračkog odbora u vrijeme kada je biračko mjesto zatvoreno za glasanje zbog narušavanja reda na biračkom mjestu.

(2) Na biračko mjesto u toku glasanja, po odobrenju predsjednika biračkog odbora, na kraći vremenski period mogu ući i predstavnici medija, ali im je zabranjeno narušavati tajnost glasa, snimati birače u glasačkoj kabini i ometati izborni proces. Na biračkom mjestu zabranjeno je davanje izjava medijima.

(3) U svrhu pružanja savjetodavne pomoći biračkim odborima, kao i preuzimanja zelenih kopija s izbornim rezultatima, na biračko mjesto mogu ući predsjednik, član izborne komisije ili ovlašteno lice izborne komisije.

(4) U svrhu obilaska biračkih mjesta na izborni dan, na biračko mjesto u pratnji predsjednika ili člana izborne komisije mogu ući i predsjednik i/ili članovi Centralne izborne komisije BiH, kao i ovlašteni službenici Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH.

Član 67. **(Akreditirani posmatrači)**

(1) Birački odbor mora omogućiti akreditiranim posmatračima nesmetano posmatranje cijelog procesa glasanja i prebrojavanja glasačkih listića i upisa svih primjedbi u ZARBO.

(2) Birački odbor obavezan je omogućiti posmatračima jasan uvid u sve izborne aktivnosti. Predsjednik biračkog odbora obavezan je odgovoriti na upit posmatrača koji je za vrijeme posmatranja utvrdio nepravilnosti u procesu koji posmatra, a ukoliko je posmatrač nezadovoljan pojašnjenjem, predsjednik biračkog odbora mu obavezno omogućava da upiše primjebu u dio Z6 ZARBO.

(3) Ukoliko posmatrač utvrdi nepravilnost u radu člana biračkog odbora za identifikaciju i utvrđivanju identiteta birača koji se potpisao na izvod iz Centralnog biračkog spiska, predsjednik biračkog odbora će omogućiti posmatraču provjeru identiteta birača i provjeru na izvodu iz Centralnog biračkog spiska, ali na način da se zaštite lični podaci birača. Posmatrač nema pravo uvida je li identifikacioni dokument birača u važećem roku, ali izuzetno i s obrazloženjem koje je opravdano, može zatražiti da birački odbor izvrši dodatnu provjeru važnosti i to javno saopći posmatraču.

(4) Posmatrač ima pravo posmatrati brojanje glasačkih listića s udaljenosti s koje može jasno vidjeti sve aktivnosti biračkog odbora, a da ne ometa postupak brojanja glasačkih listića. Birački odbor će brojati glasačke listiće na način da posmatrač koji stoji u blizini jasno vidi glasačke listiće.

POGLAVLJE II. PRIMOPREDAJA IZBORNOG MATERIJALA

Član 68. (Izborni materijal)

(1) Centralna izborna komisija BiH osigurava svim formiranim biračkim mjestima, osim za birače iz člana 114. ovog Pravilnika, izborni materijal koji se sastoji od:

- a) osjetljivog izbornog materijala:
 - 1) glasački listići,
 - 2) obrasci iz člana 140. stav (1) tačka b) ovog Pravilnika,
 - 3) izvodi iz konačnog Centralnog biračkog spiska po biračkim mjestima (za birača koji glasa na redovnom biračkom mjestu, birača koji ima status raseljenog lica, birača koji ima pravo glasati nepotvrđenim glasačkim listićima i birača koji ima pravo glasati putem posebnog mobilnog tima);
- b) neosjetljivog izbornog materijala:
 - 1) kandidatske liste,
 - 2) dio potrošnog biračkog materijala (poster, glasačke kabine, koverta za pakovanje glasačkih listića, vreće za pakovanje izbornog materijala i dr.) i
 - 3) kutija za pakovanje vreća s glasačkim listićima.

(2) Centralna izborna komisija BiH osigurava da se svaka vreća za pakovanje izbornog materijala označi bar-kodom koji je drugačiji za svaki izborni nivo (odnosno drugačiji za svaku boju vreće, providne vreće, kao i male providne vreće). Na osnovu bar-koda Centralna izborna komisija BiH zadužuje izbornu komisiju vrećama za pakovanje izbornog materijala koje se nalaze u kutijama s neosjetljivim izbornim materijalom. Centralna izborna komisija BiH također osigurava da se svaka kutija za pakovanje vreća s glasačkim listićima označi bar-kodom koji je drugačiji za svaku kutiju.

(3) Centralna izborna komisija BiH svim izbornim komisijama s neosjetljivim izbornim materijalom dostavlja i male providne vreće s natpisom "Pomoćne vreće/Помоћне вреће". Centralna izborna komisija BiH dostavlja izornoj komisiji dovoljan broj vreća za svako redovno biračko mjesto.

(4) Izborna komisija, s ostalim izbornim materijalom za opće izbore, izdaje biračkom odboru:

- e) 3 (tri) vreće iz stava (3) ovog člana i
- f) izborna komisija Brčko distrikta BiH za provođenje općih izbora 6 (šest) vreća iz stava (3) ovog člana.

(5) Birački odbor obavezno zadužene male providne vreće vraća izornoj komisiji zajedno s drugim izbornim materijalom.

(6) Izborna komisija obavezno male providne vreće čuva na pogodnom i osiguranom mjestu do provođenja narednih redovnih izbora.

(7) Birački odbor vreće iz stava (3) ovog člana koristi u postupku brojanja glasačkih listića nakon otvaranja glasačke kutije, na način da u njih sprema glasačke listiće za nivo vlasti koji trenutno ne broji.

(8) Centralna izborna komisija BiH odgovorna je za distribuciju i sigurnost izbornog materijala iz stava (1) ovog člana do izborne komisije.

(9) Izborna komisija od momenta preuzimanja izbornog materijala od Centralne izborne komisije BiH odgovorna je za dostavljanje i raspodjelu izbornog materijala po biračkim odborima na

području osnovne izborne jedinice i za njegovu sigurnost do momenta predaje biračkim odborima. Izborna komisija je od momenta preuzimanja cjelokupnog izbornog materijala od biračkih odbora odgovorna za sigurnost izbornog materijala, do njegovog uručenja Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

(10) Za primopredaju izbornog materijala iz stava (9) ovog člana od i prema Centralnoj izbornoj komisiji BiH odgovoran je predsjednik izborne komisije ili član izborne komisije kojeg predsjednik ovlasti u pisanoj formi.

(11) Glasački listići iz stava (1) tačka a) alineja 1) ovog člana su:

- a) glasački listići za redovno biračko mjesto,
- b) glasački listići s posebnom oznakom za glasanje u DKP-ima BiH i
- c) glasački listići s posebnom oznakom za glasanje putem pošte.

Član 69.

(Dostavljanje izbornog materijala – član 5.3 Izbornog zakona BiH)

Centralna izborna komisija BiH dostavlja izbornoj komisiji izborni materijal iz člana 68. stav (1) tačka a) alineje 1), 2) i 4) i tačka b) alineje 1) ovog Pravilnika najkasnije tri dana prije dana održavanja izbora, a iz člana 68. tačka a) alineja 3) i neosjetljivi izborni materijal iz tačke b) alineje 2) i 3) ovog Pravilnika najkasnije 20 dana prije dana održavanja izbora.

Član 70.

(Obrasci PO-1 i PO-2 – član 5.4 stav (2) Izbornog zakona BiH)

(1) Nadležna izborna komisija dužna je tokom preuzimanja izbornog materijala od Centralne izborne komisije BiH provjeriti ukupan broj primljenih kutija glasačkih listića i preostalog izbornog materijala te potvrditi prijem u odgovarajuće primopredajne obrasce izbornog materijala – Obrazac PO-1 i Obrazac PO-2.

(2) Potpisanu kopiju obrazaca iz stava (1) ovog člana izborna komisija zadržava za svoje potrebe, a ostale kopije zadržava Centralna izborna komisija BiH.

(3) Ukoliko izborna komisija nakon prijema izbornog materijala iz stava (1) ovog člana uoči određene nedostatke u pogledu količine i vrste primljenog izbornog materijala, dužna je odmah, a najkasnije u roku od 12 sati od prijema izbornog materijala, pismeno izvijestiti Centralnu izbornu komisiju BiH kako bi se otklonili uočeni nedostaci.

Član 71.

(Predaja izbornog materijala izbornoj komisiji – član 5.26 Izbornog zakona BiH)

(1) Nakon zatvaranja biračkih mjesta i okončanja procesa brojanja i svih aktivnosti na biračkom mjestu, birački odbor dostavlja izbornoj komisiji spakovan izborni materijal na način propisan članovima 93, 94, 100, 104. i 108. ovog Pravilnika.

(2) Izborna komisija pri preuzimanju izbornog materijala od biračkog odbora provjerava je li izborni materijal upakovan na propisan način i potvrđuje prijem u obrascu Zapisnik BO-IK. Ukoliko uoči da izborni materijal nije propisno upakovan ili da određeni materijal nedostaje, poziva birački odbor da otkloni uočene nedostatke uz prisustvo posmatrača, a pod kontrolom izborne komisije. Jednu kopiju Zapisnika BO-IK izborna komisija zadržava (odnosno izrađuje ako obrazac nije s NCR kopijama, od kojih je jedna za izbornu komisiju) za svoju arhivu.

(3) Izborna komisija priprema izborni materijal s biračkih mjesta za predaju Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

Član 72.
(Predaja izbornog materijala Centralnoj izbornoj komisiji BiH)

(1) Centralna izborna komisija BiH pri preuzimanju izbornog materijala od izborne komisije osnovne izborne jedinice provjerava je li izborni materijal spakovan na propisan način te skenira sve bar-kodove na vrećama i kutijama za pakovanje vreća s glasačkim listićima iz člana 68. stav (2) ovog Pravilnika, nakon čega potvrđuje prijem u primopredajnom obrascu izbornog materijala Zapisnika IK-CIK BiH.

(2) Ukoliko prilikom skeniranja bar-kodova na vrećama određena vreća ne posjeduje bar-kod, osoblje Centralne izborne komisije BiH preuzima vreću, uz naznaku broja plastičnog pečata navedene vreće u primopredajnom obrascu iz stava (1) ovog člana. Također, ukoliko na određenoj kutiji za pakovanje vreća s glasačkim listićima ne postoji bar-kod, navedena činjenica se evidentira u primopredajni obrazac. Isto tako, ukoliko se uoče određeni nedostaci u pakovanju izbornog materijala, nadležno lice Centralne izborne komisije BiH nalaže izbornoj komisiji da odmah otkloni uočene nedostatke.

(3) Obrazac iz stava (1) ovog člana izborna komisija kopira i kopiju zadržava za svoje potrebe, a original obrazac zadržava Centralna izborna komisija BiH.

Član 73.
(Pakovanje i primopredaja glasačkih listića – član 5.4 Izbornog zakona BiH)

(1) Glasачki listići dostavljaju se izbornoj komisiji zapakovani u odgovarajući broj paleta u zavisnosti od ukupnog broja kutija glasačkih listića koji se isporučuju datoj osnovnoj izbornoj jedinici.

(2) Vakuum pakovanja s glasačkim listićima za biračka mjesta na teritoriji date osnovne izborne jedinice zapakovani su u kutije. Svako biračko mjesto dobija jednu ili više kutija s glasačkim listićima odgovarajućeg tipa u zavisnosti od vrste biračkog mjesta (redovno biračko mjesto ili biračko mjesto za glasanje u odsustvu).

(3) Svaka paleta s glasačkim listićima označava se sljedećim podacima:

- a) jedinstvenom oznakom, odnosno serijskim brojem palete,
- b) nazivom osnovne izborne jedinice,
- c) brojem kutija koje se nalaze na paleti,
- d) brojevima biračkih mjesta na koje se kutije s te palete odnose i
- e) podacima o ukupnom broju i tipu glasačkih listića koji se nalaze na paleti.

(4) Svaka kutija s glasačkim listićima označava se sljedećim podacima:

- a) brojem biračkog mjesta,
- b) nazivom osnovne izborne jedinice
- c) oznakom tipa glasačkih listića koji su zapakovani u kutiju,
- d) podacima o ukupnom broju glasačkih listića zapakovanih u kutiju i
- e) podacima o rednom broju kutije i ukupnom broju kutija za dato biračko mjesto.

(5) Centralna izborna komisija BiH će posebnom odlukom odrediti lica koja će vršiti nadzor nad izradom papira za glasačke listiće i njegovog pakovanja na palete.

(6) Centralna izborna komisija BiH će tokom štampanja i pakovanja glasačkih listića u štampariji posebnom odlukom imenovati komisiju iz reda zaposlenih Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH za stalni nadzor i kontrolu štampanja i pakovanja glasačkih listića, što podrazumijeva i kontrolna brojanja glasačkih listića prije pakovanja u plastične folije, metodom slučajnog uzorka. Ovom odlukom će Centralna izborna komisija BiH odrediti i jednog člana Centralne izborne komisije BiH za koordinaciju rada ove komisije.

(7) Lica iz stava (5), odnosno komisija iz stava (6) ovog člana dužna su redovno dostavljati informaciju u pisanom obliku o toku realizacije određenih aktivnosti te po završetku podnijeti pisani izvještaj o izvršenom nadzoru i kontroli izrade papira za glasačke listiće, odnosno štampanju i pakovanju glasačkih listića.

POGLAVLJE III. ZAPISNIK O RADU BIRAČKOG ODBORA I GLASAČKA KUTIJA

Član 74.

(ZARBO – član 5.7 stav (1) Izbornog zakona BiH)

(1) Za svako biračko mjesto birački odbor dužan je voditi ZARBO koji je sastavni dio ovog Pravilnika. ZARBO je sačinjen tako da svaka stranica ima dvije kopije u boji (zelenu za izbornu komisiju i crvenu za predsjednika biračkog odbora), na koje se preslikavaju podaci upisani na stranici. Svaka stranica obavezno sadrži broj biračkog mjesta.

(2) U ZARBO se upisuju podaci po stranicama, i to:

- (1) Z1 Specifikacija izbornog materijala – izborna komisija evidentira izborni materijal koji predaje biračkom odboru;
- (2) Z1a Glasački listići – predsjednik biračkog odbora upisuje broj primljenih i broj neiskorištenih glasačkih listića i ukupan broj birača upisanih u izvod iz Centralnog biračkog spiska za to biračko mjesto;
- (3) Z1b Specifične izborne tehnologije – predsjednik izborne komisije i predsjednik biračkog odbora vrše primopredaju uređaja specifične izborne tehnologije;
- (4) Z2 Zapažanja o stanju izbornog materijala i biračkog mjesta dan uoči održavanja izbora – predsjednik i članovi biračkog odbora upisuju svoja zapažanja;
- (5) Z3 Evidencija o prisustvu – predsjednik biračkog odbora evidentira zaduženja koja je dodijelio članovima biračkog odbora;
- (6) Z3a Zakletva – predsjednik i članovi biračkog odbora potpisuju zakletvu, kao i njihovi zamjenici, ukoliko su angažirani;
- (7) Z4 Evidencija o akreditiranim posmatračima – predsjednik evidentira akreditirane posmatrače koji prate proces glasanja i brojanja glasačkih listića na biračkom mjestu;
- (8) Z5 Zapažanja u toku glasanja – predsjednik biračkog odbora evidentira događaje koji su se desili u toku glasanja, kao i podatke o biraču koji je glasao ispred biračkog mjesta;
- (9) Z5a Evidencija odsustva – predsjednik biračkog odbora evidentira svoje odsustvo i odsustvo članova biračkog odbora s biračkog mjesta;
- (10) Z6 Mišljenje ili primjedbe člana biračkog odbora, birača ili akreditiranog posmatrača – svi navedeni u naslovu mogu unijeti svoju primjedbu na rad biračkog odbora;
- (11) Z7 Udaljavanje lica s biračkog mjesta – predsjednik biračkog odbora upisuje podatke o licima koja je u toku glasanja ili brojanja glasačkih listića odstranio s biračkog mjesta;
- (12) Z8 Vrijeme zatvaranja biračkog mjesta – predsjednik biračkog odbora upisuje vrijeme zatvaranja biračkog mjesta;
- (13) Z9 Broj potvrda birača koji su se uspješno identificirali i autentificirali te ukupan broj potvrda, kao i podatak o ukupnom broju višestrukih pokušaja verifikacije. Pored navedenih podataka, ovaj obrazac sadrži i podatak o broju birača koji su se identificirali i potpisali na izvod iz Centralnog biračkog spiska na biračkim mjestima na kojima je korištena štampana verzija izvoda iz Centralnog biračkog spiska;
- (14) Z10 Naljepnice – predsjednik biračkog odbora upisuje serijske brojeve naljepnica kojima se zatvaraju kutije za neiskorištene i prebrojane glasačke listiće, kao i brojeve plastičnih pečata velike i male vreće.

(4) U slučaju da je članu biračkog odbora, biraču ili akreditiranom posmatraču onemogućen upis primjedbe ili mišljenja u ZARBO, svoje primjedbe ili mišljenja dostavljaju direktno izbornoj komisiji, o čemu izborna komisija bez odlaganja obavještava Centralnu izbornu komisiju BiH.

Član 75. **(Glasačka kutija i pomoćne vreće)**

(1) Izborna komisija dužna je glasačke kutije propisno uskladištiti, evidentirati njihovo brojno stanje i eventualna oštećenja i nedostatke te čuvati za potrebe narednih izbora kao stalno materijalno sredstvo.

(2) Izborna komisija dužna je vreće iz člana 68. stav (3) ovog Pravilnika propisno skladištiti, evidentirati njihovo brojno stanje i eventualna oštećenja i nedostatke te čuvati za potrebe narednih izbora kao stalno materijalno sredstvo.

(3) Evidenciju brojnog stanja glasačkih kutija iz stava (1) ovog člana izborna komisija dostavlja Centralnoj izbornoj komisiji BiH uz redovni izvještaj o radu, dok evidenciju vreća iz člana 68. stav (3) ovog Pravilnika izborna komisija dostavlja Centralnoj izbornoj komisiji BiH samo izuzetno, u slučaju potrebe za dodatnim vrećama, i to početkom izborne godine.

(4) Vrste i postupanje s glasačkom kutijom Centralna izborna komisija BiH će regulirati posebnim propisom.

POGLAVLJE IV. REDOVNA BIRAČKA MJESTA

Odjeljak A. PAKOVANJE I PREDAJA GLASAČKIH LISTIĆA IZBORNIM KOMISIJAMA

Član 76. **(Redovno biračko mjesto – član 5.4 Izbornog zakona BiH)**

(1) Redovno biračko mjesto dobija broj glasačkih listića prema broju birača na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za određeno biračko mjesto, koji se zaokružuje na sljedećih 10.

(2) Paketi s glasačkim listićima za redovno biračko mjesto sadrže odgovarajući broj vakuum pakovanja od 200 glasačkih listića istog tipa. Ukoliko je broj glasačkih listića za određeno redovno biračko mjesto manji od 200, ili ako ukupan broj listića nije djeljiv s 200, ostatak glasačkih listića će biti smješten u posebno vakuum pakovanje, ako ta razlika bude veća od 50. Ako ta razlika bude iznosila 50 ili manje glasačkih listića, listići će biti smješteni u isto pakovanje s 200 listića.

(3) Svako vakuum pakovanje označava se podacima o tipu glasačkih listića, brojem redovnog biračkog mjesta, nazivom i kodom osnovne izborne jedinice i ukupnim brojem glasačkih listića koji se nalaze u pakovanju, uz numeraciju broja pakovanja za svaki nivo na način koji odredi Centralna izborna komisija BiH.

(4) Osim podataka iz stava (3) ovog člana, na vakuum pakovanju se nalazi naljepnica s bar-kodom.

Odjeljak B. PRIJE OTVARANJA BIRAČKIH MJESTA

Član 77. **(Dan uoči izbora na redovnom biračkom mjestu – član 5.3 stav (1) Izbornog zakona BiH)**

(1) Izborna komisija donosi plan predaje izbornog materijala biračkom odboru na biračkom mjestu.

(2) Prema planu iz stava (1) ovog člana, izborna komisija će dan prije, a najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta dostaviti biračkom odboru izborni materijal, i to:

- a) izvod iz Centralnog biračkog spiska za određeno biračko mjesto;
- b) odgovarajući broj glasačkih listića;
- c) odgovarajući broj glasačkih kutija;
- d) komplet obrazaca za biračko mjesto;
- e) kandidatske liste, odnosno postere s izgledom glasačkih listića na kojima se glasa u toj izbornoj jedinici;
- f) postere s uputstvima o načinu glasanja i informativnim sadržajima za birače;
- g) ZARBO iz člana 74. stav (1) ovog Pravilnika;
- h) potrošni materijal prema specifikaciji iz ZARBO-a, neophodan za proces glasanja i brojanja glasačkih listića.

(3) Birački odbor prilikom primopredaje izbornog materijala od strane izborne komisije provjerava je li izborni materijal koji je primio od izborne komisije kompletan i u ispravnom stanju te potpisuje u ZARBO. Ukoliko birački odbor utvrdi da izborni materijal nije kompletan, odmah o tome obavještava izbornu komisiju koja je obavezna da u kontaktu s Centralnom izbornom komisijom BiH otkloni sve nedostatke u najkraćem roku.

(4) Predsjednik i članovi biračkog odbora nakon prijema izbornog materijala potpisuju zakletvu u ZARBO.

(5) Nakon primljenog izbornog materijala, predsjednik i članovi biračkog odbora provjeravaju prostor koji je predviđen za biračko mjesto i otklanjaju eventualne nedostatke ako utječu na zakonitost rada biračkog odbora. Zapažanje o stanju biračkog mjesta upisuje se u ZARBO. Predsjednik i članovi biračkog odbora odgovorni su za sigurnost biračkog materijala na biračkom mjestu od trenutka prijema materijala, pa do završetka svih svojih dužnosti nakon zatvaranja biračkog mjesta, okončanja procesa brojanja i uručenja glasačkog materijala. Birački materijal se u noći prije otvaranja biračkog mjesta čuva u zaključanim prostorijama na lokaciji biračkog mjesta. Policija osigurava birački materijal u noći prije otvaranja biračkih mjesta na lokacijama biračkih mjesta.

(6) Birački odbor uklanja s biračkog mjesta sve oznake i obilježja koji upućuju na političke stranke, vjerske simbole, kao i oznake koje imaju diskriminacijsko značenje. Birački odbor postavlja na vidnom mjestu oznaku biračkog mjesta, ulaza i izlaza, smjera lokacije biračkog mjesta, zabrane unošenja i pokazivanja oružja i opasnih predmeta, zabrane pušenja, zabrane upotrebe fotoaparata, kamere, mobitela ili drugih sredstava kojima se može snimiti ili isporučiti zvučni, video ili tekstualni sadržaj na biračkom mjestu, od momenta preuzimanja glasačkog listića pa do napuštanja biračkog mjesta, izlaže kandidatske liste i na vidljivom mjestu izlaže spisak članova biračkog odbora s nazivom političkog subjekta koji ih je nominirao.

(7) Predsjednik i članovi biračkog odbora uređuju biračko mjesto tako da se omogući nesmetano kretanje birača na biračkom mjestu.

(8) Birački odbor određuje mjesto za svaku glasačku kabinu na način da se otvor glasačke kabine okrene prema članovima biračkog odbora i posmatračima te da glasačka kabina bude dovoljno udaljena od članova biračkog odbora, posmatrača ili birača koji se identificira kako se ne bi povrijedila tajnost glasanja.

Član 78.

(Prije otvaranja biračkog mjesta – član 5.8 Izbornog zakona BiH)

(1) Svi članovi biračkog odbora moraju doći na biračko mjesto najmanje sat vremena prije početka otvaranja biračkog mjesta. U tom vremenskom periodu samo članovi biračkog odbora i akreditirani posmatrači mogu biti prisutni na biračkom mjestu.

(2) Birački odbor na biračkim mjestima na kojima nije omogućen pristup licima iz člana 81. stav (5) ovog Pravilnika određuje posebno mjesto i postavlja glasačku kabinu ispred biračkog mjesta za ovu kategoriju birača.

(3) Prije početka glasanja predsjednik, odnosno članovi biračkog odbora vrše sljedeće:

- a) ispisuju sve neophodne podatke na kovertu, odnosno pakete;
- b) predsjednik upisuje u Obrazac za brojno stanje broj birača koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska;
- c) ručno broje primljene glasačke listiće za svaki izborni nivo i predsjednik u Obrazac za brojno stanje upisuje ukupan broj primljenih glasačkih listića;
- d) pokazuju praznu glasačku kutiju, nakon čega na nju stavljaju plastične pečate;
- e) predsjednik u Obrazac za brojno stanje upisuje serijske brojeve pečata glasačke kutije;
- f) postavljaju zapečaćenu glasačku kutiju na mjesto gdje je svi prisutni mogu vidjeti;
- g) na vidnom mjestu objavljuju spisak članova biračkog odbora, s naznakom političkog subjekta koji ih je nominirao;
- h) predsjednik upisuje u ZARBO vrijeme otvaranja biračkog mjesta;
- i) predsjednik provjerava posmatračev identifikacioni dokument s fotografijom, koji zadržava do momenta kada posmatrač napušta biračko mjesto; utvrđuje da li se ime posmatrača nalazi na akreditaciji i u ZARBO upisuje ime posmatrača, naziv subjekta koji ga je akreditirao, broj njegove akreditacije, vrijeme kada je posmatrač stigao i vrijeme kada je posmatrač napustio biračko mjesto i
- j) predsjednik upućuje posmatrače na mjesto gdje mogu sjesti i posmatrati izborne aktivnosti te ih upozorava da se ne mogu miješati u izborni proces niti gledati u glasačku kabinu, ali da mogu postavljati pitanja u vezi s izbornim procesom i stavljati mišljenja ili primjedbe na izborni proces u ZARBO ili ih predati u pisanoj formi, uz obavezan potpis.

(4) Predsjednik biračkog odbora određuje dužnosti svim članovima biračkog odbora i to evidentira u dio Z3 ZARBO-a. Ukoliko u toku glasanja član biračkog odbora napusti biračko mjesto i njegovu dužnost preuzme njegov zamjenik, predsjednik biračkog odbora u dio Z5 ZARBO-a evidentira vrijeme zamjene i razlog napuštanja biračkog mjesta. U dio Z5 ZARBO-a predsjednik biračkog odbora također evidentira vrijeme svog odlaska s biračkog mjesta, kao i vrijeme povratka na biračko mjesto.

(5) Zamjenik predsjednika ili zamjenik člana biračkog odbora prilikom dolaska na biračko mjesto prije preuzimanja dužnosti predsjednika ili člana potpisuje zakletvu u ZARBO-u.

Član 79.

(Postupanje biračkog odbora u slučaju neispravnosti u pakovanjima glasačkih listića)

(1) U slučaju da birački odbor prilikom provođenja procedure propisane članom 78. stav (3) tačka c) ovog Pravilnika utvrdi nepravilnosti:

- a) u vakuum pakovanjima glasačkih listića nađu materijal koji nije glasački listić, ili glasačke listiće na kojima nema odštampanih kandidata, ili glasački listić ne sadrži kandidatske liste za izbornu jedinicu, ili glasačke listiće koje nije propisala Centralna izborna komisija BiH, obavezan je da ih odvoji i utvrdi njihov broj, kao i da utvrdi broj glasačkih listića koji su ispravni;

- b) u vakuum pakovanjima glasačkih listića prime manji broj glasačkih listića od predviđenog broja, a utjecao bi na proces glasanja zbog nedostatka glasačkih listića,

odmah po saznanju o nepravilnostima iz tački a) i b) ovog stava obavještava izbornu komisiju.

(2) Izborna komisija po obavještenju biračkog odbora iz stava (1) ovog člana obavezna je otići na biračko mjesto i utvrđenu nepravilnost zapisati u ZARBO u dio "Prije otvaranja biračkog mjesta" te dostaviti pisani izvještaj o utvrđenoj nepravilnosti Centralnoj izornoj komisiji BiH.

(3) Ukoliko navedene nepravilnosti utječu na rad biračkog odbora u smislu nedostatka glasačkih listića za njihov rad, izborna komisija od biračkih odbora s bližih biračkih mjesta uzima maksimalno po 100 glasačkih listića te ih dostavlja biračkom odboru kojem nedostaju glasački listići.

(4) Postupak propisan u stavu (3) ovog člana izborna komisija obavlja zapisnički, a birački odbor iste te činjenice upisuje u Obrazac brojnog stanja u red 3. "Broj naknadno zaduženih/izuzetih glasačkih listića", gdje birački odbor kojem su izuzeti glasački listići upisuje broj izuzetnih glasačkih listića, a birački odbor kojem su dati glasački listići upisuje broj preuzetih glasačkih listića. Birački odbor u dio 3. Obrasca brojnog stanja upisuje apsolutnu vrijednost broja bez predznaka +/-.

Odjeljak C. PROCEDURA GLASANJA

Član 80.

(Identifikacija, izdavanje glasačkog listića i glasanje – članovi 5.12, 5.13 i 5.16 Izbornog zakona BiH)

(1) Prilikom ulaska na biračko mjesto radi identifikacije i glasanja, svaki birač mora predložiti jedan od važećih ličnih dokumenata, u skladu s članom 5.12 Izbornog zakona BiH. Nakon što član biračkog odbora utvrdi identitet birača i njegovo ime bude pronađeno u izvodu iz Centralnog biračkog spiska, birač se potpisuje identično kao na ličnom dokumentu pored svog imena u izvodu iz Centralnog biračkog spiska. Član biračkog odbora ima dužnost i odgovornost upozoriti svakog birača da njegov potpis na izvodu iz Centralnog biračkog spiska mora odgovarati potpisu na ličnom dokumentu koji je predložen.

(2) Ukoliko se birač ne potpiše identično kao na ličnom dokumentu, član biračkog odbora ga upozorava da se treba potpisati isto kao na ličnom dokumentu; a ukoliko birač isto odbije, predsjednik biračkog odbora u dijelu Z5 ZARBO-a navodi ime i prezime birača, redni broj birača na izvodu iz Centralnog biračkog spiska i činjenicu da je birač odbio da se potpiše identično kao na ličnom dokumentu.

(3) Kada birač bude identificiran i potpiše se u izvod iz Centralnog biračkog spiska, član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića objašnjava biraču kako treba ispravno ispuniti glasačke listiće, uz napomenu da obavezno pogleda uputstvo o načinu glasanja na poleđini svakog glasačkog listića, zatim mu izdaje glasačke listiće i odmah ga upućuje prema jednoj od slobodnih glasačkih kabina kako bi popunio glasačke listiće. U glasačkoj kabini u isto vrijeme smije se nalaziti samo jedno lice, osim ako se radi o biraču iz člana 81. ovog Pravilnika.

(4) Ispunjavanje glasačkog listića na biračkom mjestu je tajno, glasanje je lično. Predsjednik i članovi biračkog odbora dužni su osigurati tajnost glasanja i onemogućiti da neko lice glasa umjesto drugog lica pod njegovim imenom ili da ponovno glasa.

(5) Nakon popunjavanja glasačkih listića, birač jedan po jedan glasački listić ubacuje u glasačku kutiju. Član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije vodi računa da svi glasački listići budu ubačeni u glasačku kutiju.

(6) U slučaju da birač ne ubaci sve glasačke listiće koji su mu izdati na biračkom mjestu, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije upozorit će ga da je obavezan to uraditi. Ako birač ne postupi u skladu s ovim upozorenjem, predsjednik biračkog odbora će u ZARBO-u izvršiti evidenciju navedenog, zapisujući podatke s identifikacionog dokumenta birača.

(7) U slučaju da birač pokuša u glasačku kutiju ubaciti glasački listić koji se po boji ili na drugi način razlikuje od originalnih glasačkih listića koji se izdaju na biračkim mjestima, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije obavijestit će o tome predsjednika biračkog odbora koji će prekinuti proces glasanja i uz intervenciju policije taj glasački listić oduzeti biraču. Predsjednik biračkog odbora će u ZARBO evidentirati ovaj slučaj, zapisujući podatke s identifikacionog dokumenta birača. O navedenim slučajevima predsjednik biračkog odbora odmah obavještava izbornu komisiju.

(8) Predsjednik i članovi biračkog odbora, ako im se imena nalaze na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za to biračko mjesto, glasaju neposredno poslije otvaranja biračkog mjesta.

(9) Izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače u Brčko distriktu BiH sastavljen je iz dva dijela, i to tako da je:

- a) dio A s upisanim imenima birača koji glasaju za sve nivoe vlasti u Bosni i Hercegovini (osim za nivo kantonalne skupštine), za koje birači glasaju u Federaciji BiH;
- b) dio B s upisanim imenima birača koji glasaju za sve nivoe vlasti u Bosni i Hercegovini, za koje birači glasaju u Republici Srpskoj.

(10) Član biračkog odbora biraču iz stava (9) ovog člana izdaje kombinaciju glasačkih listića u zavisnosti od toga da li se biračevo ime nalazi upisano u dijelu A ili B izvoda iz Centralnog biračkog spiska.

Član 81.

(Pomoć drugog lica – član 5.19 Izbornog zakona BiH)

(1) Prilikom glasanja, birač koji je slijep, nepismen ili lice s invaliditetom ima pravo koristiti pomoć drugog lica kojeg on izabere i uz odobrenje predsjednika biračkog odbora.

(2) Član biračkog odbora zadužen za identifikaciju u dio predviđen za potpis upisuje broj identifikacionog dokumenta birača koji glasa, a slijep je, nepismen ili fizički nesposoban, i birača koji mu pomaže, pored njegovog potpisa.

(3) Predsjednik biračkog odbora vodi evidenciju o situacijama u kojima se koristi pomoć drugog lica na PDL obrascu. PDL obrazac sadrži sljedeće podatke:

- a) podatak gdje birač koristi pomoć drugog lica na biračkom mjestu ili izvan biračkog mjesta;
- b) za birača koji je slijep, nepismen ili fizički nesposoban:
 - ime prezime,
 - JMB,
 - broj identifikacionog dokumenta;
- c) za lice koje pruža pomoć biraču:
 - ime i prezime,
 - broj identifikacionog dokumenta i JMB,
 - potpis;
- d) oznaka da li se radi o slijepom, nepismenom ili fizički nesposobnom licu;
- e) navod o vrsti dokaza, odnosno broj i datum izdavanja dokaza o činjenici iz tačke d) ovog člana;
- f) redni broj obrasca;
- g) broj biračkog mjesta;

- h) redni broj birača koji se nalazi u izvodu iz Centralnog biračkog spiska;
- i) izjava da lice koje pomaže biraču može pomoći samo jednom biraču na dan izbora;
- j) potpis predsjednika biračkog odbora.

(4) Dokaz iz stava (3) tačka d) za slijepo i lice s invaliditetom je rješenje ili uvjerenje/potvrda nadležne ustanove, instituta ili komisije o utvrđenom invaliditetu ili tjelesnom oštećenju te članska iskaznica saveza ili udruženja registriranih za pomoć ovoj kategoriji lica. Izuzetno, predsjednik biračkog odbora može bez dokaza odobriti pomoć drugog lica biraču koji očigledno nije u mogućnosti izvršiti glasanje bez ove pomoći, a zbog svoje nesposobnosti. Dokaz za nepismeno lice iz stava (3) je oznaka "XX" na putnoj ispravi, ukoliko je identifikacija birača izvršena pomoću putne isprave, odnosno nepopunjena rubrika za potpis, ukoliko je identifikacija izvršena ličnom kartom.

(5) Lice s invaliditetom je i onaj birač koji dođe do biračkog mjesta, ali zbog fizičkih prepreka i neprilagodbe prostora njegovoj invalidnosti ne može ući. Za ovu kategoriju birača uređuje se posebno mjesto s glasačkom kabinom ispred biračkog mjesta, a koje je pogodno za ovu kategoriju birača. Drugo lice koje taj birač izabere donosi važeći identifikacioni dokument fizički nesposobnog birača na biračko mjesto i izjavljuje da birač ne može ući na biračko mjesto. Član biračkog odbora zadužen za identifikaciju provjerava je li ime fizički nesposobnog birača upisano u izvod iz Centralnog biračkog spiska. Ako je ime tog birača upisano u izvod iz Centralnog biračkog spiska, predsjednik biračkog odbora unosi podatke u evidenciju iz stava (3) ovog člana i odobrava procedure, a zatim član biračkog odbora odlazi prema fizički nesposobnom biraču sa ZARBO-om, glasačkim listićima, olovkom i kovertom. Član biračkog odbora upisuje ime i lične podatke fizički nesposobnog birača s brojem identifikacionog dokumenta. Fizički nesposobni birač potpisuje se pored tih podataka i popunjava glasačke listiće koje stavlja u predviđenu kovertu. Lice koje je fizički nesposobni birač izabrao odnosi kovertu s glasačkim listićima do glasačke kutije, otvara je i stavlja glasačke listiće u nju. Član biračkog odbora u dio predviđen za potpis pored imena fizički nesposobnog birača upisuje broj identifikacionog dokumenta tog birača. Lice koje pomaže fizički nesposobnom biraču upisuje svoje ime štampanim slovima pokraj imena fizički nesposobnog birača u izvod iz Centralnog biračkog spiska i potpisuje se.

(6) Izborna komisija obavezna je prilikom određivanja biračkih mjesta voditi računa da, ukoliko je to moguće, biračka mjesta odredi na lokacijama na kojima bi birači iz stava (5) ovog člana imali pristup biračkom mjestu te izbjegli procedure glasanja iz stava (5) ovog člana.

(7) Izborna komisija obavezna je za svako biračko mjesto odštampati najmanje po 10 PDL obrazaca koje će numerirati u polje "redni broj obrasca", iz stava (3) ovog člana, i predati ih predsjedniku biračkog odbora prilikom primopredaje izbornog materijala. Izborna komisija će biračkom odboru u toku glasanja dostaviti dodatni broj obrazaca na zahtjev predsjednika biračkog odbora.

(8) Birački odbor će sve iskorištene PDL obrasce iz stava (3) ovog člana ubaciti u providnu plastičnu foliju koju će s izvodom iz Centralnog biračkog spiska upakovati po shemi pakovanja.

(9) Za omogućavanje pomoći drugog lica u skladu sa stavom (1) ovog člana odgovoran je predsjednik biračkog odbora.

Član 82.

(Udaljavanje s biračkog mjesta – član 5.6 Izbornog zakona BiH)

(1) Izborna komisija može s biračkog mjesta udaljiti predsjednika i članove biračkog odbora koji su svojim aktivnostima narušili kontinuitet glasanja, odnosno postupali suprotno pravilima u toku glasanja ili brojanja glasačkih listića. Izborna komisija obavezna je o tome pisanim putem obavijestiti Centralnu izbornu komisiju BiH i dostaviti kompletnu dokumentaciju o poduzetim radnjama.

(2) Izborna komisija postupak iz stava (1) ovog člana pokreće po prijavi predsjednika ili člana biračkog odbora, akreditiranih posmatrača ili birača, ili po službenoj dužnosti.

(3) Birački odbor može udaljiti s biračkog mjesta posmatrača ukoliko posmatrač ometa proces glasanja ili brojanja glasačkih listića. Odluku o udaljavanju posmatrača s biračkog mjesta birački odbor donosi natpolovičnom većinom. Politički subjekt čiji je posmatrač udaljen s biračkog mjesta može poslati novog posmatrača na to biračko mjesto.

(4) Predsjednik biračkog odbora u dio Z7 ZARBO-a evidentira razlog i vrijeme udaljavanja posmatrača s biračkog mjesta.

Član 83.

(Zatvaranje biračkog mjesta – član 5.9 stav (2) Izbornog zakona BiH)

(1) Biračko mjesto se zatvara u 19.00 sati, osim u slučajevima propisanim odredbom člana 5.9 stav (3) Izbornog zakona BiH.

(2) Procedura zatvaranja biračkog mjesta je sljedeća:

- a) predsjednik 15 minuta prije zatvaranja biračkog mjesta objavljuje svim prisutnim, unutar i ispred biračkog mjesta, vrijeme zatvaranja biračkog mjesta;
- b) član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda u vrijeme zatvaranja biračkog mjesta obavezan je stati na kraj reda, kako bi se osiguralo da se nijedno lice ne priključi nakon zatvaranja biračkog mjesta, i zatvara vrata odmah nakon što posljednji birač iz reda glasa;
- c) predsjednik u ZARBO upisuje vrijeme zatvaranja biračkog mjesta te zatvara otvor glasačke kutije samoljepljivom trakom i potpisuje je.

(3) Prilikom zatvaranja biračkog mjesta, predsjednik evidentira prisutne akreditirane posmatrače u dijelu Z4 ZARBO-a.

Odjeljak D. BROJANJE GLASAČKIH LISTIĆA I GLASOVA

Član 84.

(Vrijeme brojanja)

Glasački listići broje se odmah nakon zatvaranja redovnih biračkih mjesta.

Član 85.

(Redoslijed radnji nakon zatvaranja biračkog mjesta)

(1) Nakon zatvaranja biračkog mjesta, u prisustvu akreditiranih posmatrača, predsjednik i članovi biračkog odbora:

- a) sve olovke koje nisu crvene boje s biračkog mjesta odlažu u vreću za neiskorištene glasačke listiće;
- b) obavezno broje i upisuju ukupan broj preostalih neiskorištenih glasačkih listića za svaki izborni nivo u Obrazac za brojno stanje;
- c) broje i upisuju u ZARBO obrazac odbora u dio Z9 potpise sa svake stranice izvoda iz Centralnog biračkog spiska, nakon čega upisuju ukupan broj potpisa (zbir svih potpisa sa stranica izvoda iz Centralnog biračkog spiska). Predsjednik taj ukupan broj potpisa upisuje i u Obrazac brojnog stanja. Birački odbor u Brčko distriktu BiH broji potpise i s izvoda iz Centralnog biračkog spiska za birače iz FBiH i s izvoda za birače iz RS-a te upisuje u ZARBO u dijelove Z9a i Z9b.

- d) birački odbor odmah nakon utvrđivanja broja potpisa, u skladu s tačkom d) ovog stava, izvod iz Centralnog biračkog spiska odlaže u za to predviđenu kovertu, koju preko zalijepljenog otvora lijepi samoljepljivom naljepnicom na kojoj piše "Izvod iz CBS – NE OTVARAJ!" te je ostavlja na vidno mjesto na radnoj površini. Nakon završetka svih aktivnosti, ova koverta se pakuje prema shemi pakovanja;
- e) broje i upisuju broj oštećenih glasačkih listića za svaki izborni nivo i pakuju ih u odgovarajuću kovertu i
- f) potpisuju Obrazac za brojno stanje.

(2) Izborni materijal iz stava (1) tački b) i e) ovog člana birački odbor pakuje u providnu veću zaštitnu vreću pojedinačno za svaki nivo vlasti.

(3) Popunjavanje svih obrazaca na biračkom mjestu vrši se isključivo hemijskom olovkom crvene boje.

Član 86. (Redoslijed radnji prilikom brojanja)

Radnje prilikom brojanja na biračkom mjestu obavljaju se sljedećim redoslijedom:

- a) utvrđivanje broja glasačkih listića u glasačkoj kutiji;
- b) brojanje glasačkih listića u glasačkoj kutiji;
- c) brojanje glasova (sistem većinskog glasa);
- d) brojanje glasova dobijenih sistemom proporcionalne zastupljenosti – glasovi za političke subjekte;
- e) brojanje glasova dobijenih sistemom proporcionalne zastupljenosti – glasovi za kandidate unutar političkih subjekata.

Član 87. (Brojanje glasačkih listića – član 5.25 Izbornog zakona BiH)

(1) Nakon zatvaranja biračkog mjesta, u prisustvu akreditiranih posmatrača, birački odbor:

- a) otvara glasačku kutiju i njen sadržaj stavlja na pripremljenu radnu površinu za brojanje;
- b) predočava praznu glasačku kutiju prisutnima, dokazujući time da u kutiji nema preostalih glasačkih listića;
- c) razvrstava glasačke listiće po izbornim nivoima u grupe glasačkih listića iste boje i u grupe po 25 komada;
- d) slaže grupe od po 25 glasačkih listića jednu na drugu unakrsno;
- e) utvrđuje broj grupa od po 25 glasačkih listića kojima dodaje broj preostalih glasačkih listića, kako bi se dobio ukupan broj glasačkih listića;
- f) broj glasačkih listića iz tačke e) ovog člana birački odbor u Brčko distriktu BiH utvrđuje za sva četiri izborna nivoa u RS-u te tri izborna nivoa u FBiH, i predsjednik upisuje u obrasce za zbirne rezultate;
- g) radnje iz tački c), d), e) i f) vrši prilikom brojanja tog nivoa;
- h) utvrđuje rezultate glasanja po političkim subjektima (i kandidatima, ako se primjenjuje sistem proporcionalne zastupljenosti) za svaki izborni nivo i glasačke listiće za svakog političkog subjekta posebno pakuje u kovertu za pakovanje glasačkih listića na koje upisuje oznaku izbornog nivoa, naziv političkog subjekta i broj glasačkih listića koji se nalazi u koverti.

(2) Glasački listići za izborne nivoe koji se trenutno ne broje pakuju se posebno za svaki izborni nivo u providne plastične vreće, koje se odlažu na radnu površinu, tako da ih svi prisutni mogu vidjeti.

Član 88.
(Nevažeći glasački listić)

Glasački listić je nevažeći:

1. ako nije ispunjen ili je ispunjen tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojoj je političkoj stranci, koaliciji, nezavisnom kandidatu ili listi nezavisnih kandidata birač dao svoj glas;
2. ako su dopisana imena kandidata;
3. ako je označeno više od jedne političke stranke, koalicije, nezavisnog kandidata ili liste nezavisnih kandidata;
4. ako se na osnovu oznaka koje je birač dopisao na glasački listić, kao što je potpis, može utvrditi njegov identitet;
5. ako birač označi glasački listić na način drugačiji od onog koji je utvrđen u članu 5.14 Izbornog zakona;
6. ako je birač na glasačkom listiću označio četiri ili više kandidata jednog političkog subjekta, u kom slučaju je glasački listić važeći za taj politički subjekt, a nevažeći za kandidate tog političkog subjekta.

Član 89.
(Glasački listići za pojedine izborne nivoe – članovi 5.14 i 5.25 Izbornog zakona BiH)

(1) Na općim izborima glasački listići za pojedine izborne nivoe broje se sljedećim redoslijedom:

- a) u Federaciji Bosne i Hercegovine:
 - 1) Predsjedništvo BiH – izborni sistem – većinski glas,
 - 2) Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH – izborni sistem proporcionalne zastupljenosti,
 - 3) Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH – izborni sistem proporcionalne zastupljenosti,
 - 4) kantonalna skupština – izborni sistem proporcionalne zastupljenosti;
- b) u Republici Srpskoj:
 - 1) Predsjedništvo BiH – izborni sistem većinski glas,
 - 2) Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH – izborni sistem proporcionalne zastupljenosti,
 - 3) predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske – izborni sistem – većinski glas,
 - 4) Narodna skupština Republike Srpske – izborni sistem proporcionalne zastupljenosti.

(2) Birački odbor u Brčko distriktu BiH broji glasačke listiće prvo iz stava (1) tačke a) alineja 1) i tačke b) alineja 1); zatim glasačke listiće iz tačke a) alineja 2) i tačke b) alineja 2); zatim iz tačke b) alineja 3), nakon toga iz tačke a) alineja 3) i tačke b) alineja 4).

Član 90.
(Procedura brojanja glasova – za člana Predsjedništva BiH, za predsjednika i potpredsjednike RS)

(1) Prilikom brojanja glasova dobijenih sistemom većinskog glasa, predsjednik i članovi biračkog odbora:

- a) razvrstavaju glasačke listiće za taj izborni nivo u posebne grupe po kandidatima;
- b) prave posebnu grupu listića koji nisu popunjeni (neoznačeni), kao i glasačkih listića koji su popunjeni tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojem kandidatu je birač dao svoj glas, a njihovu ispravnost utvrđuje predsjednik i članovi biračkog odbora;
- c) ukoliko je birački odbor utvrdio glasačke listiće iz tački b) i c) ovog stava, odmah obavještava izbornu komisiju, o čemu izborna komisija obavještava Centralnu izbornu

komisiju BiH, zatim obavezno u ZARBO u dio Z10 navodi podatak koliko je utvrđeno nevažećih glasačkih listića po kategorijama iz tačke d) ovog stava i broj nevažećih glasačkih listića iz tački b) i c). Ukoliko birački odbor nije našao glasačke listiće iz tački b) i c) ovog stava, u dio Z10 ZARBO-a ništa ne upisuje. Birački odbor u Brčko distriktu BiH za glasačke listiće iz FBiH upisuje u dio Z10a, dok glasačke listiće iz RS-a upisuje u dio Z10b;

- d) birački odbor glasačke listiće iz tački b) i c) ovog stava pakuje prema shemi pakovanja s druge dvije kategorije nevažećih glasačkih listića, samo upakovane u kovertu za pakovanje glasačkih listića na koju upisuje "Nevažeći glasački listići bez sigurnosnih elemenata";
- e) broje glasačke listiće za svakog kandidata i unakrsno ih slažu u grupe po 25 komada;
- f) utvrđuju ispravnost glasačkih listića iz tačke d) ovog stava – glasački listići za koje predsjednik i članovi biračkog odbora utvrde da su važeći, dodaju se grupi za odgovarajućeg kandidata i
- g) utvrđuju ukupan broj važećih glasova za svakog kandidata.

(2) Nevažeći glasački listići iz člana 88. ovog Pravilnika dijele se u dvije grupe:

- a) nevažeći neoznačeni glasački listići i
- b) nevažeći ostali glasački listići.

(3) Predsjednik i članovi biračkog odbora:

- a) broje listiće svake kategorije nevažećih glasačkih listića i dobijeni broj predsjednik upisuje na Obrazac za zbirne rezultate na biračkom mjestu ZR – većinski glas (u daljem tekstu: ZR-VG) za taj izborni nivo. Pakuju nevažeće glasačke listiće u zaštitne vreće za izborni materijal, u skladu s članovima 93. stav (6) i 94. stav (6) ovog Pravilnika;
- b) predsjednik upisuje rezultate brojanja glasova za svakog kandidata na Obrazac za zbirne rezultate na biračkom mjestu ZR-VG za taj izborni nivo. Ako kandidat ne dobije nijedan glas, upisuje se "0" pored imena tog kandidata i
- c) pakuju važeće glasačke listiće u zaštitne vreće za izborni materijal, u skladu s članovima 93. stav (2) i 94. stavovi (2) i (3) ovog Pravilnika.

(4) Predsjednik biračkog odbora će prilikom upisivanja broja osvojenih glasova za kandidate u Obrazac za zbirne rezultate na biračkom mjestu ZR-VG u sve kvadratiće ispred upisanog broja koji budu prazni upisati jednu srednju crtu da poništi taj kvadratić.

(5) Predsjednik svima prisutnim objavljuje rezultate brojanja glasova na biračkom mjestu dobijene po sistemu većinskog glasa, u skladu s članom 5.26 stav (2) Izbornog zakona BiH, a žutu kopiju Obrascu ZR-VG izlaže na biračkom mjestu. Predsjednik fotografira originalni Obrazac ZR-VG te upotrebom pogodne aplikacije šalje ga nadležnoj izornoj komisiji. Predsjednik naknadno predaje zelenu kopiju s izbornim rezultatima za taj nivo licu kojeg je ovlastila izborna komisija.

Član 91.

(Brojanje glasova dobijenih sistemom proporcionalne zastupljenosti za sve izborne nivoe)

(1) Po sistemu proporcionalne zastupljenosti vrši se glasanje i brojanje glasačkih listića za izborne nivoe kako slijedi:

- a) u Federaciji Bosne i Hercegovine:
 - 1) Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH,
 - 2) Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH,
 - 3) kantonalne skupštine;
- b) u Republici Srpskoj:
 - 1) Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH,
 - 2) Narodna skupština Republike Srpske.

(2) Glasački listić je važeći ako je birač označio krug:

- a) pored naziva samo jedne političke stranke, ili koalicije, ili liste nezavisnih kandidata, ili imena jednog nezavisnog kandidata;
- b) pored imena jednog ili maksimalno tri kandidata unutar liste samo jedne izabrane političke stranke, ili koalicije, ili liste nezavisnih kandidata;
- c) pored naziva jedne političke stranke, ili jedne koalicije, ili jedne liste nezavisnih kandidata, i maksimalno tri kandidata unutar te odabrane političke stranke, ili koalicije ili liste nezavisnih kandidata i
- d) Ako je birač označio krug pored imena više od tri kandidata na jednoj listi, smatra se da je ta lista dobila jedan važeći glas u svrhu raspodjele mandata, dok se preferencijalni glasovi za kandidate ne broje.

Član 92.

(Utvrdjivanje broja glasova sistemom proporcionalne zastupljenosti)

(1) Prilikom brojanja glasova po sistemu proporcionalne zastupljenosti utvrđuje se broj glasova koje je osvojio politički subjekt i broj glasova koje je osvojio svaki kandidat u okviru političkog subjekta.

(2) Procedura brojanja glasova je:

- a) razvrstavanje glasačkih listića prema utvrđenom redoslijedu za određeni izborni nivo, u grupe po političkim subjektima – u grupu za jedan politički subjekt ulaze glasački listići koje je birač označio na način propisan u članu 91. stav (2) ovog Pravilnika;
- b) prilikom razvrstavanja glasačkih listića iz tačke a) ovog stava birački odbor na svakom glasačkom listiću provjerava ima li važeći sigurnosni element, u skladu s odredbom člana 5.14 stav (1) Izbornog zakona BiH. Ukoliko birački odbor utvrdi da ima listića bez sigurnosnog elementa, proglašava ih nevažećim glasačkim listićima;
- c) pravljenje posebnih grupa neoznačenih, kao i glasačkih listića koji su ispunjeni tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojem političkom subjektu je birač dao svoj glas – njihovu ispravnost utvrđuju predsjednik i članovi biračkog odbora;
- d) ukoliko je birački odbor utvrdio glasačke listiće iz tački b) i c) ovog stava, obavezno u ZARBO u dio Z10 navodi podatak koliko je utvrđeno nevažećih glasačkih listića po kategorijama iz tačke d) ovog stava i broj nevažećih glasačkih listića iz tački b) i c). Ukoliko birački odbor nije našao glasačke listiće iz tački b) i c) ovog stava, u dio Z10 ZARBO-a ništa ne upisuje. Birački odbor u Brčko distriktu BiH kod provođenja općih izbora za glasačke listiće iz FBiH upisuje u dio Z10a, dok glasačke listiće iz RS-a upisuje u dio Z10b;
- e) birački odbor glasačke listiće iz tački b) i c) ovog stava pakuje prema shemi pakovanja s druge dvije kategorije nevažećih glasačkih listića, samo upakovane u kovertu za pakovanje glasačkih listića na koju upisuje "Nevažeći glasački listići bez sigurnosnih elemenata".

(3) Predsjednik i članovi biračkog odbora provjeravaju glasačke listiće iz stava (2) tačka b) ovog člana. Glasački listići za koje predsjednik i članovi biračkog odbora utvrde da su važeći, dodaju se grupi za politički subjekt.

(4) Nevažeći glasački listići se dijele u dvije grupe:

- a) nevažeći neoznačeni glasački listići i
- b) nevažeći ostali glasački listići;

broje se i utvrđuje se njihov broj.

(5) Predsjednik biračkog odbora u Obrazac za zbirne rezultate na biračkom mjestu ZR – proporcionalna zastupljenost (u daljem tekstu: ZR-PZ) za taj izborni nivo upisuje podatke utvrđene u stavu (4) ovog člana.

(6) Birački odbor razvrstava važeće glasačke listiće svih političkih subjekata u grupe:

- a) glasačkih listića za nezavisne kandidate i kandidate za nacionalne manjine,
- b) glasačkih listića za političke stranke, koalicije i liste nezavisnih kandidata.

(7) Grupe glasačkih listića iz stava (6) tačka b) ovog člana birački odbor razvrstava u tri podgrupe:

- 1) podgrupu glasačkih listića na kojima je birač označio krug samo ispred naziva političkog subjekta,
- 2) podgrupu glasačkih listića na kojima je birač označio krug ispred imena četiri i više kandidata tog političkog subjekta,
- 3) podgrupu glasačkih listića na kojima je birač označio krug ispred imena jednog, dva ili tri kandidata tog političkog subjekta.

(8) Birački odbor broji glasačke listiće iz stava (6) tačka a) ovog člana i upisuje broj glasova za svakog nezavisnog kandidata i kandidata za nacionalnu manjinu u Obrazac za zbirne rezultate ZR-PZ, a iste pakuje u skladu s članovima 93. stavovi (3), (4) i (5) ili 32. stavovi (4) i (5). Birački odbor broji svaku podgrupu glasačkih listića iz stava (7) tačke 1), 2) i 3) ovog člana metodom duplog brojanja, po 25 glasačkih listića. Predsjednik upisuje broj svake podgrupe glasačkih listića u obrazac Zapisnika o broju glasačkih listića po kategorijama (ZGLK), dok ukupan broj glasačkih listića za taj politički subjekt upisuje u Obrazac za zbirne rezultate na biračkom mjestu ZR-PZ. Svi glasački listići iz stava (7) tačke 1), 2) i 3) ovog člana važeći su glasovi za političku stranku, koaliciju ili listu nezavisnih kandidata.

(9) Nakon završene procedure iz stava (7) ovog člana, birački odbor metodom iščitavanja rednih brojeva kandidata i evidentiranjem uspravnim crticama u pomoćnom obrascu za drugi krug brojanja glasova po kandidatima broji glasačke listiće iz stava (7) tačka 3) ovog člana. Predsjednik biračkog odbora će u Obrazac za zbirne rezultate na biračkom mjestu ZR-PZ evidentirati broj glasova za sve kandidate.

(10) Predsjednik biračkog odbora će prilikom upisivanja broja osvojenih glasova za političke subjekte i za kandidate političkog subjekta u Obrazac za zbirne rezultate na biračkom mjestu ZR-PZ u sve kvadratiće ispred upisanog broja koji budu prazni upisati jednu srednju crtu da ponište taj kvadratić.

Odjeljak E. PAKOVANJE IZBORNOG MATERIJALA

Član 93.

(Pakovanje preostalog izbornog materijala i predaja izbornoj komisiji)

(1) Izborni materijal s redovnog biračkog mjesta pakuje se na sljedeći način:

- a) U manje kartonske kutije za svaki izborni nivo:
 - 1. iskorišteni glasački listići (važeći i nevažeći glasački listići),
 - 2. plava kopija SIT ZR obrazac;
- b) U originalne kutije u kojim su zaduženi glasački listići pakuju se neiskorišteni glasački listići, posebno za svaki nivo;
- c) Nakon što se kutija zatvori, na istu se lijepi naljepnica sa šifrom osnovne izborne jedinice, biračkog mjesta i izbornog nivoa;
- d) U veliku kutiju pakuju se:
 - 1. pomoćni obrasci na kojima su upisani podaci, i to: osnovna izborna jedinica, broj biračkog mjesta i šifra listića (tj. izborni nivo),
 - 2. četiri kutije s neiskorištenim glasačkim listićima (povrat u kutije u kojima su dostavljene),

3. četiri kutije s iskorištenim (važećim i nevažećim) glasačkim listićima po nivoima, uz plavu kopiju SIT ZR obrasca u kutiji za svaki nivo te samoljepljive papirne pečate i naljepnicu obrazac na vrhu,
4. koverta s oštećenim glasačkim listićima.

(2) Velika kutija pakuje se u veliku plastičnu vreću koja se pečatira plastičnim pečatom čiji serijski broj se upisuje u ZARBO – Obrazac Z10, a GIK/OIK upisuje isti broj pečata velike plastične vreće u obrazac SIT Zapisnik OIK-CIK BiH 1. Na velikoj kutiji i velikoj plastičnoj vreći crnim markerom upisuje se broj biračkog mjesta (npr. 146B012).

(3) U malu providnu plastičnu vreću, koja se osigurava plastičnim pečatom, predsjednik biračkog odbora pakuje:

1. ZARBO obrazac original,
2. kovertu s isprintanim rezultatima sa skener-aparata,
3. koverta sa slipovima biometrije (ili izvod iz CBS-a, ako uređaj nije radio),
4. PDL obrasce,
5. original SIT ZR obrasci za CIK BiH.

(4) Plastična mala vreća pečatira se plastičnim pečatom čiji se serijski broj upisuje u ZARBO – Obrazac Z10, a GIK/OIK upisuje isti broj pečata male plastične vreće u obrazac SIT Zapisnik OIK-CIK BiH 2.

(5) Koverta za izbornu komisiju sadrži zelenu kopiju ZARBO-a i zelenu kopiju SIT ZR-a. Predsjednik BO zadržava crvenu kopiju SIT ZR obrasca, a žutu kopiju izlaže na vidno mjesto na biračkom mjestu uz elektronski izvještaj o rezultatima.

(6) Na biračkim mjestima u osnovnoj izbornoj jedinici Brčko distrikt BiH izborni materijal pakuje se na način propisan ovim članom, u dvije velike kutije razvrstane po entitetskom glasanju.

(7) Birački odbor predaje izbornoj komisiji izborni materijal odmah nakon završetka svih radnji brojanja i pakovanja izbornog materijala, vodeći računa o svim mjerama zaštite izbornog materijala.

POGLAVLJE V. BIRAČKA MJESTA ZA GLASANJE NEPOTVRĐENIM KOVERTIRANIM GLASAČKIM LISTIĆIMA, BIRAČKA MJESTA ZA GLASANJE U ODSUSTVU I MOBILNI TIM

Odjeljak A. BIRAČKA MJESTA ZA GLASANJE NEPOTVRĐENIM KOVERTIRANIM GLASAČKIM LISTIĆIMA

Član 96.

(Biračko mjesto za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima)

(1) Centralna izborna komisija BiH za biračka mjesta određena za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima pakuje glasačke listiće u koverta za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima sa zaštitnom kovertom.

(2) Koverta iz stava (1) ovog člana pakuju se u kartonske kutije na kojima se nalazi broj biračkog mjesta, naziv osnovne izborne jedinice, broj koverti i potpis ovlaštenog lica Centralne izborne komisije BiH.

(3) Ukupan broj koverti s glasačkim listićima iz stava (1) ovog člana iznosi:

- a) 50 za osnovne izborne jedinice do 10.000 birača,
- b) 100 za osnovne izborne jedinice od 10.000 do 50.000 birača i
- c) 200 za osnovne izborne jedinice preko 50.000 birača.

Član 97.

(Izdavanje nepotvrđenog kovertiranog glasačkog listića – član 5.18 Izbornog zakona BiH)

(1) Biraču koji je stjecanjem punoljetstva prvi put upisan u Centralni birački spisak od dana zaključenja Centralnog biračkog spiska do dana izbora, a koji je biračkom odboru predao potvrdu izdatu od Centra za birački spisak, kojom potvrđuje da se njegovo ime ne nalazi upisano ni na jednom izvodu iz Centralnog biračkog spiska, birački odbor će omogućiti glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima.

(2) Biraču s prebivalištem u Brčko distriktu BiH čije se ime ne nalazi na izvodu iz Centralnog biračkog spiska omogućit će se da glasa nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima, ukoliko birač priloži potvrdu iz stava (1) ovog člana i uvjerenje o entitetskom državljanstvu.

(3) Birački odbor će biraču koji se nalazi na spisku kojeg je dostavila Centralna izborna komisija BiH o državljanima Bosne i Hercegovine koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan zemlje, a zatekne se u Bosni i Hercegovini, omogućiti da glasa nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima.

Član 98.

(Glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima – članovi 3.16 stav (6) i 3.17 Izbornog zakona BiH)

(1) Po jedno biračko mjesto u svakoj osnovnoj izbornoj jedinici bit će određeno za izdavanje nepotvrđenih kovertiranih glasačkih listića.

(2) Nakon što član biračkog odbora zadužen za identifikaciju identificira birača iz člana 97. stav (1) ovog Pravilnika i upiše potrebne podatke u izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače koji glasaju nepotvrđenim glasačkim listićima, birač se potpisuje u predviđeno polje za potpis u ovom izvodu.

(3) Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića na osnovu identifikacionog dokumenta birača ispunjava neophodne podatke na prednjoj stranici koverta s nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima, na osnovu kojih se može provjeriti biračko pravo. Nakon toga član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića mu izdaje glasačke listiće i zaštitnu kovertu i kandidatsku listu te ga odmah upućuje prema jednoj od slobodnih glasačkih kabina kako bi popunio glasačke listiće.

(4) Na prednju stranicu koverta za nepotvrđene kovertirane glasačke listiće upisuju se sljedeći podaci:

- a) broj biračkog mjesta,
- b) prezime i ime birača,
- c) jedinstveni matični broj birača,
- d) datum rođenja i
- e) podaci o nazivu i broju predloženog identifikacionog dokumenta i naziv organa koji je izdao ovaj dokument.

(5) Obrazac izgleda koverta sastavni je dio ovog Pravilnika.

(6) Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića zadržava identifikacioni dokument birača do momenta kada birač vrati nepotvrđene kovertirane glasačke listiće zapakovane u zaštitnoj bijeloj koverti, a dokumentaciju iz člana 97. stav (1) ovog Pravilnika prilaže uz izvod iz Centralnog biračkog spiska. Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića stavlja sigurnosnu bijelu kovertu u kovertu s podacima o biraču koji glasa nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima. Koverta se zalijepi i birač je ubacuje u glasačku kutiju.

Član 99.
(Brojanje koverti s glasačkim listićima)

(1) Nakon zatvaranja biračkog mjesta, predsjednik i članovi biračkog odbora biračkog mjesta za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima broje kovertu s glasačkim listićima.

(2) Kovertu s glasačkim listićima s biračkog mjesta za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima otvaraju se i broje se glasački listići u Glavnom centru za brojanje.

(3) Predsjednik i članovi biračkog odbora:

- a) nakon popunjavanja Obrasca za brojno stanje za biračko mjesto za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima otvaraju glasačku kutiju i stavljaju sadržaj na sto tako da to vide svi prisutni;
- b) broje kovertu s nepotvrđenim glasačkim listićima, kontroliraju brojanje, a dobijeni broj predsjednik upisuje u Obrazac za brojno stanje za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima;
- c) pakuju kovertu s nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima u odgovarajuću zaštitnu vreću za pakovanje izbornog materijala, u skladu s članom 100. ovog Pravilnika i
- d) popunjavaju i potpisuju Obrazac za brojno stanje za biračka mjesta koja izdaju nepotvrđene glasačke listiće.

Član 100.
(Pakovanje izbornog materijala)

(1) Na biračkim mjestima ovlaštenim za izdavanje nepotvrđenih kovertiranih glasačkih listića u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčko distriktu BiH birački odbori pakuju izborni materijal na sljedeći način:

a) u **ZELENU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. kutija u kojoj se nalaze prebrojane kovertu s nepotvrđenim glasačkim listićima i plava kopija Obrasca za brojno stanje BSN;
2. na kutiju zalijepiti naljepnicu zelene boje i napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta.

b) u **PROVIDNU VEĆU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. neiskorištene kovertu sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije i oštećene kovertu sa setovima glasačkih listića;
2. na originalnu kutiju zalijepiti naljepnicu bijele boje i na njoj napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta.

c) u **PROVIDNU MANJU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. Obrazac za brojno stanje BSN (original u koricama);
2. ZARBO (original u koricama);
3. izvod iz konačnog Centralnog biračkog spiska – spisak birača koji imaju pravo glasati nepotvrđenim glasačkim listićima i
4. PDL obrazac.

(2) Kopije obrazaca koje je birački odbor koristio tokom glasanja i brojanja koverti s nepotvrđenim glasačkim listićima na biračkom mjestu birački odbor pakuje na sljedeći način:

- a) u kovertu za predsjednika biračkog odbora stavlja se Obrazac za brojno stanje BSN (crvena kopija),
- b) u kovertu za predsjednika izborne komisije stavlja se Obrazac za brojno stanje BSN (zelena kopija) i ZARBO (zelena kopija).

(3) Birački odbor upisuje u Obrazac BSN broj plastičnih pečata s glasačke kutije i pečate s plastičnih vreća, providna (neiskorišteni glasački listići), zelena (iskorišteni glasački listići) i mala providna (dokumentacija za CIK BiH).

(4) Birački odbor svaku od navedenih vreća označava crnim markerom (npr. broj biračkog mjesta 146BNNN na dva mjesta na zaštitnoj vreći). Svaka vreća mora biti čvrsto zalijepljena ljepljivom trakom ispod mjesta gdje se kroz predviđene otvore na vreći provlači plastični pečat čiji se broj upisuje u Obrascu Z10 ZARBO-a na predviđenom mjestu.

(5) Sve tri vreće staviti u veliku kartonsku kutiju, zalijepiti kutiju i na istoj napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta (npr. broj biračkog mjesta 146BNNN).

Odjeljak B. BIRAČKO MJESTO ZA GLASANJE U ODSUSTVU

Član 101.

(Biračko mjesto za glasanje u odsustvu)

(1) Glasački listići i kandidatska lista za glasanje u odsustvu zapakovani su u kovertu u kojima se nalazi odgovarajuća kombinacija glasačkih listića po osnovnim izbornim jedinicama za koje su birači upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače koji imaju status raseljenog lica.

(2) Ukupan broj različitih kombinacija glasačkih listića posebno se utvrđuje za svake izbore i zavisi od vrste izbora koji se provode.

(3) Broj različitih kombinacija glasačkih listića koje dobija jedna osnovna izborna jedinica određen je brojem birača koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače koji imaju status raseljenog lica.

(4) Šifra određene kombinacije glasačkih listića i nazivi osnovnih izbornih jedinica na koje se kombinacija odnosi odštampani su na svakoj koverti s kombinacijom glasačkih listića za glasanje u odsustvu.

(5) Biračko mjesto za glasanje u odsustvu dobija odgovarajući broj koverti s kombinacijama glasačkih listića prema broju birača u izvodu iz Centralnog biračkog spiska za birače koji imaju status raseljenog lica. Ovom broju dodaje se po jedna rezervna kombinacija za svaku izbornu jedinicu za koju su upisani birači u izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače koji imaju status raseljenog lica.

(6) Kovertu s kombinacijama glasačkih listića za glasanje u odsustvu pakuju se u kutije, s tim da su različite kombinacije unutar svake kutije posebno odijeljene. Svaka kutija za biračka mjesta za glasanje u odsustvu, osim podataka koje sadrže i kutije s glasačkim listićima za redovna biračka mjesta, uključuje i listu kombinacija s glasačkim listićima koja se nalazi u kutiji s naznačenim brojem koverti za svaku kombinaciju.

Član 102.

(Glasanje na biračkom mjestu za glasanje u odsustvu)

(1) Na biračkim mjestima za glasanje u odsustvu primjenjuju se procedure glasanja utvrđene za redovna biračka mjesta. Biraču koji glasa na biračkom mjestu za glasanje u odsustvu izdaju se kovertu koje sadrže glasačke listiće koji se izdaju u osnovnoj izornoj jedinici za koju birač glasa.

(2) Birački odbor prije otvaranja biračkog mjesta za glasanje u odsustvu obavlja iste radnje kao i birački odbor na redovnim biračkim mjestima, kako je utvrđeno članom 80. ovog Pravilnika, osim što na tim biračkim mjestima ručno broje kovertu koje sadrže glasačke listiće po osnovnim izbornim

jedinicama za koje birači glasaju. Dobijene brojeve prebrojanih koverti predsjednik unosi u Obrazac za brojno stanje.

Član 103. **(Brojanje koverti s glasačkim listićima)**

(1) Nakon zatvaranja biračkog mjesta, predsjednik i članovi biračkog odbora biračkog mjesta za glasanje u odsustvu broje kovertu s glasačkim listićima.

(2) Kovertu s glasačkim listićima s biračkih mjesta za glasanje u odsustvu otvaraju se i broje se glasački listići u Glavnom centru za brojanje.

(3) Kovertu s nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima (ako određeno biračko mjesto za glasanje u odsustvu izdaje nepotvrđene kovertirane glasačke listiće) predsjednik i članovi biračkog odbora dostavljaju na verifikaciju Glavnom centru za brojanje i ako biračko pravo za datog birača bude potvrđeno, ovi glasački listići broje se u Glavnom centru za brojanje.

(4) Predsjednik i članovi biračkog odbora:

- a) nakon popunjavanja Obrasca za brojno stanje za biračko mjesto za glasanje u odsustvu otvaraju glasačku kutiju i stavljaju sadržaj na sto tako da to vide svi prisutni;
- b) razvrstavaju kovertu s glasačkim listićima na:
 - 1) kovertu s nepotvrđenim glasačkim listićima (za ona biračka mjesta u odsustvu koja izdaju nepotvrđene glasačke listiće) i
 - 2) kovertu s glasačkim listićima za glasanje u odsustvu;
- c) razvrstavaju kovertu s glasačkim listićima za glasanje u odsustvu po osnovnim izbornim jedinicama za koje su birači glasali, odnosno po oznakama kombinacija glasačkih listića na kovertama;
- d) broje kovertu s nepotvrđenim glasačkim listićima, kontroliraju brojanje, a dobijeni broj predsjednik upisuje u Obrazac za brojno stanje za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima;
- e) broje kovertu s glasačkim listićima za glasanje u odsustvu, kontroliraju brojanje, a dobijeni broj koverti po osnovnim izbornim jedinicama za koje su birači glasali predsjednik upisuje u Obrazac za brojno stanje za glasanje u odsustvu;
- f) vežu zajedno kovertu za glasanje u odsustvu s istim kombinacijama glasačkih listića po osnovnim izbornim jedinicama i pakuju ih u odgovarajuću zaštitnu vreću za pakovanje izbornog materijala u odsustvu, u skladu s članom 44. ovog Pravilnika;
- g) pakuju kovertu s nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima u odgovarajuću zaštitnu vreću za pakovanje izbornog materijala, u skladu s članom 104. ovog Pravilnika i
- h) popunjavaju i potpisuju Obrazac za brojno stanje za biračka mjesta za glasanje u odsustvu i Obrazac za brojno stanje za biračka mjesta koja izdaju nepotvrđene glasačke listiće.

Član 104. **(Pakovanje izbornog materijala)**

(1) Na biračkim mjestima za glasanje u odsustvu birački odbori pakuju izborni materijal na sljedeći način:

a) u **CRVENU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. kutija u kojoj se nalaze prebrojane kovertu sa setovima glasačkih listića uvezane po osnovnim izbornim jedinicama i plava kopija Obrasca za brojno stanje BSO;
2. na kutiju zalijepiti naljepnicu crvene boje i napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta.

b) u **PROVIDNU VREĆU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. neiskorištene koverta sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije i oštećene koverta sa setovima glasačkih listića;
 2. na originalnu kutiju zalijepiti naljepnicu bijele boje i na njoj napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta.
- c) u **PROVIDNU MANJU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:
1. Obrazac za brojno stanje BSO (original u koricama);
 2. ZARBO (original u koricama);
 3. izvod iz konačnog Centralnog biračkog spiska za birače koji imaju status raseljenog lica;
 4. PDL obrazac.
- (2) Kopije obrazaca koje je birački odbor koristio tokom glasanja i brojanja koverti s glasačkim listićima na biračkom mjestu birački odbor pakuje na sljedeći način:
- a) u kovertu za predsjednika biračkog odbora stavlja se Obrazac za brojno stanje BSO (crvena kopija) i
 - b) u kovertu za predsjednika izborne komisije stavlja se Obrazac za brojno stanje BSO (zelena kopija) i ZARBO (zelena kopija).
- (3) Birački odbor upisuje u Obrazac BSO broj plastičnih pečata s glasačke kutije i pečate s plastičnih vreća, providna (neiskorišteni glasački listići), crvena (iskorišteni glasački listići) i mala providna (dokumentacija za CIK BiH).
- (4) Birački odbor svaku od navedenih vreća označava crnim markerom (npr. broj biračkog mjesta 146B501 na dva mjesta na zaštitnoj vreći). Svaka vreća mora biti čvrsto zalijepljena ljepljivom trakom ispod mjesta gdje se kroz predviđene otvore na vreći provlači plastični pečat čiji se broj upisuje u Obrascu Z10 ZARBO-a na predviđenom mjestu.
- (5) Sve tri vreće staviti u veliku kartonsku kutiju, zalijepiti kutiju i na istoj napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta (npr. broj biračkog mjesta 146B501).

Odjeljak C. MOBILNI TIM

Član 105. (Glasački listići)

- (1) Glasajući listići i kandidatska lista za mobilni tim pakuju se u zaštitne koverta na kojima je upisan broj kombinacije.
- (2) Koverta iz stava (1) ovog člana i personalizirane koverta pakuju se u kartonsku kutiju na kojoj se nalazi broj mobilnog tima, broj koverti i potpis ovlaštenog lica Centralne izborne komisije BiH.
- (3) Ukupan broj kompleta s glasačkim listićima iz stava (2) ovog člana jednak je broju birača na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za mobilni tim uvećan za:
 - a) dvije koverta ukoliko su birači koji glasaju putem mobilnog tima iz te osnovne izborne jedinice,
 - b) jednu kovertu za birače koji glasaju putem mobilnog tima a nisu iz te osnovne izborne jedinice.

Član 106. (Glasanje birača iz člana 5.21 stav (4) Izbornog zakona BiH)

- (1) U svrhu glasanja birača vezanih za domove, hospitaliziranog lica ili birača koji će glasati u zatvorima i pritvorskim jedinicama, izborne komisije će u roku do deset dana prije dana održavanja izbora, uzimajući u obzir teritorijalnu raspoređenost i broj institucija, organizirati mobilne timove

koji će na dan izbora posjetiti birače iz ove kategorije u njihovim domovima ili institucijama. Mobilni tim ima jednog predsjednika i dva člana. Predsjednik rukovodi radom mobilnog tima i odgovoran je za njegovu zakonitost. Izborna komisija jedan sat prije otvaranja biračkih mjesta predaje svakom formiranom mobilnom timu materijal, kako slijedi:

- a) izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače koji su prijavljeni za glasanje na ovaj način;
- b) odgovarajući broj glasačkih listića zapakovanih u zaštitne kovertе, koje su stavljene u personalizirane kovertе na kojima su upisane šifre osnovnih izbornih jedinica za koje se glasa. Obrazac izgleda kovertе sastavni je dio ovog Pravilnika;
- c) odgovarajući broj pomoćnih glasačkih kutija (kartonske kutije);
- d) Obrazac za brojno stanje – mobilni tim;
- e) potrošni materijal koji je neophodan u procesu glasanja i brojanja glasačkih listića;
- f) ZARBO i
- g) spisak birača s adresama i kontakt-telefonima iz tačke a) ovog stava.

(2) Po preuzimanju izbornog materijala od izborne komisije, predsjednik i članovi mobilnog tima:

- a) upisuju svoja imena u ZARBO i potpisuju se u dijelu ZARBO-a koji je za to predviđen;
- b) upisuju broj birača s izvoda iz stava (1) tačka a) ovog člana na predviđeno mjesto u Obrascu za brojno stanje – mobilni tim;
- c) ručno broje primljene personalizirane kovertе u kojima su zaštitne kovertе s glasačkim listićima prema šiframa osnovnih izbornih jedinica za koje se glasa, a prema biračkoj opciji birača koji su upisani u izvod iz stava (1) tačka a) ovog člana, i upisuju taj broj u Obrazac za brojno stanje;
- d) formiraju pomoćnu glasačku kutiju za mobilni tim i stavljaju papirni samoljepljivi pečat na otvor glasačke kutije i
- e) upisuju serijske brojeve pečata s pomoćne glasačke kutije u Obrazac za brojno stanje.

(3) Način glasanja birača s posebnim potrebama ne razlikuje se od načina glasanja utvrđenog članom 18. ovog Pravilnika, s tom razlikom što na personaliziranu kovertu upisuju ime/ime oca/prezime i JMB birača koji je glasao putem mobilnog tima. Mobilni tim prilikom rada na terenu, nakon glasanja birača s posebnim potrebama na određenoj lokaciji, samoljepljivom trakom lijepi otvor glasačke kutije koji potpisuju predsjednik i članovi mobilnog tima. Nakon završetka rada na terenu, mobilni tim stavlja na otvor pomoćne glasačke kutije samoljepljivi papirni pečat na koji se potpisuju predsjednik i članovi mobilnog tima, a serijski broj pečata evidentira na Obrascu za brojno stanje.

(4) Za birače koji će glasati u zatvorima, ustanova će osigurati identifikacioni dokument kako bi mobilni tim mogao utvrditi identitet birača, a birač glasati u skladu s načinom glasanja utvrđenim članom 18. ovog Pravilnika, s tom razlikom što na personaliziranu kovertu upisuju ime/ime oca/prezime i JMB birača koji je glasao putem mobilnog tima.

(5) Mobilni tim počinje raditi u 7.00 sati, a završava u 19.00 sati. Mobilni tim u 19.00 sati u sjedištu izborne komisije pakuje svoj izborni materijal, u skladu s članom 108. ovog Pravilnika, i predaje ga izbornoj komisiji.

Član 107.

(Brojanje koverti s glasačkim listićima mobilnih timova)

(1) Nakon što posjete sve birače koji glasaju putem mobilnog tima, predsjednik i članovi mobilnog tima u sjedištu izborne komisije broje kovertе s glasačkim listićima na sljedeći način:

- a) broje i upisuju ukupan broj preostalih neiskorištenih koverti s glasačkim listićima za svaki izborni nivo u Obrazac za brojno stanje za glasanje putem mobilnog tima;
- b) pakuju neiskorištene kovertе s glasačkim listićima u vreću utvrđenu u članu 108. stav (1) tačka b) ovog Pravilnika;

- c) broje i upisuju u Obrazac za brojno stanje ukupan broj potpisa glasača iz člana 106. stav (1) tačka a) ovog Pravilnika;
- d) broje i upisuju ukupan broj koverti oštećenih glasačkih listića i pakuju ih u odgovarajuću kovertu;
- e) nakon upisa prethodno utvrđenih podataka u Obrazac za brojno stanje mobilnog tima, otvaraju glasačku kutiju i stavljaju sadržaj na sto tako da to vide svi prisutni;
- f) razvrstavaju kovertu s glasačkim listićima za glasanje putem mobilnog tima po osnovnim izbornim jedinicama za koje su birači glasali, odnosno po oznakama kombinacija glasačkih listića na kovertama;
- g) broje kovertu s glasačkim listićima za glasanje putem mobilnog tima, što znači da se kontroliraju i broje kovertu a ne glasački listići, a dobijeni broj koverti po osnovnim izbornim jedinicama za koje su birači glasali predsjednik upisuje u Obrazac za brojno stanje za glasanje putem mobilnog tima;
- h) vežu zajedno kovertu s glasačkim listićima i pakuju ih u odgovarajuću zaštitnu vreću za pakovanje izbornog materijala mobilnog tima, u skladu s članom 48. ovog Pravilnika i
- i) popunjavaju i potpisuju Obrazac za brojno stanje za mobilne timove.

(2) Originalni Obrazac brojnog stanja, ZARBO, Obrazac brojnog stanja za glasanje putem mobilnog tima i upakovani izborni materijal mobilni tim dostavlja izornoj komisiji.

Član 108. **(Pakovanje izbornog materijala)**

(1) Mobilni tim pakuje izborni materijal na sljedeći način:

a) u **NARANDŽASTU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. kutija u kojoj se nalaze prebrojane kovertu sa setovima glasačkih listića uvezane po osnovnim izbornim jedinicama i plava kopija Obrasca za brojno stanje BSM;
2. na kutiju zalijepiti naljepnicu narandžaste boje i napisati šifru osnovne izborne jedinice i bračkog mjesta.

b) u **PROVIDNU VEĆU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. neiskorištene kovertu sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije i oštećene kovertu sa setovima glasačkih listića;
2. na originalnu kutiju zalijepiti naljepnicu bijele boje i na njoj napisati šifru osnovne izborne jedinice i bračkog mjesta.

c) u **PROVIDNU MANJU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:

1. Obrazac za brojno stanje BSM (original u koricama);
2. ZARBO (original u koricama);
3. izvod iz konačnog Centralnog biračkog spiska za birače koji su vezani za svoje domove zbog starosti, bolesti ili invaliditeta i birače koji su zatvorenici ili su vezani za ustanove, a imaju pravo glasati i
4. PDL obrasci.

(2) Kopije obrazaca koje je birački odbor koristio tokom glasanja i brojanja koverti s glasačkim listićima na biračkom mjestu birački odbor pakuje na sljedeći način:

- a) u kovertu za predsjednika biračkog odbora stavlja se Obrazac za brojno stanje BSM (crvena kopija) i
- b) u kovertu za predsjednika izborne komisije stavlja se Obrazac za brojno stanje BSM (zelena kopija) i ZARBO (zelena kopija).

(3) Birački odbor upisuje u Obrazac BSM broj papirnih pečata s glasačke kutije i pečate s plastičnih vreća, providna (neiskorišteni glasački listići), narandžasta (iskorišteni glasački listići) i mala providna (dokumentacija za CIK BiH).

(4) Birački odbor svaku od navedenih vreća označava crnim markerom (npr. broj mobilnog tima 146BMT1 na dva mjesta na zaštitnoj vreći). Svaka vreća mora biti čvrsto zalijepljena ljepljivom trakom ispod mjesta gdje se kroz predviđene otvore na vreći provlači plastični pečat čiji se broj upisuje u Obrascu Z10 ZARBO-a na predviđenom mjestu.

(5) Sve tri vreće staviti u veliku kartonsku kutiju, zalijepiti kutiju i na istoj napisati šifru osnovne izborne jedinice i biračkog mjesta (npr. broj biračkog mjesta 146BMT1).

POGLAVLJE VI. DKP BiH I GLASANJE PUTEM POŠTE

Odjeljak A. NAČIN PROVOĐENJA IZBORA NA BIRAČKIM MJESTIMA U DKP-ima BiH – član 1.5 stav (3) Izbornog zakona BiH

Član 109. (Dostavljanje izbornog materijala)

(1) Centralna izborna komisija BiH će najkasnije deset dana prije otvaranja biračkih mjesta dostaviti Ministarstvu vanjskih poslova BiH izborni materijal, i to:

- a) izvod iz Centralnog biračkog spiska za određeno biračko mjesto u DKP-u BiH;
- b) odgovarajući broj zaštitnih koverti u kojima se nalaze glasački listići s posebnom zaštitom, a na kojima je ispisan broj kombinacije i naziv izbornih jedinica koji pripadaju toj kombinaciji, i kandidatske liste;
- c) odgovarajući broj glasačkih kutija;
- d) komplet obrazaca za biračko mjesto;
- e) postere s uputstvima o načinu glasanja i informativnim sadržajima za birače;
- f) ZARBO;
- g) potrošni materijal prema specifikaciji iz ZARBO-a, neophodan za proces glasanja i brojanja glasačkih listića.

(2) Ministarstvo vanjskih poslova BiH će tri dana prije, a najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta u DKP-ima BiH dostaviti biračkom odboru odgovarajućeg DKP-a BiH izborni materijal iz stava (1) ovog člana.

(3) Birački odbor provjerava je li izborni materijal koji je primio od Ministarstva vanjskih poslova BiH kompletan i u ispravnom stanju, što upisuje u ZARBO.

(4) Nakon primljenog izbornog materijala, predsjednik i članovi biračkog odbora postupaju u skladu s članom 42. ovog Pravilnika.

Član 110. (Procedure glasanja)

(1) Glasanje na biračkom mjestu u DKP-u BiH provodi se po proceduri utvrđenoj u članu 42. ovog Pravilnika.

(2) Važeći identifikacioni dokument za glasanje birača u DKP-ima BiH utvrđen je u članovima 5.12, odnosno 3.15 stav (5) Izbornog zakona BiH.

Član 111. (Brojanje koverti s glasačkim listićima DKP-a BiH)

Brojanje koverti s glasačkim listićima na biračkim mjestima u DKP-ima BiH vrši se po proceduri utvrđenoj u članu 103. ovog Pravilnika.

Član 112.
(Biračko mjesto u DKP-ima BiH)

(1) Na biračkim mjestima u DKP-ima BiH birački odbori pakuje izborni materijal na sljedeći način:

- a) u **CRVENU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:
 - 1) prebrojane koverta sa setovima glasačkih listića uvezane po osnovnim izbornim jedinicama i
 - 2) plava kopija Obrasca za brojno stanje BSO;
- b) u **PROVIDNU VEĆU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:
 - 1) neiskorištene koverta sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije i
 - 2) oštećene koverta sa setovima glasačkih listića;
- c) u **PROVIDNU MANJU ZAŠTITNU VREĆU** stavljaju se:
 - 1) Obrazac za brojno stanje BSO (original u koricama),
 - 2) ZARBO (original u koricama),
 - 3) izvod iz konačnog Centralnog biračkog spiska za birače koji imaju status raseljenog lica i PDL obrazac (ako se koristio)

(2) Kopije obrazaca koje je birački odbor koristio tokom glasanja i brojanja koverti s glasačkim listićima na biračkom mjestu birački odbor pakuje tako što u kovertu za predsjednika biračkog odbora stavlja Obrazac za brojno stanje BSO (crvena kopija).

(3) Birački odbor svaku od navedenih vreća označava crnim markerom (naprimjer: broj biračkog mjesta A01 na dva mjesta na zaštitnoj vreći). Svaka vreća mora biti čvrsto zalijepljena ljepljivom trakom ispod mjesta gdje se kroz predviđene otvore na vreći provlači plastični pečat čiji se broj upisuje u odgovarajućem obrascu na predviđenom mjestu.

Član 113.
(Povrat izbornog materijala i rok za povrat)

Originalni Obrazac brojnog stanja, ZARBO i upakovani izborni materijal birački odbor u DKP-ima BiH putem Ministarstva vanjskih poslova BiH dostavlja se Centralnoj izbornoj komisiji BiH, najkasnije pet dana od dana održavanja izbora.

POGLAVLJE VII. NAČIN GLASANJA BIRAČA KOJI GLASA PUTEM POŠTE – član 5.21
stav (1) Izbornog zakona BiH

Član 114.
(Birački paket)

Centralna izborna komisija BiH svim biračima koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje putem pošte dostavlja putem preporučene pošiljke birački paket koji sadrži:

- a) Obrazac s ličnim podacima birača: ime i prezime, jedinstveni matični broj, datum rođenja, trenutnu adresu izvan Bosne i Hercegovine (ulica i broj, grad, poštanski broj, država), kombinacijski broj za glasačke listiće te uputstva kako treba glasati (odštampana na poledini tog obrasca);
- b) odgovarajuće glasačke listiće s posebnom zaštitom i kandidatsku listu koji se izdaju za osnovnu izbornu jedinicu za koju glasa birač;
- c) povratnu kovertu s odštampanom (povratnom) adresom Centralne izborne komisije BiH i
- d) kovertu za glasačke listiće koja osigurava tajnost glasanja.

Član 115.

(Povratna koverta)

Birač koji glasa putem pošte šalje nazad Centralnoj izbornoj komisiji BiH povratnu kovertu koja sadrži:

- a) kovertu za glasačke listiće koja osigurava tajnost glasa, s upakovanim glasačkim listićima, i koja je zalijepljena kako bi se osigurala tajnost glasanja;
- b) kopiju jednog od važećih identifikacionih dokumenata, u skladu s članovima 5.12, odnosno 3.15 stav (5) Izbornog zakona BiH;
- c) Obrazac s ličnim podacima birača, koji sadrži podatke navedene u članu 114. stav (1) tačka a) ovog Pravilnika.

Član 116.

(Rok za prihvatanje povratne koverta – član 5.21 Izbornog zakona BiH)

Povratna koverta koja je poslana Centralnoj izbornoj komisiji BiH najkasnije na dan održavanja izbora bit će prihvaćena i prebrojana ukoliko stigne u Centralnu izbornu komisiju BiH najkasnije pet dana od dana održavanja izbora i ako je na povratnoj koverti otisak bar-koda/poštanskog pečata zemlje iz koje se glasa, s datumom ne kasnijim od datuma održavanja izbora.

Član 117.

(Vodič za glasanje putem pošte)

Centralna izborna komisija BiH distribuirat će Vodič za glasanje putem pošte, čiji sadržaj utvrđuje Centralna izborna komisija BiH, preko:

- a) DKP-a BiH;
- b) klubova i udruženja građana Bosne i Hercegovine u inostranstvu;
- c) internet-stranice Centralne izborne komisije BiH, naloga Centralne izborne komisije BiH na društvenim mrežama i ostalih autoriziranih internet-stranica i
- d) kancelarija vladinih i nevladinih organizacija koje se bave izbjeglicama i pitanjima migracije.

POGLAVLJE VIII. IZBORNI REZULTATI

Odjeljak A. IMENOVANJE REFERENATA ZA UNOS REZULTATA, SUPERVIZORA I KONTROLORA IZBORNIH REZULTATA

Član 118.

(Referenti za unos izbornih rezultata)

(1) Izborna komisija obavezna je da najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora osigura i umreži dovoljan broj računara putem kojih će se izvršiti unos izbornih rezultata. Pod dovoljnim brojem računara smatra se broj računara koji se dobije kada se broj biračkih mjesta podjeli s brojem 15.

(2) Izborna komisija obavezna je da najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora donese rješenje kojim će imenovati dovoljan broj referenata za unos izbornih rezultata (u daljem tekstu: referent). Pod dovoljnim brojem smatraju se četiri referenta za svaki računar iz stava (1) ovog člana za opće izbore. Za opće izbore referenti rade u dvije smjene po dva referenta. Prilikom unosa izbornih rezultata jedan referent čita podatke sa zelene kopije obrasca, dok drugi referent unosi te podatke u aplikaciju uz nadzor kontrolora izbornih rezultata.

(3) Izborna komisija će prilikom imenovanja referenata iz stava (2) ovog člana voditi računa da imenovani poznaju rad na računarima i koji su po mogućnosti već obavljali poslove referenta za unos izbornih rezultata.

(4) Referenti iz stava (2) ovog člana u aplikaciju za unos izbornih rezultata u Jedinstvenom informacionom izbornom sistemu Bosne i Hercegovine (JIIS BiH) za svako biračko mjesto unose:

- činjenicu da je biračko mjesto otvoreno;
- odziv birača, odnosno broj potpisa na izvodu iz Centralnog biračkog spiska, u 11.00, 15.00 i 19.00 sati. Centralna izborna komisija BiH može odrediti drugo vrijeme za unos;
- činjenicu da je biračko mjesto zatvoreno;
- sve podatke s Obrasca brojnog stanja;
- izborne rezultate za svaki nivo vlasti za koji se provode izbori;
- vrše kontrolu unijetih izbornih rezultata.

(5) Referent je obavezan prisustvovati obuci organiziranoj od strane izborne komisije prema posebnom planu i programu koji usvoji Centralna izborna komisija BiH. Za svoj rad odgovora izornoj komisiji i ima pravo na naknadu čiju visinu određuje izborna komisija u rješenju o imenovanju.

Član 119. **(Supervizori izbornih rezultata)**

(1) Izborna komisija obavezna je da najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora donese rješenje kojim će imenovati supervizora izbornih rezultata (u daljem tekstu: supervizor). Supervizor je osoba koja poznaje rad na računaru i koja je po mogućnosti već obavljala poslove supervizora izbornih rezultata.

(2) Supervizor će u aplikaciji iz člana 122. stav (1) ovog Pravilnika:

- kontrolirati da svi podaci za svako biračko mjesto budu uneseni od strane referenata za unos;
- korigirati one podatke u aplikaciji za koje se utvrdi da su referenti za unos unijeli pogrešne podatke.

(3) Supervizor je obavezan prisustvovati obuci organiziranoj od strane izborne komisije prema posebnom planu i programu koji donosi Centralna izborna komisija BiH. Supervizori za svoj rad odgovora izornoj komisiji i ima pravo na naknadu čiju visinu određuje izborna komisija u rješenju o imenovanju.

Član 120. **(Kontrolori izbornih rezultata)**

(1) Izborna komisija obavezna je da danom raspisivanja izbora od strane Centralne izborne komisije BiH, ili zbog ukazane potrebe radi popunjavanja sastava kontrolora, objavi javni oglas za prijavu kandidata za kontrolore izbornih rezultata.

(2) Javni oglas iz stava (1) ovog člana sadrži:

- 1) broj kontrolora izbornih rezultata koji će biti imenovani, i to minimalno:
 - dva kontrolora izbornih rezultata za izborne komisije koje imaju manje od 50 biračkih mjesta,

- tri kontrolora izbornih rezultata za biračka mjesta koja imaju od 50 do 100 biračkih mjesta,
 - četiri kontrolora izbornih rezultata za biračka mjesta koja imaju od 100 do 150 biračkih mjesta,
 - pet kontrolora izbornih rezultata za biračka mjesta koja imaju od 150 do 200 biračkih mjesta i
 - šest kontrolora izbornih rezultata za biračka mjesta koja imaju od 200 do 250 i više biračkih mjesta;
- 2) uvjet da je kandidat državljanin Bosne i Hercegovine;
 - 3) uvjet da kandidat treba imati najmanje srednju stručnu spremu;
 - 4) uvjet da kandidat treba imati aktivno znanje rada na računaru;
 - 5) uvjet da kandidat treba imati izbornu iskustvo, rad na poslovima kontrolora izbornih rezultata, rad na poslovima supervizora izbornih rezultata, rad na poslovima unosa izbornih rezultata i rad u biračkom odboru kao predsjednik ili član biračkog odbora;
 - 6) vrijeme od pet godina na koje će biti imenovan kontrolor izbornih rezultata;
 - 7) rok od 15 dana od dana objavljivanja javnog oglasa u kome kandidati trebaju predati svoje prijave.

(3) Nakon isteka roka za objavljivanje javnog oglasa, izborna komisija provest će postupak intervjua sa svim prijavljenim kandidatima za kontrolore i imenovati kontrolora u skladu sa stavom (2) alineja 1) ovog člana. Rješenje o imenovanju kontrolora izbornih rezultata odmah se po donošenju dostavlja Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

(4) Ukoliko na javni oglas iz stava (1) ovog člana ne bude dovoljno prijavljenih kandidata, izborna komisija imenuje kontrolore izbornih rezultata iz reda uposlenika grada/općine, odnosno drugih lica koja ispunjavaju uvjete predviđene javnim oglasom.

(5) Kontrolor izbornih rezultata se imenuje na pet godina. Mandat kontroloru izbornih rezultata prestaje i prije isteka roka od pet godina ukoliko kontrolor da ostavku, umre, bude razriješen od strane izborne komisije zbog neispunjenja obaveza ili izrečene administrativne mjere od Centralne izborne komisije BiH. U slučaju prestanka mandata, izborna komisija imenuje novog kontrolora na osnovu procedure propisane u stavovima (1), (2) i (3) ovog člana.

(6) Kontrolor izbornih rezultata obavlja sljedeće poslove:

- obučava supervizora izbornih rezultata i referente za unos izbornih rezultata;
- vrši korekcije u aplikaciji za unos izbornih rezultata matematičkih nepravilnosti u statističkim podacima na svim biračkim mjestima na kojima nisu ispoštovane sve propisane matematičke radnje, i to:
 - a) vrši poređenje broja potpisa i broja glasačkih listića u glasačkoj kutiji te korigira u testu tačnosti ukoliko nije ispravno utvrđeno u testu tačnosti; isto tako mijenja upisani broj potpisa ukoliko je birački odbor umjesto broja potpisa naveo podatak broja imena na izvodu iz Centralnog biračkog spiska;
 - b) korigira zbir broja nevažećih neoznačenih i nevažećih ostalih glasačkih listića ukoliko nije tačno izvršen;
 - c) korigira ukupan broj važećih glasačkih listića ukoliko nije ispravan i ne predstavlja sumu svih glasova po kandidatima za većinski glas ili sumu glasova po političkim strankama za sistem proporcionalne zastupljenost;
 - d) korigira zbir ukupnog broja nevažećih glasačkih listića i ukupnog broja važećih glasačkih listića ukoliko nije ispravno utvrđen;

- e) korigira u testu tačnosti poređenje ukupnog broja glasačkih listića u glasačkoj kutiji i zbira ukupnog broja nevažećih glasačkih listića i ukupnog broja važećih glasačkih listića ukoliko nije ispravno utvrđeno.

(7) Centralna izborna komisija BiH najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora imenuje glavnog kontrolora izbornih rezultata, dva zamjenika glavnog kontrolora i tri kontrolora izbornih rezultata iz reda zaposlenih u Sekretarijatu Centralne izborne komisije BiH.

(8) Kontrolori iz stava (7) ovog člana obavljaju sljedeće aktivnosti:

- vrše poređenje broja potpisa iz odziva, s obrasca brojnog stanja i s obrazaca za zbirne rezultate za sva biračka mjesta;
- vrše poređenje broja zaprimljenih i broja neiskorištenih glasačkih listića za svaki izborni nivo;
- vrše korekcije u aplikaciji po proceduri opisanoj u stavu (6) od tačke a) do tačke e) ovog člana za sva biračka mjesta na kojima kontrolori izbornih rezultata izborne komisije ne izvrše korekcije;
- vrše kontrolu izbornih rezultata unesenih u Glavnom centru za brojanje po proceduri opisanoj u stavu (6) od tačke a) do tačke e) ovog člana;
- provjeravaju osnovanost prigovora, žalbi i zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića;
- pripremaju izvještaj Centralnoj izornoj komisiji BiH o svim uočenim nepravilnostima s prijedlogom mjera za ispravljanje nepravilnosti.

(9) Kontrolori izbornih rezultata iz stava (7) ovog člana direktno su odgovorni Centralnoj izornoj komisiji BiH.

Član 121.

(Podnošenje prigovora i žalbe)

(1) Na odluku izborne komisije o imenovanju ili razrješenju kontrolora može se uložiti prigovor izornoj komisiji najkasnije u roku od 72 sata od prijema odluke.

(2) Na odluku izborne komisije kojom je odlučeno o prigovoru može se uložiti žalba Centralnoj izornoj komisiji BiH u roku od 72 sata od prijema prvostepene odluke.

(3) Odluka Centralne izborne komisije BiH je pravosnažna i protiv nje se ne može uložiti žalba.

Odjeljak B. UNOS REZULTATA

Član 122.

(Prvi preliminarni, nezvanični i nekompletni rezultati izbora)

(1) Izborna komisija obavezna je u JIIS aplikaciju unijeti sa zelenih kopija utvrđene izborne rezultate sa svih redovnih biračkih mjesta za nivo vlasti iz člana 89. stav (1) tačka a) alineja 1) ili tačka b) alineja 1), najkasnije do 22.00 sata. Za ostale nivoe vlasti iz člana 89. stav (1) tačka a) alineja 2) ili tačka b) alineja 2) ovog Pravilnika izborna komisija utvrđene izborne rezultate sa zelenih kopija dostavljenih s redovnih biračkih mjesta unosi u JIIS aplikaciju intenzivno do 24.00 sata.

(2) Izborna komisija izborne rezultate iz stava (1) ovog člana od biračkog odbora, pored zelenih kopija, može preuzeti i putem slika obrazaca poslatih putem pogodne aplikacije, putem iščitavanja izbornih rezultata predsjednika biračkog odbora ovlaštenom licu u sjedištu izborne komisije ili na drugi pogodan način. Ukoliko izborna komisija unese izborne rezultate na neki od načina propisan

u ovom stavu, obavezna je provjeriti unos izbornih rezultata kada dobije zelene kopije s izbornim rezultatima.

(3) Za proces iz stava (1) ovog člana izborna komisija može angažirati i ovlastiti koordinate koji će s redovnih biračkih mjesta preuzeti zelene kopije obrazaca s izbornim rezultatima i uslikati original obrazac te angažirati i ovlastiti osoblje koje će vršiti unos rezultata izbora, o čemu donosi posebno rješenje.

(4) Nakon završenog postupka po proceduri iz stava (2) ovog člana, kontrolor izbornih rezultata izborne komisije vrši kontrolu izbornih rezultata propisanu u članu 120. ovog Pravilnika.

(5) Na osnovu postupka utvrđenog u stavovima (1) i (2) ovog člana, Centralna izborna komisija BiH, u skladu s članom 5.29a Izbornog zakona BiH, objavljuje prve nepotpune preliminarne rezultate s redovnih biračkih mjesta najkasnije do 24.00 sata na dan izbora.

(6) Izborna komisija odgovorna je za tačnost izvještaja koje dostavlja Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

Član 123.

(Drugi preliminarni, nezvanični i nekompletni rezultati izbora)

Izborna komisija, po istom postupku iz člana 122. ovog Pravilnika, nastavlja sukcesivno unositi izborne rezultate u JIIS aplikaciju sa zelenih kopija za nivo vlasti iz člana 91. stav (1) tačka a) alineja 3), a najkasnije do 17.00 sati narednog dana od dana održavanja općih izbora.

Član 124.

(Objedinjeni izborni rezultati)

(1) Nakon što od biračkih odbora preuzme svu dokumentaciju i materijale za izbore, izborna komisija utvrđuje objedinjene izborne rezultate glasanja koje je provedeno u toj osnovnoj izbornoj jedinici za sve nivoe vlasti te o tome sačinjava zapisnik koji se podnosi Centralnoj izbornoj komisiji BiH u roku od 24 sata nakon zatvaranja biračkih mjesta, a najkasnije do 19.00 sati narednog dana od dana održavanja izbora.

(2) Izborna komisija objedinjuje i objavljuje izborne rezultate iz stava (1) ovog člana samo za redovna biračka mjesta na kojima su izborni rezultati matematički tačni.

(3) Centralna izborna komisija BiH objavljuje izborne rezultate sa svih redovnih biračkih mjesta nakon što Glavni centar za brojanje ponovno prebroji glasačke listiće s onih biračkih mjesta na kojima izborni rezultati nisu bili matematički tačni, za sve osnovne izborne jedinice.

Odjeljak C. UTVRĐIVANJE IZBORNIH REZULTATA – član 5.29 zakona BiH

Član 125.

(Utvrdjivanje izbornih rezultata)

Centralna izborna komisija BiH utvrđuje i objavljuje izborne rezultate nakon objedinjavanja rezultata glasanja s redovnih biračkih mjesta i rezultata dobijenih prebrojavanjem glasova u Glavnom centru za brojanje, i to: glasova iz mobilnih timova, odsustva, biračkih mjesta za glasanje nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićem, glasovi pristigli putem pošte i iz DKP-a BiH, najkasnije 20 dana nakon održavanja izbora.

Član 126.

(Uvid u utvrđene i objavljene izborne rezultate)

Centralna izborna komisija BiH odmah po donošenju odluke o objavljivanju izbornih rezultata detaljan tabelarni prikaz rezultata glasanja na nivou biračkog mjesta po političkim subjektima i kandidatima stavlja na raspolaganje javnosti putem internet-stranice Centralne izborne komisije BiH.

Odjeljak D. POTVRĐIVANJE IZBORNIH REZULTATA

Član 127.

(Ponovno brojanje i potvrđivanje izbornih rezultata – član 5.32 Izbornog zakona BiH)

(1) Centralna izborna komisija BiH nakon završetka ponovnog brojanja glasačkih listića i isteka roka za podnošenje žalbe, odnosno nakon pravosnažnosti odluka, a najkasnije 30 dana od dana održavanja izbora, potvrđuje izborne rezultate.

(2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, Centralna izborna komisija BiH potvrdit će izborne rezultate najkasnije 45 dana od dana održavanja izbora u slučaju:

- a) ako je proces ponovnog brojanja glasačkih listića po zahtjevima ili po službenoj dužnosti u Glavnom centru za brojanje bio takvog obima da uz sve raspoložive kapacitete nije moguće završiti potvrđivanje rezultata u roku od 30 dana od dana održavanja izbora,
- b) ako proces zaštite izbornog prava nije moguće završiti u roku od 30 dana,
- c) ako je Centralna izborna komisija BiH poništila ili odgodila izbore na određenim biračkim mjestima i
- d) izuzetno, i u drugim opravdanim slučajevima kada je nužno produžiti rok od 30 dana od dana održavanja izbora.

(3) Centralna izborna komisija BiH potvrđene izborne rezultate s raspodijeljenim mandatima i imenima kandidata unutar tih političkih subjekata objavljuje u službenim glasilima, internet-stranici Centralne izborne komisije BiH i sredstvima javnog informiranja.

DIO ČETVRTI – PRIJEVREMENI, PONOVNI I ODGOĐENI IZBORI

POGLAVLJE I. PRIJEVREMENI IZBORI – član 14.3 stav (1) Izbornog zakona BiH

Član 128.

(Primjena)

Prijevremeni izbori za organe vlasti u Bosni i Hercegovini provode se u skladu s Izbornim zakonom BiH i odredbama ovog Pravilnika koje se odnose na procedure provođenja Općih izbora.

Član 129.

(Rokovi izbornih aktivnosti)

Rokove izbornih aktivnosti za prijevremene izbore utvrđuje Centralna izborna komisija BiH posebnim Uputstvom o rokovima izbornih aktivnosti za održavanje prijevremenih izbora.

Član 130.

(Prijava političkih stranaka i nezavisnih kandidata koji su učestvovali na redovnim izborima)

(1) Političke stranke i nezavisni kandidati koji su bili ovjereni za učešće na posljednjim redovnim izborima nisu obavezni ponovno podnositi cjelokupnu potrebnu dokumentaciju za ovjeru učešća na

prijevremenim izborima, već se prijava s dokumentacijom koja je podnesena za redovne izbore prihvata uz podnošenje novog popunjenog obrasca njihove prijave.

(2) Političke stranke i nezavisni kandidati koji su ovjereni na posljednjim redovnim izborima za općinskog načelnika nisu u obavezi prikupiti potpise podrške niti izvršiti uplatu takse za učešće na prijevremenim izborima.

(3) Političke stranke koje nisu bile ovjerene za učešće na posljednjim redovnim izborima za općinskog načelnika, a bile su ovjerene za općinsko/gradsko vijeće, nisu u obavezi prikupiti potpise podrške, ali su obavezne izvršiti uplatu takse za učešće na prijevremenim izborima.

Član 131.

(Prijava koalicija koje su učestvovale na redovnim izborima)

Koalicije koje su ovjerene na posljednjim redovnim izborima za gradonačelnika, odnosno načelnika nisu obavezne vršiti dodatnu prijavu nego potvrditi raniju prijavu podnošenjem novog popunjenog obrasca prijave.

Član 132.

(Prijava političkih stranaka i nezavisnih kandidata koji nisu učestvovali na redovnim izborima)

(1) Politička stranka, nezavisni kandidat, koalicija, lista nezavisnih kandidata ili nezavisni kandidat za izbor pripadnika nacionalnih manjina (u daljem tekstu: politički subjekt) koji nisu učestvovali na posljednjim redovnim izborima, uz prijavu učešća na prijevremenim izborima, pored potpisa podrške iz člana 4.4 Izbornog zakona BiH, podnose sljedeću dokumentaciju:

- a) Rješenje o upisu u registar kod nadležnog organa; ukoliko je rješenje starije od 60 dana, dostavljaju i izvod iz sudskog registra koji nije stariji od 60 dana, u skladu s članom 4.3 Izbornog zakona BiH (podnose samo političke stranke);
- b) izjavu propisanu članovima 1.6 i 1.13 Izbornog zakona BiH, potpisanu od strane predsjednika političkog subjekta čija vjerodostojnost potpisa je potvrđena ovjerom nadležnog organa. Ova izjava može biti potpisana od strane predsjednika političkog subjekta i u sjedištu Centralne izborne komisije BiH, u prisustvu ovlaštenog službenog lica Centralne izborne komisije BiH. Prilikom potpisivanja izjave u sjedištu Centralne izborne komisije BiH, ovlašteno službeno lice Centralne izborne komisije BiH utvrđuje identitet predsjednika političkog subjekta na osnovu važećeg ličnog dokumenta iz člana 5.12 stav (4) Izbornog zakona BiH;
- c) dokaz o uplaćenom novčanom iznosu takse za ovjeru;
- d) finansijski izvještaj koji obuhvata period od tri (3) mjeseca prije podnošenja prijave, u skladu s članom 15.1a Izbornog zakona BiH;
- e) ovjerenu izjavu da nema neizmirenih obaveza po osnovu pravosnažnih i izvršnih odluka o izrečenim novčanim kaznama koje je izrekla Centralna izborna komisija BiH, osim u slučaju da se plaćanje kazne vrši u ratama, u skladu s Odlukom Centralne izborne komisije BiH;
- f) broj računa za finansiranje izborne kampanje, u skladu s članom 15.1b Izbornog zakona BiH;
- g) izvještaj o prometu posebnog računa za finansiranje troškova izborne kampanje, u skladu s članom 15.1d stav (1) Izbornog zakona BiH i
- h) akt o određivanju ovlaštenog predstavnika koalicije/liste nezavisnih kandidata, potpisan od strane svih predsjednika političkih stranaka članica koalicije/svih nezavisnih kandidata (podnose koalicije i liste nezavisnih kandidata).

(2) Prijavni obrazac sa svim priložima utvrđenim u stavu (1) ovog člana politički subjekt dužan je u elektronskom obliku dostaviti putem *online* portal "e-Izbori" na način utvrđen Uputstvom o postupku dostavljanja, prijema, obrade i arhiviranja prijava političkog subjekta elektronskim putem.

(3) Originalnu dokumentaciju iz stava (1) ovog člana politički subjekt dužan je dostaviti lično u Centralnu izbornu komisiju BiH do roka utvrđenog za podnošenje prijave.

Član 133.
(Birači upisani u Centralni birački spisak)

- (1) Svi birači koji su upisani u Centralni birački spisak mogu glasati na prijevremenim izborima.
- (2) Centralna izborna komisija BiH će obrazac prijave za glasanje putem pošte za nove registrante objaviti na zvaničnoj internet-stranici Centralne izborne komisije BiH i dostaviti ih svim DKP-ima BiH u inostranstvu.
- (3) Birač koji ima status raseljenog lica ostaje izražena biračka opcija koju je imao na zadnjim provedenim redovnim izborima.

Član 134.
(Obavještenje biračima)

Izborna komisija koja provodi prijevremene izbore obavezna je proslijediti izbornim komisijama na čijem području se nalaze birači koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za raseljena lica Bosne i Hercegovine spisak raseljenih lica s podatkom gdje i na kojem biračkom mjestu mogu ostvariti svoje biračko pravo. Izborna komisija na čijem području se nalaze raseljena lica dužna je na prigodan način i pravovremeno obavijestiti ta lica gdje i na koji način će glasati.

Član 135.
(Glasanje i brojanje glasačkih listića)

- (1) Birači kod provođenja prijevremenih izbora glasaju u skladu s članovima 23. i 80. ovog Pravilnika.
- (2) Nakon zatvaranja biračkog mjesta, birački odbor postupa u skladu s članovima 28, 31, 88. i 90. ovog Pravilnika.

Član 136.
(Glavni centar za brojanje)

Centralna izborna komisija BiH može posebnom odlukom formirati Glavni centar za brojanje za svake prijevremene izbore. Istom odlukom se utvrđuju poslovi koji se obavljaju u Glavnom centru za brojanje, lokacija na kojoj se uspostavlja Glavni centar za brojanje i određuje se vremenski period u kojem će raditi Glavni centar za brojanje i druga pitanja bitna za funkcioniranje rada Glavnog centra za brojanje.

POGLAVLJE II. PONIŠTENJE IZBORA – član 2.10 Izbornog zakona BiH

Član 137.
(Poništenje izbora)

- (1) Centralna izborna komisija BiH poništiti će izbore u izornoj jedinici ili na nekom biračkom mjestu ukoliko ustanovi da je za vrijeme glasanja, ručnog brojanja i/ili elektronskog brojanja glasačkih listića došlo do nepravilnosti koje mogu utjecati na raspodjelu mandata ili na konačno pozicioniranje kandidata na kandidatskoj listi ili koje na drugi način mogu utjecati na rezultate izbora.

(2) Centralna izborna komisija BiH poništiti će izbore i kada nije moguće utvrditi rezultat izbora ni u postupku ponovnog kontrolnog brojanja.

POGLAVLJE III. PONOVI IZBORI BiH I ODGOĐENI IZBORI – članovi 14.1 i 14.2 Izbornog zakona BiH

Član 138. (Ponovni izbori)

(1) Ukoliko Centralna izborna komisija BiH ustanovi da je za vrijeme glasanja ili brojanja glasačkih listića došlo do nepravilnosti iz člana 136. ovog Pravilnika i poništi izbore u izbornoj jedinici ili na nekom biračkom mjestu, provode se ponovni izbori.

(2) Ponovni izbori provode se na osnovu istih kandidatskih listi i istih izvoda iz Centralnog biračkog spiska koji su korišteni na poništenim izborima.

(3) Centralna izborna komisija BiH određuje dan održavanja ponovnih izbora, a najkasnije 15 dana od dana pravosnažnosti odluke Centralne izborne komisije BiH o poništenju izbora.

(4) Ponovni izbori provode se na istoj lokaciji biračkog mjesta i po proceduri propisanoj ovim Pravilnikom.

Član 139. (Odgođeni izbori)

(1) Ukoliko u nekoj izbornoj jedinici ili biračkom mjestu glasanje nije obavljeno onog dana koji je utvrđen za glasanje, provode se odgođeni izbori.

(2) Na osnovu činjenica koje ukazuju da izbore nije moguće provesti u skladu s odredbama Izbornog zakona BiH, Centralna izborna komisija BiH donosi odluku o odgađanju izbora na određenom biračkom mjestu ili u izbornoj jedinici, a najkasnije 30 dana od dana koji je određen za glasanje na redovnim izborima.

(3) Odgođene izbore raspisuje Centralna izborna komisija BiH.

(4) Odgođeni izbori u pravilu se provode u roku od sedam dana, a najkasnije 30 dana od dana koji je određen za glasanje na redovnim izborima.

(5) Odgođeni izbori se provode po proceduri propisanoj dijelom ovog Pravilnika, čiju primjenu Centralna izborna komisija BiH utvrđuje posebnim aktom.

DIO PETI – ZAVRŠNE ODREDBE

Član 140. (Obrasci)

Sastavni dio ovog Pravilnika su obrasci:

- 1) Knjiga shematskih prikaza načina pakovanja izbornog materijala (FBiH, RS i BD BiH);
- 2) Shematski prikazi načina pakovanja izbornog materijala za biračko mjesto za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićem, glasanje u odsustvu i putem mobilnog tima;
- 3) SIT Zapisnik o radu biračkog odbora – ZARBO;
- 4) SIT Obrazac za zbirne rezultate ZR – većinski glas (za biračko mjesto, Glavni centar za brojanje i izbornu komisiju);

- 5) SIT Obrazac za zbirne rezultate ZR – proporcionalna zastupljenost (za biračko mjesto, Glavni centar za brojanje i izbornu komisiju);
- 6) Pomoćni obrazac za brojanje;
- 7) SIT Obrasci izgleda koverti za nepotvrđene kovertirane glasačke listiće i za mobilne timove;
- 8) SIT Primopredajni obrasci PO1 i PO2;
- 9) SIT Naljepnica za neiskorištene i prebrojane glasačke listiće;
- 10) SIT Zapisnik OIK-CIK BiH 1 i SIT Zapisnik OIK-CIK BiH 2;
- 11) SIT Obrazac Zapisnik IK-DOBAVLJAČ;
- 12) SIT Obrazac za brojno stanje BSO – biračko mjesto za glasanje u odsustvu (koji se koristi i u DKP-ima BiH);
- 13) SIT Obrazac za brojno stanje BSN – biračko mjesto za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima;
- 14) SIT Obrazac za brojno stanje BSM – mobilni tim;
- 15) Izvještaj o otvaranju BM;
- 16) Izvještaj o odzivu BM;
- 17) Potvrda o verifikaciji birača;
- 18) Informacija o višestrukome pokušaju verifikacije;
- 19) Informacija o biračkom mjestu;
- 20) Konačni izvještaj o odzivu BM;
- 21) Izvještaj o pokušaju zloupotrebe;
- 22) PDL Potvrda o verifikaciji birača;
- 23) Zapisnik o primopredaji neprebrojanih glasačkih listića i biračkih spiskova 2026. godine – ZPNGL;
- 24) Pomoć drugog lica – PDL.

Član 141. **(Obaveze učesnika u izbornom procesu)**

Svi učesnici u izbornom procesu će aktivnosti propisane ovim Pravilnikom provoditi po preporukama i mjerama koje su propisali nadležni organi u Bosni i Hercegovini za vrijeme trajanja stanja prirodne nepogode i druge nesreće, odnosno vanredne situacije.

Član 142. **(Primjena)**

Centralna izborna komisija BiH će posebnim aktom propisati koji dio ovog Pravilnika će se primjenjivati prilikom provođenja Općih izbora 2026. godine.

Član 143. **(Upotreba izraza u muškom i ženskom rodu)**

Riječi koje su radi preglednosti u ovom Pravilniku navedene u jednom rodu, bez diskriminacije se odnose i na muški i na ženski rod.

Član 144. **(Prestanak primjene)**

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 31/24 i 43/24).

Član 145.
(Propisi obuhvaćeni ovim Pravilnikom)

Ovaj Pravilnik obuhvata Pravilnik o provođenju Općih izbora 2026. godine u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 31/26) i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o provođenju Općih izbora 2026. godine u Bosni i Hercegovini (broj: 05-1-02-2-743- /26 od 07. 2026.godine).

Član 146.
(Objavljivanje)

Ovaj Pravilnik bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama FBiH", "Službenom glasniku RS", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH" i na internet-stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba.

Broj: 05-1-02-2-743-3/26
Sarajevo, 23. 07. 2026. godine

Predsjednik

J. Kalaba
Džanan Kalaba

